

MyHandScraft

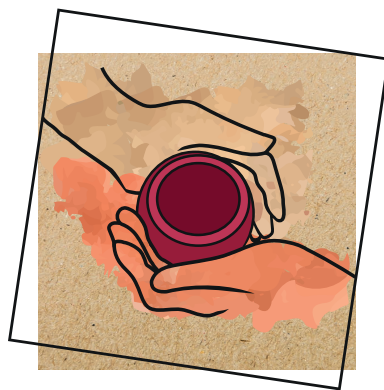
Migrants' Hands & Skills to Create a Future Track

Έκθεση έρευνας State of the Art

Ανάλυση των πραγματικών
αναγκών και χαρτογράφηση
δεξιοτήτων μεταξύ των μεταναστών
και των τοπικών χειροτεχνών

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

MyHandScraft

Migrants' Hands & Skills to Create a Future Track

Έκθεση έρευνας State of the Art

Ανάλυση των πραγματικών
αναγκών και χαρτογράφηση
δεξιοτήτων μεταξύ των μεταναστών
και των τοπικών χειροτεχνών

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	2
Στόχος του έργου.....	2
Στόχος της έρευνας πεδίου	2
1. ΤΟΠΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ	4
1.1 Επισκόπηση της κατάστασης των μεταναστών, των προσφύγων και των αιτούντων ασύλου στις χώρες των εταίρων.....	4
1.2 Τάσεις και στάσεις σχετικά με την κατάσταση της μετανάστευσης.....	7
1.3 Επισκόπηση του εργασιακού τοπίου, στήριξης της απασχόλησης και των ευκαιριών εκμάθησης που διατίθενται για τους μετανάστες.....	10
1.4 Επισκόπηση και τάσεις του τοπικού τομέα της χειροτεχνίας.....	16
2. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ	21
2.1 Συνεντεύξεις.....	21
2.2 Περιγραφή των ομάδων στόχων.....	21
2.2.1 Μετανάστες.....	21
2.2.2 Τοπικοί χειροπράκτες.....	23
2.3 Ανάλυση αναγκών που απευθύνονται σε νεοαφιχθέντες μετανάστες, πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο 25	
2.3.1 Εμπόδια ολοκλήρωσης.....	25
2.3.2 Γλωσσικά εμπόδια και ευκαιρίες.....	29
2.3.3 Κατάσταση απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο	30
2.3.4 Τοπικές στάσεις απέναντι στη χειροτεχνία	35
2.4 Χαρτογράφηση δεξιοτήτων μεταξύ των μεταναστών και των τοπικών χειροτεχνών	38
2.4.1 Χαρτογράφηση δεξιοτήτων μεταξύ μεταναστών χειροποίητων ειδών – Υπόβαθρο.....	38
2.4.1.1 Εκπαιδευτικό και Εργασιακό υπόβαθρο.....	38
2.4.1.2 Δεξιότητες των μεταναστών χειροτεχνών	42
2.4.1.3 Συνεργασία και ενσωμάτωση δεξιοτήτων μεταξύ μεταναστών και τοπικών χειροτεχνών – Άποψη των μεταναστών	45
2.4.2 Χαρτογράφηση των δεξιοτήτων μεταξύ των τοπικών χειροπρακτών - υπόβαθρο	49
2.4.2.1 Εκπαιδευτικό και Εργασιακό Υπόβαθρο	49
2.4.2.2 Κατάσταση χειροτεχνίας στις χώρες των εταίρων	51
2.4.2.3 Συνεργασία και ενσωμάτωση των δεξιοτήτων μεταξύ μεταναστών και τοπικών χειροπρακτών - Προοπτική τοπικών χειροπρακτών	59
3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	65

Εισαγωγή

Στόχος του έργου

Η Έκθεση Αποτελεσμάτων για την έρευνα πεδίου και την ανασκόπηση της τρέχουσας κατάστασης είναι το πρώτο Intellectual Output του έργου MYHANDSCRAFT - Migrants Hands and Skills to Create a Future Track, ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα διάρκειας δυόμισι ετών που χρηματοδοτείται από το Erasmus + programme – Key Action 2, στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων, το οποίο περιλαμβάνεται από πέντε εταίρους από την **Ιταλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ελλάδα, την Κύπρο και τη Λιθουανία**. Ο γενικός στόχος του έργου είναι η βελτίωση και επέκταση της προσφοράς ευκαιριών μάθησης υψηλής ποιότητας, προσαρμοσμένα στις ανάγκες των ενηλίκων με χαμηλή ειδίκευση και, παράλληλα, η επέκταση και ανάπτυξη των ικανοτήτων των εκπαιδευτικών, όλα αυτά με την **αξιοποίηση των καλλιτεχνικών ικανοτήτων και της πολιτιστικής κληρονομιάς**, προκειμένου να αυξηθούν και να δημιουργηθούν συνέργειες μεταξύ εκπαιδευτικών και πολιτιστικών πεδίων. Ο κύριος στόχος του έργου είναι η ανάπτυξη **προγράμματος κατάρτισης** για την αύξηση της δυνατότητας της οικονομικής και κοινωνικής ένταξης των ενηλίκων μεταναστών, ιδιαίτερα των νεοαφιχθέντων μεταναστών, των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο, στην κοινωνία και στην αγορά εργασίας, **ενθαρρύνοντας την ανταλλαγή δεξιοτήτων και χειροτεχνικών παραδόσεων** μεταξύ των μεταναστών και τοπικών χειροτεχνών, που οδηγούν σε μια διαδικασία αμοιβαίας ανταλλαγής, εμπλουτισμού και ενίσχυσης των διαπολιτισμικών και επιχειρηματικών δεξιοτήτων των μεταναστών και των τοπικών χειροτεχνών.

Στόχος της έρευνας πεδίου

Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα έρευνα πεδίου μελέτης στοχεύει στην **ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης των ενήλικων μεταναστών και των τοπικών ενηλίκων χειροπρακτών**, εστιάζοντας στην ανεξερεύνητη δυνατότητα των μεταναστών να βελτιώσουν τις τεχνικές τους δεξιότητες, χρησιμοποιώντας τη χειροτεχνία για να ξεκινήσουν μια διαδικασία συλλογικής μάθησης και ανταλλαγής. Αυτό θα διευκολύνει τη δημιουργία ενός κατάλληλου πλαισίου για την προώθηση της προσωπικής και επαγγελματικής εξέλιξης και των δύο ομάδων-στόχων, την πλήρωση των διαπιστωμένων ελλείψεων και κενών και την ικανοποίηση των μαθησιακών αναγκών τους.

Προκειμένου να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, αναπτύχθηκαν **δύο έρευνες** για τη διεξαγωγή:

1. ανάλυσης την αναγκών που απευθύνεται σε **μετανάστες**, νεοαφιχθέντες πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο, προκειμένου να αποκτήσουν μια εικόνα των **μαθησιακών αναγκών τους και των εμποδίων ενσωμάτωσής** που αντιμετωπίζουν στην τοπική τους κοινωνία και στην αγορά εργασίας και του βαθμού επίγνωσής τους για τις ευκαιρίες απασχόλησης αυτοαπασχόλησης, στον τοπικό τομέα της χειροτεχνίας,

2. χαρτογράφησης δεξιοτήτων που στοχεύει **τόσο τους μετανάστες όσο και τους τοπικούς χειροτέχνες** να προσδιορίσουν τις **δεξιότητες χειροτεχνίας** των δύο ομάδων όσον αφορά τεχνικές,

προϊόντα, υλικά και διαδικασίες εργασίας που μπορούν να μοιραστούν και να συνδυαστούν, ενθαρρύνοντας έτσι μια καρποφόρα ανταλλαγή μεταξύ των ομάδων στόχων.

Η έρευνα πεδίου μελέτης διεξήχθη μέσω **συνεντεύξεων πρόσωπο με πρόσωπο** με δείγμα 50 ατόμων ανά χώρα (**25 μετανάστες και 25 τοπικές χειροπράκτες**). Οι έρευνες σχεδιάστηκαν με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η σωστή συλλογή τόσο ποσοτικών όσο και ποιοτικών δεδομένων. Ως εκ τούτου, κάθε έρευνα περιλάμβανε συνδυασμό ανοιχτών και κλειστών ερωτήσεων, οι οποίες επέτρεψαν τη συλλογή δημογραφικών πληροφοριών, τον εντοπισμό των υφιστάμενων αναγκών μεταξύ της ομάδας-στόχου των μεταναστών και την κατανόηση των υφιστάμενων ελλείψεων δεξιοτήτων τόσο μεταξύ των μεταναστών όσο και των τοπικών χειροπρακτών.

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων των δύο ερευνών θα προετοιμάσει το έδαφος για το σχεδιασμό ενός εξατομικευμένου Ηλεκτρονικού Εκπαιδευτικού Προγράμματος (*E-Educational Programme*), το οποίο θα παραδοθεί σε τοπικό επίπεδο μέσω μιας σειράς εργαστηρίων, προκειμένου να αντιμετωπιστούν σωστά οι διαφορές και να ενισχυθούν οι ομοιότητες όσον αφορά τη γνώση και την εμπειρία στον τομέα της χειροτεχνίας μεταξύ των δύο ομάδων στόχων και των πολιτισμών προέλευσής τους.

Συγγραφείς

Francesca Vacanti – CESIE

Roberta Lo Bianco – CESIE

Penny Clifton – Community Action Dacorum

Simona Krasauskiene – Community Action Dacorum

Stephani Theophanous - GrantXpert

George Bekiaridis – Active Citizens Partnership

Athanasia Defingou – Active Citizens Partnership

Tetiana Ponomarenko - Social Innovation Fund

1. ΤΟΠΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ

1.1 Επισκόπηση της κατάστασης των μεταναστών, των προσφύγων και των αιτούντων ασύλου στις χώρες των εταίρων

ΙΤΑΛΙΑ

Σύμφωνα με την τελευταία εθνική δημογραφική ισορροπία που δημοσίευσε το Istat τον Ιούνιο του 2018 και αναφερόμενη στη χρονιά 2017, ο αριθμός των αλλοδαπών που έφτασαν στην Ιταλία είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των **Ιταλών** που έχουν μεταναστεύσει. Ωστόσο, όπως αναφέρει ο φάκελος στατιστικής μετανάστευσης¹ που δημοσιεύει το Centro Studi Idos, ο λόγος αυτός μπορεί επίσης να υποτιμηθεί εξαιτίας του γεγονότος ότι δεν έχουν επίσημα εγγραφεί όλοι οι μετανάστες στη χώρα προορισμού.

Από την 1η Ιανουαρίου 2019, ο πληθυσμός Ιταλών πολιτών ήταν περίπου 60.391.000 και ο αριθμός των αλλοδαπών που παρουσιάστηκε στην Ιταλία ήταν 5.234.000, που αντιστοιχούσε στο 8,7% του συνολικού πληθυσμού.² Σε αυτό το πλαίσιο και όσον αφορά τις μεταναστευτικές ροές, το 2018, 53.196 άτομα ζήτησαν άσυλο. Μεταξύ του συνολικού αριθμού αιτούντων, το 78,9% είναι άνδρες, το 21,1% είναι γυναίκες, το 7,1% είναι παιδιά και το 6,8% είναι ασυνόδευτα παιδιά.³

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της Eurostat⁴, κατά τους τρεις πρώτους μήνες του 2019, υποβλήθηκαν 8.390 νέες αιτήσεις ασύλου στην Ιταλία από το Πακιστάν, την Ουκρανία, το Ελ Σαλβαδόρ, το Περού, το Μπαγκλαντές, τη Βενεζουέλα, την Αλβανία, το Μαρόκο, τη Νιγηρία και τη Σενεγάλη, παρουσιάζοντας αύξηση των αιτήσεων από λατινοαμερικανούς, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν σήμερα κατά προσέγγιση το 16% όλων των αιτούντων σε αυτή την τρίμηνη περίοδο. Την ίδια περίοδο του 2019, οι ιταλικές εδαφικές επιτροπές εξέτασαν 21.620 αιτήσεις ασύλου, αναγνωρίζοντας το 10% ως πρόσφυγες, το 6% ως επικουρική προστασία, περίπου το 2% ως συμπληρωματική μορφή προστασίας και το 82% των αιτήσεων απορρίφθηκε.⁵

Όσον αφορά το συγκεκριμένο πλαίσιο της Σικελίας, από την 1η Ιανουαρίου 2018, ο ξένος πληθυσμός που κατοικούσε στην περιοχή έφτασε τα 193.014 άτομα, που αντιστοιχούσαν στο 3,8% του συνολικού πληθυσμού που κατοικούσε στην περιοχή, με την υψηλότερη παρουσία στις επαρχίες του Παλέρμο και της Κατάνια, με περίπου 36.000 αλλοδαπούς⁶. Εκτός από τον πληθυσμό που προέρχεται από άλλες χώρες της ΕΕ (28%), ισχύουν για τη Σικελία οι ακόλουθες μακρο-περιφέρειες: 20% από τη Βόρεια Αφρική, 14% από την Κεντρική και Νότια Ασία και 10% από τη Δυτική Αφρική.

¹ Dossier Statistico Immigrazione 2018, IDOS, available at <https://www.dossierimmigrazione.it/prodotto/dossier-statistico-immigrazione-2018/>

² Demographic Indicators, (press release) 2019 ISTAT, available at https://www.istat.it/it/files//2019/02/Indicatoridemografici2018_EN.pdf

³ Demographic Indicators, (press release) 2019 ISTAT, available at https://www.istat.it/it/files//2019/02/Indicatoridemografici2018_EN.pdf

⁴ Aida, Asylum Information Database, Country Report: Italy, 2018 update, available at <https://www.asylumineurope.org/reports/country/italy>

⁵ Eurostat, First instance decisions on applications by citizenship, age and sex Quarterly data (rounded), last update 13 June 2019, available at http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asydcfstq&lang=en

⁶ UNHCR, Italy fact sheet, May 2019, available at <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/70078>

⁷ Migrazioni in Sicilia 2018, osservatorio migrazioni, Istituto di formazione politica Pedro Arrupe, available at <http://www.osservatoriomigrazioni.org>

ΚΥΠΡΟΣ

Η **Κύπρος** είναι μια χώρα που φιλοξενεί μεγάλο αριθμό αλλοδαπών. Λόγω της θέσης της που βρίσκεται σε απόσταση περίπου 170 χιλιομέτρων από τις ακτές του Λιβάνου και 70 χιλιόμετρα από τις τουρκικές ακτές, η Κύπρος έχει γίνει όλο και πιο δημοφιλές σημείο εισόδου για τους μετανάστες που προσπαθούν να φτάσουν στην ΕΕ⁷. Το 2018, με βάση τα στατιστικά στοιχεία της Κυπριακής Υπηρεσίας Ασύλου, η Κύπρος έφθασε στο μέγιστο των αιτήσεων για άσυλο με 5.000 περιπτώσεις και περισσότερους από 6.000 ανθρώπους που ζητούν άσυλο, με αύξηση κατά 32% των αιτήσεων σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Επιπλέον, 17.500 άτομα υπέβαλαν αίτηση για άσυλο στην Κύπρο τα τελευταία 5 χρόνια, από το 2014 έως το 2018.⁸ Επιπλέον, περίπου 800 άτομα αναγνωρίστηκαν ως πρόσφυγες στην Κύπρο από το 2014 έως το 2018, αλλά παρατηρήθηκε η μείωση αυτού του αριθμού τα τελευταία χρόνια. Τέλος, εκκρεμούν περίπου 6.200 περιπτώσεις για το 2018, πράγμα που σημαίνει ότι οι αριθμοί που αναφέρονται πιο πάνω θα αυξηθούν τα επόμενα χρόνια.

Οι χώρες προέλευσης αιτούντων ασύλου για το 2017 είναι η Συρία με το υψηλότερο ποσοστό 39%, η Ινδία με 10%, το Βιετνάμ με 8% και με χαμηλότερο ποσοστό οι χώρες όπως το Μπαγκλαντές, την Αίγυπτο, το Πακιστάν, τη Σρι Λάνκα, τη Σομαλία, το Καμερούν, τις Φιλιππίνες κ.α.⁹. Αυτός ο πληθυσμός αντιμετωπίζει πολλές δυσκολίες, όπως σε όλες τις περιπτώσεις αιτούντων ασύλου, όπως η αδυναμία επικοινωνίας, η έλλειψη μεταφοράς, η έλλειψη ενδιαφέροντος από τους εργοδότες, γεγονός που παρεμποδίζει την πρόσβαση των αιτούντων ασύλου στις υπηρεσίες που προσφέρονται από το γραφείο εργασίας. Όλα αυτά τα ζητήματα συμβάλλουν στην περαιτέρω μείωση των ευκαιριών απασχόλησης των μεταναστών, οι οποίοι συχνά στηρίζονται έντονα στην υποστήριξη που λαμβάνουν από τις υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας της Κύπρου για τη συντήρησή τους. Το ποσοστό δραστηριότητας των μεταναστών στην Κύπρο περιορίζεται στο 50%, το οποίο είναι αρκετά χαμηλό σε σύγκριση με πολλές άλλες χώρες της ΕΕ, και οι λίγες διαθέσιμες θέσεις εργασίας τείνουν να είναι χαμηλής ειδίκευσης και να παρέχουν χαμηλές αποδοχές.

ΕΛΛΑΔΑ

Η **Ελλάδα** αντιμετωπίζει τη μετανάστευση τα τελευταία 30 χρόνια, κυρίως ως αποτέλεσμα των γεωπολιτικών αλλαγών στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη. Σήμερα, ο πληθυσμός των μεταναστών στην Ελλάδα αντιστοιχεί σε περίπου 1,3 εκατομμύρια άτομα (12% του συνολικού πληθυσμού των 11 εκατομμυρίων ανθρώπων). Ενώ η ροή των προσφύγων και των μεταναστών στην Ευρώπη δεν είναι καθόλου νέο φαινόμενο, το 2015 σηματοδότησε ένα βήμα προς την κλίμακα και τη φύση του προβλήματος. Η Ελλάδα είναι το κύριο σημείο εισόδου στην Ανατολική Μεσόγειο και ο αριθμός των αιτούντων ασύλου κορυφώθηκε το 2016, όταν ο αριθμός των αιτούντων ασύλου σε σύγκριση με τον πληθυσμό της Ελλάδας ήταν ο υψηλότερος στην ΕΕ (με σχεδόν 5 υποψήφιους ανά 1000 κατοίκους, σε σύγκριση με την μέση τιμή της ΕΕ28, 2,5). Το ποσοστό των γυναικών και των

⁷ *Refugees and migrants increasingly attempting to reach EU through Cyprus*, available at <https://www.infomigrants.net/en/post/16468/refugees-and-migrants-increasingly-attempting-to-reach-eu-through-cyprus>

⁸ *Asylum Service Statistical Data 2008-2018*, available at

[http://www.moi.gov.cy/moi/asylum/asylumservice.nsf/2CD77F5605187E5CC2257FE0003586F9/\\$file/Asylum%20Statistics%202008_2018.pdf](http://www.moi.gov.cy/moi/asylum/asylumservice.nsf/2CD77F5605187E5CC2257FE0003586F9/$file/Asylum%20Statistics%202008_2018.pdf)

⁹ *Asylum Service Statistical Data*, available at

http://www.moi.gov.cy/moi/asylum/asylumservice.nsf/asylumservice18_gr/asylumservice18_gr?OpenDocument

παιδιών ηλικίας κάτω των 18 ετών είναι πολύ υψηλό (σχεδόν 40%), αντανakλώντας τον μεγάλο αριθμό οικογενειών που έρχονται από τη Συρία και το Ιράκ.¹⁰

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

Για πολλά χρόνια, η μεγαλύτερη πλειοψηφία των μεταναστών εκπροσωπήθηκε από **Λιθουανούς** πολίτες που προηγουμένως μετανάστευσαν και στη συνέχεια επέστρεψαν στη Λιθουανία (περίπου το 82%). Οι υπόλοιποι ήταν πολίτες της ΕΕ (3%) και πολίτες χωρών εκτός ΕΕ (15%). Το 2018, η τάση αυτή άλλαξε: το ποσοστό των Λιθουανών που επέστρεψαν μειώθηκε στο 50%, ενώ το ποσοστό των πολιτών της ΕΕ παρέμεινε το ίδιο, αλλά το ποσοστό των πολιτών τρίτων χωρών αυξήθηκε στο 47%¹¹. Στη Λιθουανία, υπάρχουν περίπου 58.000 αλλοδαποί (που έχουν άδειες προσωρινής ή μόνιμης διαμονής), που αντιστοιχούν στο 2% περίπου του συνολικού πληθυσμού.¹² Η πλειοψηφία αυτών των ανθρώπων προέρχεται από γειτονικές χώρες όπως η Ουκρανία, η Λευκορωσία και η Ρωσία, η Λετονία, η Πολωνία καθώς και άλλες χώρες της ΕΕ. Επίσης, στην Λιθουανία πηγαίνουν αλλοδαποί από την Ινδία, τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Τουρκία, τη Συρία και άλλες χώρες.

Όσον αφορά τους αιτούντες ασύλου, η Λιθουανία διαθέτει τρεις μορφές ασύλου: καθεστώς πρόσφυγα (μόνιμη), επικουρική/θυγατρική προστασία (subsidiary protection) (ο πιο κοινός τύπος στη χώρα, που χορηγείται για δύο χρόνια με δυνατότητα παρατάσεως) και προσωρινή προστασία που χορηγείται από την κυβέρνηση εάν υπάρχει αυξημένος αριθμός ατόμων που ζητούν άσυλο). Παρά την Ευρωπαϊκή Ένωση που αντιμετωπίζει τη μεγαλύτερη εισροή μεταναστών λόγω των συγκρούσεων που συμβαίνουν σε όλο τον κόσμο, ο αριθμός των αιτούντων ασύλου στη Λιθουανία παραμένει ο ίδιος - κατά μέσο όρο 490 αιτήσεις ασύλου ετησίως. Οι περισσότερες αιτήσεις προέρχονται από τη Συρία, τη Ρωσία, το Αφγανιστάν, τη Λευκορωσία, το Αζερμπαϊτζάν και το Τατζικιστάν.¹³

Γενικά, οι άνθρωποι που μετακινούνται στη Λιθουανία είναι ηλικίας 20-49 ετών και μετακινούνται για λόγους που σχετίζονται με την εργασία (55%), την εκπαίδευση (15%), την οικογενειακή επανένωση (23,5%) και άλλα (6,5%).

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Στο **Ηνωμένο Βασίλειο**, ο αριθμός των προσφύγων, των αιτούντων ασύλου και των μεταναστών της ΕΕ μειώνεται, ιδίως μετά το δημοψήφισμα του 2016, ενώ η μετανάστευση εκτός ΕΕ εξακολουθεί να είναι σταθερά υψηλότερη από τη μετανάστευση της ΕΕ. Σύμφωνα με το United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), το 2018 υπήρχαν 126,720 πρόσφυγες, 45.244 εκκρεμείς υποθέσεις ασύλου και 125 ανιθαγενείς άτομα στο Ηνωμένο Βασίλειο.¹⁴

¹⁰ Briefing report *Integration of refugees in Greece, Hungary, Italy* Employment and Social Affairs of European Parliament 2018, available at [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/614205/IPOL_STU\(2018\)614205_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/614205/IPOL_STU(2018)614205_EN.pdf)

¹¹ *Migration in numbers*, available at <http://123.emn.lt/en/>

¹² *Migration Department of the Republic of Lithuania. Official statistics (2018)*, available at <https://www.migracija.lt>

¹³ The Ministry of the Interior, *Issues of the Republic of Lithuania (2018). Migration Yearbook*, available at <https://osp.stat.gov.lt/services-portlet/pub-edition-file?id=33220>

¹⁴ *Asylum in the UK - Home Office, UNHCR 2018 Global Trends Report*, available at <https://www.unhcr.org/uk/asylum-in-the-uk.html>

Οι αιτήσεις ασύλου στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι σχετικά χαμηλές. Το 2018, **37.453 άτομα υπέβαλαν αίτηση για άσυλο**. Ο αριθμός αυτός ήταν κατά προσέγγιση σταθερός τα τελευταία πέντε χρόνια και είναι σημαντικά χαμηλότερος από ότι το 2002, όταν ο αριθμός των αιτήσεων έφτασε στις 103.000. Οι αιτούντες άσυλο αποτελούσαν περίπου το 5% των μεταναστών στο Ηνωμένο Βασίλειο το 2018. Μία μειοψηφία των αιτήσεων είναι επιτυχείς κατά την πρώτη απόφαση, μερικές επιτυγχάνονται μετά την έφεση και μπορεί να χρειαστούν χρόνια για να περατωθεί μια υπόθεση.¹⁵

Το Ηνωμένο Βασίλειο εφαρμόζει επίσης προγράμματα επανεγκατάστασης για να προσελκύσει πρόσφυγες απευθείας από το εξωτερικό και η κυβέρνηση έχει δεσμευτεί να εγκαταστήσει 20.000 Σύριους έως το 2020 μέσω του Συστήματος Επαναπατριsmού των Ευπαθών Ατόμων. Μέχρι το τέλος του 2017, 10.538 συριακοί πρόσφυγες είχαν έρθει στο Ηνωμένο Βασίλειο μέσω αυτού του συστήματος.¹⁶

1.2 Τάσεις και στάσεις σχετικά με την κατάσταση της μετανάστευσης

ΙΤΑΛΙΑ

Βάση του Eurobarometer data¹⁷ ο συνολικός αριθμός των μεταναστών που προέρχονται από χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι υπερεκτιμημένος σε ολόκληρη την Ευρώπη και ιδιαίτερα στην Ιταλία, όπου το ποσοστό αυτό, που αντιστοιχεί σήμερα στο 7%, θεωρείται πολύ υψηλότερο (25%).

Όσον αφορά την Ιταλία, μια ανάλυση που πραγματοποιήθηκε με βάση το δείκτη NIM που αναπτύχθηκε από το Pew Research Centre¹⁸, η οποία μετράει την αίσθηση του εθνικισμού και των μεταναστών, έδειξε ότι όσο ισχυρότερη είναι η εχθρότητα προς τους μετανάστες, τόσο υψηλότερο είναι το σφάλμα αντίληψης για την παρουσία των μεταναστών σε μια χώρα. Η Ιταλία έχει ως αποτέλεσμα να γίνει η ευρωπαϊκή χώρα με το υψηλότερο επίπεδο εχθρότητας απέναντι στη μετανάστευση και τις θρησκευτικές μειονότητες.

Επιπλέον, η μελέτη δείχνει ότι πολλοί Ιταλοί πιστεύουν ότι οι μετανάστες επιδεινώνουν την κατάσταση του εγκλήματος, την κατάσταση της εργασίας και το κράτος πρόνοιας¹⁹.

Τα δύο νομοθετικά διατάγματα που εξέδωσε ο Υπουργός Εσωτερικών για την ασφάλεια και τη μετανάστευση δημιουργούν μεγάλη διαμάχη στην κοινή γνώμη. Το διάταγμα αριθ. 133 της 4ης Οκτωβρίου 2018 και το διάταγμα n. 53 της 14ης Ιουνίου 2019, αλλάζει δραματικά την κατάσταση των μεταναστών στην Ιταλία. Το πρώτο διάταγμα θέτει αυστηρούς περιορισμούς για την απόκτηση αδειών, την εξάλειψη ορισμένων τύπων αδειών και τη δημιουργία αβεβαιότητας σχετικά με την εγκυρότητα ορισμένων από τις ήδη υπάρχουσες άδειες. Επιπλέον, το διάταγμα τροποποιεί το SPRAR (Sistema di Protezione per Richiedenti Asilo e Rifugiati, δηλ. το σύστημα προστασίας των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων) και τις συνθήκες φιλοξενίας των αιτούντων άσυλο. Το σύστημα, το οποίο

¹⁵ Migration statistics: How many asylum seekers and refugees are there in the UK?, March 18, 2019 Georgina Sturge, available at <https://commonslibrary.parliament.uk/insights/migration-statistics-how-many-asylum-seekers-and-refugees-are-there-in-the-uk/>

¹⁶ New global resettlement scheme for the most vulnerable refugees announced, available at <https://www.gov.uk/government/news/new-global-resettlement-scheme-for-the-most-vulnerable-refugees-announced>

¹⁷ Istituto Cattaneo, *Immigrazione in Italia: tra realtà e percezione*, agosto 2018, available at <http://www.cattaneo.org/wp-content/uploads/2018/08/Analisi-Istituto-Cattaneo-Immigrazione-realt%C3%A0-e-percezione-27-agosto-2018-1.pdf>

¹⁸ NIM index developed by the Pew Research Center, available at <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2018/06/19/western-europeans-vary-in-their-nationalist-anti-immigrant-and-anti-religious-minority-attitudes/>

¹⁹ Istituto Cattaneo, *Immigrazione in Italia: tra realtà e percezione*, agosto 2018 (<http://www.cattaneo.org/wp-content/uploads/2018/08/Analisi-Istituto-Cattaneo-Immigrazione-realt%C3%A0-e-percezione-27-agosto-2018-1.pdf>)

θεωρήθηκε καλό παράδειγμα σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς προσφέρει ευκαιρίες κατάρτισης και κοινωνικής ένταξης, θα απευθύνεται αποκλειστικά σε άτομα που δικαιούνται διεθνούς προστασίας, νέες άδειες παραμονής σε ειδικές περιπτώσεις και ασυνόδευτους ανήλικους μετανάστες.²⁰ Η παρουσία των αιτούντων άσυλο για μεγάλο χρονικό διάστημα στα έκτακτα κέντρα υποδοχής (Extraordinary Reception Centres - CAS) που δημιουργήθηκαν από τους Νομούς (Prefectures), τα οποία συχνά δεν παρέχουν κατάλληλες διαδικασίες για την ένταξη, αποτελεί αρνητικό παράγοντα τόσο στη σωματική όσο και στην ψυχική τους υγεία.

Όλα αυτά ενισχύονται από τα πολιτικά και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τα οποία συνέβαλαν στη δημιουργία ενός ευρέως διαδεδομένου αισθήματος κατά των μεταναστών τα τελευταία χρόνια, ανεξάρτητα από την κοινωνική τάξη, τη γεωγραφική προέλευση ή το εκπαιδευτικό επίπεδο, δημιουργώντας μια αυξανόμενη αίσθηση αποκλεισμού, μισαλλοδοξίας και διακρίσεων.²¹

ΚΥΠΡΟΣ

Μέσω της πρόσφατης διάσωσης των συριακών προσφύγων που κινδυνεύουν εντός των κυπριακών εδαφών, η **Κύπρος** έχει αποδείξει στην πράξη ότι είναι έτοιμη να ανταποκριθεί πλήρως στην κρίση των προσφύγων στο πλαίσιο των δεσμεύσεων της βάσει του ευρωπαϊκού δικαίου. Επί του παρόντος υπάρχουν δύο κέντρα υποδοχής για την προστασία και τη μεταχείριση των αιτούντων άσυλο στη χώρα, υπό την επίβλεψη της Υπηρεσίας Ασύλου της Κύπρου. Η Κύπρος είναι μια πολυπολιτισμική χώρα, με πληθυσμό περίπου 1 εκατομμυρίου, που προέρχονται από διαφορετικές χώρες, με διαφορετικές εθνικότητες και θρησκείες. Η πλειοψηφία των Κυπρίων είναι πρόθυμοι να δεχτούν τους αλλοδαπούς και πολλές οικογένειες τους έχουν εντάξει ως μέλη. Επιπλέον, υπάρχουν αρκετοί οργανισμοί που υποστηρίζουν τον μεταναστευτικό πληθυσμό της χώρας, προσφέροντάς τους υγειονομική περίθαλψη, στέγη και τρόφιμα.

Ωστόσο, η συνολική κατάσταση όσον αφορά τους μετανάστες και τους πρόσφυγες είναι αρκετά περίπλοκη ώστε να προκαλέσει εντάσεις μεταξύ του τοπικού λαού της Κύπρου και των ξένων. Υπάρχουν μερικές περιπτώσεις αλλοδαπών που εγκατέλειψαν το εργασιακό τους περιβάλλον, τα σπίτια τους και τους φίλους και τους συγγενείς τους στην Κύπρο για να επιστρέψουν στις χώρες προέλευσής τους χωρίς να ειδοποιήσουν τους νόμιμους εργοδότες τους. Γενικά, υπάρχουν πολλά κενά στη νομοθεσία, καθιστώντας αδύνατο να βρεθούν και να βοηθηθούν αυτοί οι άνθρωποι. Επιπλέον, υπάρχει ένα μικρό ποσοστό του κυπριακού πληθυσμού το οποίο εμφανίζει ρατσιστικές συμπεριφορές, τάσεις και προθέσεις, αυξάνοντας έτσι την αντιπαλότητα και την ένταση μεταξύ ντόπιων και αλλοδαπών. Ωστόσο, οι συμπεριφορές αυτού του είδους καταδικάζονται τώρα τόσο από την κυπριακή κυβέρνηση όσο και από την πλειοψηφία του κυπριακού λαού. Σχεδιάζεται ένα νέο σχέδιο ένταξης για τους αλλοδαπούς για την αντιμετώπιση τέτοιων στάσεων.²²

²⁰ *Migrazioni in Sicilia 2018*, osservatorio migrazioni, Istituto di formazione politica Pedro Arrupe, available at <http://www.osservatoriomigrazioni.org>

²¹ Caritas Italiana, *Common Home – Migration and Development in Italy*, Rome, May 2019 (<https://www.caritas.eu/wordpress/wp-content/uploads/2019/05/CommonHomeItalyEN.pdf>)

²² *ECRI Conclusions on the implementation of the recommendations in respect of Cyprus*, ECRI Secretariat Directorate General II – Democracy - Council of Europe, available at <https://rm.coe.int/interim-follow-up-conclusions-on-cyprus-5th-monitoring-cycle-/168094ce05>

ΕΛΛΑΔΑ

Παρά τη δύσκολη οικονομική κατάσταση, υπάρχει έντονη εμπάθεια για τους νεοεισερχόμενους στην **Ελλάδα**, οι οποίοι θεωρούνται κυρίως ως εργατικοί και καλοπροαίρετοι. Σχεδόν το 77% των ανθρώπων πιστεύει ότι οι μετανάστες είναι πρόθυμοι να εργαστούν σκληρότερα και για χαμηλότερες αμοιβές από τους Έλληνες και ότι περισσότερο από το ήμισυ (56%) πιστεύουν ότι οι μετανάστες καταβάλλουν προσπάθειες για ένταξη στην ελληνική κοινωνία. Ενώ οι περισσότεροι υποστηρίζουν την αρχή της υποδοχής των προσφύγων και της διατήρησης των δικών τους παραδόσεων, η πλειοψηφία των Ελλήνων αμφισβητεί αν οι πρόσφατες αφίξεις είναι πραγματικοί πρόσφυγες και έχουν αρνητικές απόψεις για τον αντίκτυπο της μετανάστευσης στη χώρα τους τόσο για οικονομικούς όσο και για πολιτιστικούς λόγους. Μόνο το 21% των Ελλήνων πιστεύει ότι η μετανάστευση είναι καλό για την οικονομία και πάνω από το ήμισυ (51%) πιστεύουν ότι η μετανάστευση είναι κόστος για το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας και αποστραγγίζει τους πόρους. Υπάρχει μικρή υποστήριξη για άλλα οικονομικά επιχειρήματα υπέρ της μετανάστευσης, όπως το πιθανό όφελος των νεότερων μεταναστών οι φόροι των οποίων συνεισφέρουν στο συνταξιοδοτικό σύστημα. Με παρόμοιο τρόπο, μόνο το 22% πιστεύει ότι η μετανάστευση κάνει την Ελλάδα πιο ζωντανό και συναρπαστικό μέρος για να ζήσει κανείς, ενώ το 52% απορρίπτει το επιχείρημα ότι η μετανάστευση έχει εμπλουτίσει την ελληνική πολιτιστική ζωή. Αυτά τα συναισθήματα ευθυγραμμίζονται με το σκεπτικισμό των Ελλήνων προς την παγκοσμιοποίηση, τόσο ως πολιτιστική απειλή όσο και ως οδηγός της αυξημένης ανισότητας.²³

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

Οι Λιθουανοί ανησυχούν πολύ περισσότερο για το πρόβλημα της μετανάστευσης, το οποίο είναι ένα αμφιλεγόμενο θέμα στη Λιθουανία και λαμβάνει ευρεία κάλυψη από τα μέσα ενημέρωσης. Το γεγονός ότι οι νέοι εγκαταλείπουν τη χώρα έχει πολιτικοποιηθεί και το κοινό το έχει λάβει αρνητικά. Επιπλέον, η ιδέα ότι η οικονομική και πολιτική κατάσταση "αναγκάζει" τους Λιθουανούς να εγκαταλείψουν τη χώρα είναι ευρέως διαδεδομένη. Η μετανάστευση γίνεται αντιληπτή με αρνητικό τρόπο. Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποίησε ο IOM και το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (European Migration Network - EMN) το 2010, το 58% όλων των Λιθουανών κατοίκων θεωρούσε ότι η μετανάστευση υπηκόων τρίτων χωρών ήταν αρνητικό φαινόμενο, ειδικά για την αγορά εργασίας. Ωστόσο, οι νεότεροι και πιο μορφωμένοι άνθρωποι βλέπουν πιο θετικά τη μετανάστευση και αναμένουν ότι θα φέρει οικονομικά πλεονεκτήματα στη χώρα.²⁴

Είναι δύσκολο να προσληφθεί κανείς σε μια δουλειά χωρίς να έχει προσωρινή άδεια παραμονής. Η διαδικασία αίτησης για άδεια παραμονής είναι εξαιρετικά γραφειοκρατική: οι αιτήσεις μπορούν να γίνουν μόνο σε λίγες πόλεις και ο χρόνος αναμονής μπορεί να είναι αρκετά μεγάλος. Επομένως, εάν λήξει η προσωρινή τουριστική βίζα και υπάρχουν λίγοι μήνες για να περιμένει, ο αιτών πρέπει να επιστρέψει στην πατρίδα του ή να πάει σε μια μη ευρωπαϊκή χώρα. Οι υπάλληλοι των υπηρεσιών μετανάστευσης μιλούν φτωχά αγγλικά, οπότε υπάρχει ανάγκη πρόσληψης διερμηνέα. Οι άνθρωποι στις αγροτικές περιοχές είναι καχύποπτοι με τους μετανάστες, λόγω των πολιτισμικών τους διαφορών ως προς τη θρησκεία και την οικογένεια.

²³ *Attitudes Towards National Identity, Immigration, and Refugees in Greece, 2019*, available at <https://www.thesocialchangeinitiative.org/wp-content/uploads/2019/04/Exec-Summary-Greece-Eng.pdf>

²⁴ *Migration in numbers*, IOM and the European Migration Network (EMN), available at <http://123.emn.it/en//>

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Ο βρετανικός λαός είναι περισσότερο πεπεισμένος για τα οφέλη της μετανάστευσης από οποιοδήποτε άλλο μεγάλο ευρωπαϊκό έθνος, σύμφωνα με μια παγκόσμια έρευνα, η οποία έχει επίσης διαπιστώσει ότι σχεδόν οι μισοί Βρετανοί πιστεύουν ότι οι μετανάστες είναι είτε θετικοί είτε ουδέτεροι για τη χώρα²⁵. Η έρευνα του YouGov-Cambridge Globalism διαπίστωσε ότι το 28% των Βρετανών πίστευε ότι τα οφέλη της μετανάστευσης υπερέβαιναν το κόστος, σε σύγκριση με 24% στη Γερμανία, το 21% στη Γαλλία και το 19% στη Δανία. Περίπου το 20% των Βρετανών πίστευαν ότι το κόστος και τα οφέλη ήταν περίπου ίσα, ενώ το 16% δεν ήταν σίγουρο. Ωστόσο, η μετανάστευση εξακολουθεί να είναι μη δημοφιλής, με τη σαφή πλειοψηφία του βρετανικού κοινού να ευνοεί τα μειωμένα επίπεδα. Η μετανάστευση θεωρείται επίσης ένα από τα πιο σημαντικά ζητήματα που αντιμετωπίζει το βρετανικό κοινό, αν και η πλειοψηφία του έχει μειωθεί μετά το δημοψήφισμα του Brexit. Αυτό έχει πραγματικές συνέπειες, όχι μόνο για τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αισθάνονται για τη μετανάστευση αλλά και για εθνικά ζωτικά θέματα όπως το Brexit, δεδομένου ότι σχεδόν όλες οι αναλύσεις δείχνουν την 'ανησυχία για τη μετανάστευση', ως εάν από τους κυριότερους ή τον κυριότερο λόγο για τον οποίο η πλειοψηφία των βρετανών ψηφοφόρων υποστηρίζει την έξοδο από την ΕΕ.

Οι λανθασμένες αντιλήψεις σχετικά με τη μετανάστευση είναι τόσο συνηθισμένες, που γίνονται συχνά αποδεκτές με μια συρρίκνωση. Έρευνες δείχνουν ότι οι Βρετανοί πιστεύουν ότι περίπου το ¼ του πληθυσμού είναι μετανάστες, όταν είναι μισό από αυτό, περίπου στο 13%. Και θεωρούν ότι η μετανάστευση από τις χώρες της ΕΕ είναι σχεδόν τριπλάσια από το πραγματικό επίπεδο του 6%. Δεν είναι μόνο η κλίμακα, αλλά η σύνθεση που οι άνθρωποι κάνουν λάθος. Όταν ερωτήθηκαν ποιοι έρχονται στο μυαλό τους όταν σκέφτονται τη μετανάστευση, οι πιο αναφερόμενοι ήτα οι πρόσφυγες και οι αιτούντες άσυλο, ενώ στην πραγματικότητα αυτή είναι η μικρότερη κατηγορία μεταναστών. Η νοητική εικόνα των πολιτών καθοδηγείται από την κάλυψη των μέσων ενημέρωσης και η τάση είναι να επικεντρωθούν στις πιο απελπισμένες περιπτώσεις, όχι στις πιο κοινές κατηγορίες ανθρώπων που μεταναστεύουν στην εργασία, στη μελέτη ή στην οικογένεια.²⁶

1.3 Επισκόπηση του εργασιακού τοπίου, στήριξης της απασχόλησης και των ευκαιριών εκμάθησης που διατίθενται για τους μετανάστες

ΙΤΑΛΙΑ

Οι περισσότεροι από τους μετανάστες που φτάνουν στην Ιταλία είναι ειδικευμένοι στο χειρωνακτικό εργατικό δυναμικό²⁷. Ορισμένα παραδείγματα κοινών θέσεων εργασίας που είχαν συνήθως οι μετανάστες στη χώρα προέλευσής τους είναι η μηχανική, οι θέσεις εργασίας που

²⁵ Britons most positive in Europe on benefits of immigration, available at

<https://www.theguardian.com/world/2019/may/02/britons-more-sold-on-immigration-benefits-than-other-europeans>

²⁶ What Britons get wrong about immigration – and why politicians need to tell them the truth, January 3, 2019 6.26am EST,

<http://theconversation.com/what-britons-get-wrong-about-immigration-and-why-politicians-need-to-tell-them-the-truth-109306>

²⁷ IOM, Study on migrants' profiles drivers of migration and migratory trends, A research on the socioeconomic profile of migrants arriving in Italy, 2016, available at <https://italy.iom.int/sites/default/files/news-documents/Migrants%20Study%20-%20FINAL%20ENG%20VERSION%20-%20ELEC.pdf>

συνδέονται με την κατασκευή, οι εργαζόμενοι στον τομέα των μεταλλικών κατασκευών και οι ράφτες. Άλλοι μετανάστες εργάστηκαν ως αγρότες, βοσκοί και ψαράδες. Μεταξύ των ανειδίκευτων εργαζομένων στη χειρωνακτική, οι συχνότερες εργασίες είναι οδηγοί, θέσεις εργασίας που σχετίζονται με την κατασκευή, καθαριστές και σερβιτόροι. Οι αυτοαπασχολούμενοι στη χώρα προέλευσης είναι κυρίως ιδιοκτήτες καταστημάτων ή άτομα που εργάζονται σε οικογενειακές επιχειρήσεις. Άλλοι ασχολήθηκαν με το εμπόριο τους τοπικές αγορές, χειροτέχνες οι οποίοι πωλούσαν τους δημιουργίες τους, καλλιτέχνες και μουσικούς. Οι εργαζόμενοι αντιπροσωπεύουν μια διαφορετική κατηγορία που αποτελείται από άτομα που απασχολούνται με το service, εργασία σε γραφεία και θέσεις εργασίας που σχετίζονται με ταξίδια. Περιλαμβάνει τους στρατιωτικούς και αξιωματούχους ασφαλείας που αποτελούν το 40,2% τους της ομάδας. Ορισμένα άλλα κοινά παραδείγματα θέσεων εργασίας στην κατηγορία αυτή είναι: οι εκπαιδευτικοί, οι άνθρωποι που εκτελούν διοικητικές εργασίες και οι υπάλληλοι υποδοχής.

Σύμφωνα με στοιχεία του OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development, οι μετανάστες συχνά υποβάλλονται σε εργασιακή εκμετάλλευση και ταυτόχρονα αντιμετωπίζουν αρκετά εμπόδια στην πρόσβαση σε μεσαίες και υψηλότερες κατηγορίες της αγοράς εργασίας. Αυτό οφείλεται, μεταξύ άλλων, τους διακρίσεις, στην αναντιστοιχία των δεξιοτήτων ή στην έλλειψη αναγνώρισης δεξιοτήτων. Όλα αυτά επιδεινώνονται από την κατάσταση της ιταλικής αγοράς εργασίας, η οποία χαρακτηρίζεται από υψηλά επίπεδα ανεργίας και άτυπης εργασίας.

Ωστόσο, η πρόσφατη δημιουργία του Εθνικού Οργανισμού Πολιτικών για την Ενεργό Εργασία (National Agency for Policies on Active Work – ANPAL) και η ενίσχυση των εθνικών κέντρων απασχόλησης (Centri per l'Impiego), που οδήγησαν στην ενίσχυση των συνδέσεων με το ιταλικό σύστημα υποδοχής προσφύγων (SPRAR), είναι όλα τα πολλά υποσχόμενα βήματα.²⁸ Επιπλέον, η ανάπτυξη της ιταλικής ιστοσελίδας ένταξης Italian Website on Integration από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Πολιτικών αποτελεί ένα εργαλείο που δημιουργήθηκε για τη διάδοση πληροφοριών σχετικά με τους υπηρεσίες ενσωμάτωσης των μεταναστών σε ολόκληρη τη χώρα. Ο ιστότοπος απαριθμεί τους ιστότοπους που διαφημίζουν τους ευκαιρίες απασχόλησης και τους οντότητες που μπορούν να βοηθήσουν τους μετανάστες που επιθυμούν να είναι αυτοαπασχολούμενοι να κατανοήσουν τους τοπικές πολιτικές, ποια είναι τα βήματα που πρέπει να αναλάβουν, τις προσφερόμενες συμβουλές, καθοδήγηση, κατάρτιση, και διευκόλυνση της πρόσβασης σε επιχειρηματικά κίνητρα και χρηματοδοτικούς πόρους και μικροπιστώσεις.

Το νέο διάταγμα 133/2018 για την ασφάλεια καθυστερεί τους διαδικασίες εγγραφής των αιτούντων ασύλου και δημιουργεί εμπόδια για την απόκτηση της άδειας διαμονής, δηλαδή του εγγράφου που τους επιτρέπει να εργάζονται στην Ιταλία. Το ίδιο διάταγμα απάλειψε τη δυνατότητα των αιτούντων ασύλου να παραμείνουν στο σύστημα SPRAR, το οποίο αποτελεί το μοναδικό ολοκληρωμένο σύστημα παροχής επαγγελματικής κατάρτισης και πρακτικής άσκησης (το σύστημα εξακολουθεί να είναι διαθέσιμο για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας).²⁹

²⁸ Caritas Italiana, *Common Home – Migration and Development in Italy*, Rome, May 2019, available at <https://www.caritas.eu/wordpress/wp-content/uploads/2019/05/CommonHomeItalyEN.pdf>

²⁹ SGI, *Access to the labour market – Italy*, AIDA website https://www.asylumineurope.org/reports/country/italy/reception-conditions/employment-education/access-labour-market#footnote2_6cx45ji

ΚΥΠΡΟΣ

Με βάση της έρευνα που πραγματοποιήθηκε από την GrantXpert, πολλοί αλλοδαποί δεν έλαβαν καμία υποστήριξη από την κυβέρνηση κατά την άφιξή τους στην Κύπρο, ενώ άλλοι βρήκαν κάποιου είδους υποστήριξης από την κυπριακή κυβέρνηση, ιδιωτικούς φορείς ή φίλους. Ειδικότερα, οι αλλοδαποί έχουν κάποιες ευκαιρίες να μάθουν την ελληνική γλώσσα συμμετέχοντας στα εκπαιδευτικά σεμινάρια που προσφέρονται από την Κυπριακή Κυβέρνηση μέσω ενός αριθμού προγραμμάτων κατάρτισης που υποστηρίζουν τα διαρθρωτικά ταμεία σε όλες τις κυπριακές πόλεις. Η πλειοψηφία των αλλοδαπών που ζουν στην Κύπρο δεν μιλούν ελληνικά, καθώς τα αγγλικά είναι μια καλά ομιλούμενη γλώσσα από τους ντόπιους και τους αλλοδαπούς. Επιπλέον, οι μετανάστες και οι πρόσφυγες συνήθως βρίσκουν δουλειές από φίλους, ιδιωτικά γραφεία εύρεσης εργασίας, εφημερίδες, κοινωνικά μέσα ενημέρωσης και ακόμη ζητούν εργασία από πόρτα σε πόρτα.

Ωστόσο, άτομα που δεν έχουν καμία σύνδεση ή πρόσβαση σε πόρους έχουν δυσκολίες στην εξεύρεση εργασίας. Ο πιο κοινός τομέας της απασχόλησης των γυναικών, με βάση τα τελευταία στοιχεία του UN Refugee Agency (UNHCR), είναι οικιακοί βοηθοί / καθαρίστριες (85,7%), ενώ το υπόλοιπο ποσοστό εργάζεται στη γεωργία και σε πρατήρια βενζίνης.³⁰ Οι τομείς απασχόλησης για τους άνδρες διαφέρουν και κατανέμονται σε διάφορους τύπους εργασίας. Συγκεκριμένα, οι περισσότεροι εργάζονται σε αγροκτήματα και στο τομέα γεωργία; (36,4%), ως οικιακοί βοηθοί / καθαριστές (22,7%) και σε μικρότερες αναλογίες εργάζονται σε εργασίες που σχετίζονται με πλύσιμο αυτοκινήτων, βενζινάδικα, εργασίες γραφείου και υπηρεσίες παράδοσης (delivery). Συνολικά, οι τρεις πιο δημοφιλείς θέσεις εργασίας στους πρόσφυγες στην Κύπρο είναι ο καθαρισμός (47,2%), η γεωργία (25%) και τα πρατήρια βενζίνης (11,1%).³¹

Η γεωργία και η οικιακή εργασία δεν προσελκύουν το κυπριακό εργατικό δυναμικό, που είναι ο κύριος λόγος για τον οποίο οι αιτούντες ασύλου απασχολούνται σε αυτούς τους συγκεκριμένους τομείς. Πολλοί από τους αιτούντες ασύλου στην Κύπρο είναι πολύ μορφωμένοι και είναι ειδικευμένοι σε πολλούς τομείς, επομένως η απασχόληση τους σε μη χειρωνακτικούς τομείς μπορεί να επηρεάσει θετικά την οικονομία της χώρας.³² Τα πορίσματα της έρευνας δείχνουν ότι οι κύριοι τομείς στους οποίους απασχολούνται μετανάστες είναι οι μεσαίες και χαμηλής ειδίκευσης θέσεις εργασίας στην Κύπρο, όπως οικιακή εργασία, φροντιστές, κατασκευές, γαστρονομία, τουρισμός και φιλοξενία. Οι εγχώριοι εργαζόμενοι, καθαριστές και φροντιστές αποτελούνται σχεδόν εξ ολοκλήρου από Ασιάτες, κυρίως Φιλιππίνες, Σρι Λάνκα και γυναίκες από την Ινδία. Επιπλέον, ορισμένοι ανατολικοευρωπαίοι έχουν αρχίσει να εργάζονται σε αυτούς τους τομείς. Γενικά, οι μισθοί που προσφέρει ο Κύπριος λαός σε αλλοδαπούς είναι πολύ χαμηλοί σε σύγκριση με τα ευρωπαϊκά πρότυπα.³³

ΕΛΛΑΔΑ

Οι συνθήκες στην αγοράς εργασίας στην **Ελλάδα** επιδεινώθηκαν σημαντικά από την αρχή της κρίσης και οι βραχυπρόθεσμες προοπτικές παραμένουν ζοφερές. Το ποσοστό ανεργίας κλιμακώθηκε

³⁰ *Figures at a Glance*, available at <https://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html>

³¹ *Cyprus: Distribution of employment by economic sector from 2008 to 2018*, available at <https://www.statista.com/statistics/382141/employment-by-economic-sector-in-cyprus/>

³² *Web portal of the republic of Cyprus*, available at

<http://www.cyprus.gov.cy/portal/portal.nsf/gwp.getGroup?OpenForm&access=0&SectionId=noneu&CategoryId=Work%20and%20Occupation&SelectionId=European%20Union%20Citizen%20Workers&print=0&lang=en>

³³ *The Living Conditions of Asylum-Seekers in Cyprus*, May 2018, United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) in Cyprus and the University of Nicosia, available at <https://www.unhcr.org/cy/wp-content/uploads/sites/41/2018/05/LivingConditionsofAsylumSeekersReport.pdf>

σε επίπεδα ρεκόρ, τα επίπεδα απασχόλησης μειώθηκαν και οι αλλοδαποί επηρεάστηκαν σε μεγαλύτερο βαθμό από τους υπηκόους. Επιπλέον, ο αριθμός των ατόμων που κινδυνεύουν από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό έχει αυξηθεί δραματικά. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία (2017), το ποσοστό ανεργίας των υπηκόων τρίτων χωρών υπερβαίνει το ποσοστό ανεργίας των υπηκόων με σημαντικό περιθώριο (38,3% έναντι 26,1%). Οι επαγγελματίες και οι δραστηριότητες στις οποίες εκπροσωπούνται οι μετανάστες είναι εκείνες που πλήττονται περισσότερο από την οικονομική κρίση. Στην Ελλάδα, οι περισσότεροι μετανάστες που εργάζονται είναι είτε ανειδίκευτοι είτε έμπειροι χειρωνακτικοί εργαζόμενοι, που εργάζονται στον πρωτογενή τομέα, στον κατασκευαστικό τομέα, στον τουρισμό, στις μικρές επιχειρήσεις και στις μεταποιητικές δραστηριότητες (όπως τρόφιμα και ποτά, κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και έπιπλα). Πολλοί άλλοι απασχολούνται από ιδιωτικά νοικοκυριά. Οι περισσότεροι εργαζόμενοι μετανάστες λαμβάνουν χαμηλές αμοιβές και απασχολούνται σε προσωρινές και εποχιακές εργασίες, συχνά χωρίς ασφάλιση³⁴.

Οι δυσκολίες αναγνώρισης και πιστοποίησης των προσόντων αποτελούν μία από τις κύριες προκλήσεις για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας. Για να μπορέσουν να εργαστούν, οι αιτούντες ασύλου και οι υπήκοοι τρίτων χωρών πρέπει να αποκτήσουν άδειες εργασίας, άδειες απασχόλησης κ.λπ., δημιουργώντας ένα «διοικητικό βάρος» που αποθαρρύνει ορισμένους εργοδότες από την πρόσληψη τους.

Στην Ελλάδα υιοθετήθηκαν ορισμένα υποστηρικτικά μέτρα για τη βελτίωση της ένταξης των μεταναστών στο εκπαιδευτικό σύστημα και τις γλωσσικές δεξιότητες, καθώς και για την ενίσχυση της ένταξης στην αγορά εργασίας των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και των αιτούντων ασύλου. Ωστόσο, η αποτελεσματική εφαρμογή αυτών των μέτρων ήταν δύσκολη λόγω της μεγάλης εισροής αιτούντων ασύλου σε περιόδους οικονομικών προκλήσεων και προκλήσεων στην αγορά εργασίας.

Οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας που διαθέτουν έγκυρη άδεια διαμονής έχουν πρόσβαση σε μισθωτή εργασία ή είναι σε θέση να ασκούν ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα υπό τους ίδιους όρους με τους Έλληνες υπηκόους. Τα άτομα που αιτούνται διεθνή προστασία - αφού έχουν ολοκληρώσει τη διαδικασία υποβολής αιτήσεων και έχουν στην κατοχή τους την «αιτούσα κάρτα διεθνούς προστασίας» ή την «κάρτα αιτούντων ασύλου» - έχουν πρόσβαση σε μισθωτή απασχόληση ή σε παροχή υπηρεσιών. Οι αιτούντες ασύλου μπορούν επίσης να έχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας, όταν η ολοκλήρωση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των γλωσσικών μαθημάτων, της κατάρτισης και της αναγνώρισης των δεξιοτήτων, δεν είναι επαρκώς ανεπτυγμένα και κατακερματίζονται σε πολλά έργα που υλοποιούνται από ΜΚΟ με τη στήριξη των κοινοτικών κονδυλίων. Αν και η εθνική στρατηγική για την ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών τον Απρίλιο του 2013³⁵ τονίζει τον ρόλο των υπηρεσιών πληροφόρησης, κατάρτισης και απασχόλησης (συμπεριλαμβανομένης της στήριξης για αυτοαπασχόληση), η εφαρμογή της παρεμποδίζεται από την έλλειψη ενός ανεπτυγμένου συστήματος ενεργών πολιτικών για την αγορά εργασίας.

³⁴ *The Social and Employment Situation in Greece*, available at [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2013/507491/IPOL-EMPL_NT\(2013\)507491_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2013/507491/IPOL-EMPL_NT(2013)507491_EN.pdf)

³⁵ *2013 National Strategy for the Integration of Third Country Nationals*, available at <https://ec.europa.eu/migrant-integration/index.cfm?action=furl.go&go=/librarydoc/greece-national-strategy-for-the-integration-of-third-country-nationals-23/04/2013>

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

Γενικά, περίπου το 55% των μεταναστών που φθάνουν στη Λιθουανία είναι άτομα που αναζητούν εργασία. Από τη στιγμή αυτή, με βάση τα στοιχεία του Λιθουανικού Εργατικού Κόμματος (Lithuanian Labour Exchange), η Λιθουανία στερείται εργατικού δυναμικού στα ακόλουθα επαγγέλματα: οδηγούς διεθνών εμπορευματικών οχημάτων, συγκολλητές, συναρμολογητές μεταλλικών σκελετών, εργάτες σκυροδέματος, ηλεκτρολόγοι, σοβατζήδες, ράφτες κλπ.³⁶

Το θέμα της απασχόλησης των μεταναστών συνδέεται άμεσα με τα προσόντα και τις γλωσσικές δεξιότητές τους. Είναι πράγματι πολύ δύσκολο να αποκτήσει κανείς απασχόληση χωρίς να μιλάει τουλάχιστον λίγο Λιθουανικά. Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι θέσεις εργασίας υψηλής εξειδίκευσης είναι προσπελάσιμες μόνο με την επιτυχία ενός γλωσσικού τεστ. Ένα άλλο ζήτημα είναι ότι ορισμένοι εργοδότες τείνουν να προσλαμβάνουν μετανάστες παράνομα, δημιουργώντας άλλα προβλήματα όπως η έλλειψη ιατρικής υποστήριξης και η άδικη (χαμηλή) αμοιβή. Πολλές απαιτήσεις και εμπόδια για την απασχόλησή τους οφείλονται σε νομικές ρυθμίσεις που αποσκοπούν στη διατήρηση της λιθουανικής αγοράς εργασίας για τους Λιθουανούς πολίτες. Ένα επιπλέον ζήτημα είναι ο ανταγωνισμός με καταρτισμένο εργατικό δυναμικό της Λιθουανίας κατά την υποβολή αίτησης για εργασία υψηλής εξειδίκευσης και η έλλειψη ευκαιριών απασχόλησης για τους αγγλόφωνους.

Για τους πολίτες της ΕΕ, η διαδικασία απασχόλησης στη Λιθουανία είναι αρκετά απλή. Οι αλλοδαποί που δεν είναι μέλη της ΕΕ και επιθυμούν να εργαστούν στη Λιθουανία πρέπει να πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις, δηλαδή πρέπει πρώτα να βρουν έναν εργοδότη και να λάβουν άδεια εργασίας ή απόφαση σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Μετά από αυτό, ένας αλλοδαπός μπορεί να υποβάλει αίτηση για βίζα απασχόλησης ή άδεια παραμονής. Υπάρχουν διάφορα βήματα που πρέπει να κάνουν οι μετανάστες για να αποκτήσουν μια δουλειά³⁷:

1. Εύρεση θέσης εργασίας / εργοδότη
2. Απόκτηση άδειας εργασίας
3. Απόκτηση βίζας απασχόλησης ή άδειας παραμονής.

Η εκμάθηση γλωσσών και η επιβεβαίωση των προσόντων αντιπροσωπεύουν δύο από τα μείζονα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι νεοαφιχθέντες, καθώς η γλώσσα δεν είναι εύκολη. Αρκετά ιδρύματα οργανώνουν μαθήματα, και τα περισσότερα είναι στη πόλη Βίλνιους. Τα άτομα που έχουν αποκτήσει κάποιο επίπεδο εκπαίδευσης ή / και είναι κάτοχοι αλλοδαπών προσόντων που επιθυμούν να σπουδάσουν σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Λιθουανίας μπορούν να επικοινωνήσουν με τα αρμόδια ιδρύματα σχετικά με την αξιολόγηση και την αναγνώριση των αλλοδαπών τίτλων σπουδών.

Όσον αφορά την υποστήριξη και τη βοήθεια προς τους μετανάστες, υπάρχουν διάφορα websites όπου οι μετανάστες και οι αλλοδαποί μπορούν να βρουν χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τη μετακίνηση / επιστροφή στη Λιθουανία, την εργασία, την εκπαίδευση, την ένταξη, την κοινωνικοποίηση, τη στέγαση και την υγειονομική περίθαλψη, την κοινωνική, ψυχολογική και νομική

³⁶ *Migration in numbers*, available at <http://123.emn.lt/en/>

³⁷ *Renkuosi Lietuva*, available at <https://www.renkuosilietuva.lt/en/>

βοήθεια (π.χ. το κέντρο Renkuosi Lietuva, ο οργανισμός Return Home, και ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης IOM).

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Οι έρευνες δείχνουν ότι οι ξένοι που γεννήθηκαν αποτελούσαν το 17% του απασχολούμενου πληθυσμού στο Ηνωμένο Βασίλειο το 2018. Τα ποσοστά ανεργίας τόσο για τους μετανάστες όσο και για το Ηνωμένο Βασίλειο γεννήθηκαν σταθερά από το 2012 έως το 2018 και οι άνεργοι μετανάστες ήταν λιγότερο πιθανό να ζητήσουν επιδόματα ανεργίας (18%), από τους άνεργους που γεννήθηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο (26%). Οι εργαζόμενοι που γεννιούνται στην Ινδία, στην Ανατολική και τη Νοτιοανατολική Ασία και στις χώρες της ΕΕ-14 είναι πιο πιθανό να είναι σε επαγγέλματα υψηλής ειδίκευσης από ό, τι στο Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ όσοι γεννιούνται σε νέα κράτη μέλη της ΕΕ είναι πιο πιθανό να είναι σε επαγγέλματα με χαμηλή ειδίκευση.

Το ένα τρίτο των εργαζομένων που γεννήθηκαν σε νέα κράτη μέλη της ΕΕ ήταν σε λιανικές και μεταποιητικές θέσεις εργασίας το 2018. Οι εργαζόμενοι που εργάζονταν στην Ινδία και στην ΕΕ-14 είχαν τα υψηλότερα ετήσια μεσαία κέρδη το 2018. Περισσότεροι από τους μισούς εργαζόμενους με υψηλό μορφωτικό επίπεδο που γεννήθηκαν σε νέα κράτη μέλη της ΕΕ (56%) ήταν σε θέσεις χαμηλής και μεσαίας ειδίκευσης το 2018: οι εργαζόμενοι που γεννήθηκαν στο εξωτερικό είχαν περισσότερες πιθανότητες να εργάζονται κατά τις νυκτερινές βάρδιες και στις μη μόνιμες θέσεις εργασίας από ό, τι αυτούς που γεννήθηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο.³⁸

Μέσω πρόσφατης έρευνας από το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης³⁹ έχει διαπιστωθεί ότι οι μετανάστες του ασύλου είναι λιγότερο πιθανό να είναι στην απασχόληση από ότι άτομα που έχουν γεννηθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο και άλλες ομάδες μεταναστών. Οι μετανάστες ασύλου που εργάζονται κερδίζουν λιγότερα και εργάζονται λιγότερες ώρες από ότι το εργατικό δυναμικό των μεταναστών που έχει γεννηθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο και άλλου εργατικού δυναμικού.

Από την άλλη πλευρά, οι μετανάστες ασύλου είναι πιθανότερο να είναι αυτοαπασχολούμενοι απ' ό,τι οι βρετανοί και άλλοι μετανάστες. Συνολικά, το 21% των μεταναστών ασύλου είναι αυτοαπασχολούμενοι σε σύγκριση με το 14% των εργαζομένων που γεννήθηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο. Επιπλέον, οι άνεργοι μετανάστες ασύλου είναι πιθανότερο να βασίζονται σε δημόσιους οργανισμούς (π.χ. κέντρα απασχόλησης) για να αναζητήσουν θέσεις εργασίας. Συνολικά, το 37% των ανέργων μεταναστών ασύλου χρησιμοποίησαν δημόσιους οργανισμούς ως κύρια μέθοδο αναζήτησης εργασίας, αντιπροσωπεύοντας περίπου το διπλάσιο του ποσοστού ανέργων που γεννήθηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Οι τοπικές αρχές έχουν νόμιμο καθήκον να διασφαλίζουν ότι η εκπαίδευση είναι διαθέσιμη για όλα τα παιδιά που είναι σε ηλικία που υποχρεωτικά πρέπει να πάνε σχολείο, τα οποία κατοικούν στην περιοχή τους και τα οποία είναι κατάλληλα για την ηλικία, τις ικανότητες και τις τυχόν ειδικές

³⁸ *Migrants in the UK Labour Market: An Overview*, 15 Jul 2019 UK Labour, available at <https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/briefings/uk-public-opinion-toward-immigration-overall-attitudes-and-level-of-concern/>

³⁹ *New report explores barriers to employment for refugees and 'asylum migrants'*, 25 Apr 2019, available at <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/internationalmigration/bulletins/migrationstatisticsquarterlyreport/august2018>

εκπαιδευτικές ανάγκες τους, ανεξάρτητα από το καθεστώς μετανάστευσης ή δικαιώματα διαμονής. Τα παιδιά των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο και οι νέοι, ωστόσο, συχνά δυσκολεύονται να έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση σε σύγκριση με άλλες ομάδες. Υπάρχει ισχυρή δημόσια στήριξη για τη διεθνή φοιτητική μετανάστευση και οι άνθρωποι γενικά κατανοούν τα οικονομικά και εκπαιδευτικά οφέλη που έφεραν στη Βρετανία διεθνείς φοιτητές.⁴⁰ Υπάρχει κάποια οικονομική βοήθεια για σπουδές στο πανεπιστήμιο που διατίθεται για πρόσφυγες, αλλά τα δίδακτρα εξαρτώνται από τη μεταναστευτική ιδιότητα ενός ατόμου, από τον τόπο κατοικίας του και από το πόσο διαμένουν στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Συμβουλές σχετικά με την αναζήτηση εργασίας και τα οφέλη είναι διαθέσιμες από τον κυβερνητικό ιστότοπο. Οι πρόσφυγες μπορούν να λάβουν βοήθεια και οικονομική στήριξη μέσω του συστήματος παροχών του Ηνωμένου Βασιλείου εάν αναζητούν εργασία, δεν είναι αρκετά ικανοί να εργαστούν, είναι μονογονιοί, έχουν χαμηλό εισόδημα ή έχουν φτάσει στην ηλικία συνταξιοδότησης για συνταξιοδοτική πίστωση. Πολλές πόλεις διαθέτουν κέντρα μετανάστευσης που παρέχουν συμβουλές σταδιοδρομίας, δημιουργώντας βιογραφικά σημειώματα, καθοδήγηση, υποστήριξη αναζήτησης εργασίας, βοήθεια για την ολοκλήρωση αιτήσεων και πρακτική εκπαίδευση για συνεντεύξεις.

1.4 Επισκόπηση και τάσεις του τοπικού τομέα της χειροτεχνίας

ΙΤΑΛΙΑ

Η Ιταλία έχει μια μεγάλη παράδοση και μια τεράστια κληρονομιά ειδικευμένων χειροτεχνών που χωρίζονται σε διάφορους τομείς και διαδικασίες, οι οποίες συχνά προέρχονται από τις αρχαίες λαϊκές καλλιτεχνικές εκφράσεις που παραδόθηκαν κατά τη διάρκεια των αιώνων. Τα τελευταία χρόνια, ο ιταλικός τομέας της χειροτεχνίας έχει επεκταθεί λόγω ενός τμήματος νέων μεμονωμένων επιχειρήσεων χειροτεχνίας υπό την ηγεσία των μεταναστών (οι επιχειρηματικές δεξιότητες των μεταναστών θεωρούνται γενικά υψηλότερες από εκείνες του εγγενούς πληθυσμού). Η μεταναστευτική τεχνική είναι ένα σύμπαν που αποτελείται από 181.494 επιχειρήσεις, το 71% από επιχειρηματίες που γεννιούνται εκτός Ιταλίας και αντιπροσωπεύει το 13,5% του συνόλου του τομέα. Η Ρουμανία, η Αλβανία και η Κίνα είναι οι κύριες χώρες προέλευσης των επιχειρηματιών και ευθύνονται για το 43,7% αυτού του σημαντικού μέρους της εθνικής εικόνας.⁴¹

Τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία⁴² δείχνουν ότι το 7,6% των τεχνιτών ήταν πολίτες εκτός ΕΕ το 2017: 128,429 από τους 1.700.816. Το ποσοστό ήταν ελαφρώς υψηλότερο σε σύγκριση με το 2016 (7,3%) και το 2015 (7,1%). Η δραστηριότητα χειροτεχνίας επιβεβαίωσε μια έντονη αρσενική προκατάληψη τόσο γενικά (79,4%) όσο και μεταξύ των πολιτών εκτός ΕΕ (82,8%). Το 2017, οι περιφέρειες με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση χειροποίητων κατασκευαστών εκτός ΕΕ ήταν η Λομβαρδία (25,2%), Emilia-Romagna (16,9%) και η Τοσκάνη (14,4%). Οι Αλβανοί είναι η κοινότητα με την πιο έντονη παρουσία μεταξύ των χειροτεχνών (25,1%), ακολουθούν οι Κινέζοι (14,9%), οι

⁴⁰ International students and the UK immigration debate report, available at <https://www.universitiesuk.ac.uk/policy-and-analysis/reports/Pages/international-students-uk-immigration-debate.aspx>

⁴¹ Unioncamere, Camere di Commercio d'Italia, *Artigiani immigrati: boom di sarti, imprese di pulizia e giardinieri Rumeni, Albanesi e Cinesi i più numerosi*, Comunicato stampa, novembre 2016, available at <http://www.unioncamere.gov.it/P42A3249C160S123/-artigiani-immigrati--boom-di-sarti-imprese-di-pulizia-e-giardinieri.htm>

⁴² *Ottavo rapporto annuale. Gli stranieri nel mercato del lavoro in Italia*, available at <https://www.cliclavoro.gov.it/Barometro-Del-Lavoro/Documents/2018/Ottavo-Rapporto-Annuale-Gli-stranieri-nel-mercato-del-lavoro-in-Italia.pdf>

Μαροκινοί (10,5%), οι Αιγύπτιοι (8,7%) και οι Τυνήσιοι (6,3%). Η ίδια έρευνα υπογραμμίζει επίσης ότι σχεδόν μία στις τρεις επιχειρήσεις που περιλαμβάνουν αλλοδαπούς (32%) είναι τεχνίτες. Είναι συχνά επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες και δραστηριότητες που συνδέονται με πολύ παραδοσιακούς τομείς (τρόφιμα, ραπτική, χειροτεχνία, κ.α.) που εμπλέκουν τον τοπικό πολιτισμό ως στρατηγικό πλεονέκτημα δημιουργώντας μια πολιτιστική γέφυρα με τη φιλοσοφία υποδοχής και παρέχοντας νέες λύσεις. Αυτές οι επιχειρήσεις ενισχύουν επιπλέον την αμοιβαία μάθηση μεταξύ των μεταναστών και των τοπικών επαγγελματιών σε κοινά πεδία και θέματα.⁴³

Όσον αφορά τη περιοχή του Παλέρμο, η σημερινή κατάσταση χαρακτηρίζεται επίσης από νέες ενώσεις βιοτεχνίας/χειροτεχνίες που δημιουργήθηκαν τα τελευταία χρόνια: ένα παράδειγμα είναι η ένωση *ALAB association*, η οποία ιδρύθηκε το 2010 με στόχο τη δημιουργία ενός χώρου πολιτιστικής πρωτοβουλίας για την αύξηση της γνώσης και την ενθάρρυνση στον τομέα της τέχνης και της χειροτεχνίας. Σήμερα διαθέτει περίπου ογδόντα εργαστήρια και τριακόσια μέλη και θεωρείται σημαντική δύναμη για την πόλη, πραγματοποιώντας κοινωνικές και πολιτιστικές εργασίες μέσω διαφόρων πρωτοβουλιών. Ένα άλλο χρήσιμο εργαλείο είναι η *Crezikiti*, ένας ιστότοπος που χαρτογραφεί κάθε τοπικό χειροτεχνικό κατάστημα, δημιουργώντας ένα δίκτυο που αναλύει τα διάφορα είδη σύγχρονων εργασιών, συμπεριλαμβανομένου του σχεδιασμού και των κοινοτικών δραστηριοτήτων, προκειμένου να επιδιώξει την κοινωνική καινοτομία για την προώθηση των σύγχρονων πολιτισμών.

ΚΥΠΡΟΣ

Η Κύπρος έχει μακρά παράδοση χειροτεχνίας, αφού στο παρελθόν οι άνθρωποι που ζούσαν σε χωριά δούλευαν σε πολλά διαφορετικά χειροτεχνήματα ως χόμπι καθώς και ως δουλειά. Τα κυριότερα παραδοσιακά τμήματα χειροτεχνίας στην Κύπρο είναι το πλέξιμο, η κεραμική, η κατασκευή παπουτσιών και η καλαθοποιία, που αποτελεί μεγάλο κομμάτι της κυπριακής παράδοσης, παρόλο που μόνο λίγοι άνθρωποι την εξασκούν σήμερα. Ωστόσο, οι Κύπριοι εργάζονται σε πολλούς διαφορετικούς τομείς της χειροτεχνίας. Ειδικότερα, οι γυναίκες ασκούν το πλέξιμο, την κατασκευή κοσμημάτων, το ράψιμο, καθώς και το σχεδιασμό και την κατασκευή ρούχων. Οι άνδρες εργάζονται στη χειροτεχνία χρησιμοποιώντας κυρίως ξύλο, μέταλλο, πηλό, κόκαλο, κέρατο, γυαλί ή πέτρα, καθώς και χειροτεχνίες όπως η κατασκευή παπουτσιών, η μεταλλουργία και η κατασκευή οργάνων. Οι βιοτεχνίες όπως η κεραμική, το ψήσιμο και το μωσαϊκό είναι δημοφιλείς και στα δύο φύλα.⁴⁴ Πολλοί χειροτέχνες δεν έχουν επαγγελματικά προσόντα ή σχετική εκπαίδευση, αλλά μέσω πρακτικής άσκησης και μάθησης κατάφεραν να μάθουν σημαντικά μέρη και πτυχές της δουλειάς τους. Ωστόσο, πολλοί ντόπιοι έχουν παρακολουθήσει δημόσια ή ιδιωτικά μαθήματα, και έχουν αποκτήσει διπλώματα, πιστοποιητικά ή ακόμη και πτυχίο πανεπιστημίου.⁴⁵

⁴³ Ministero del Lavoro e delle Politiche Sociali, *Ottavo Rapporto Annuale – Gli Stranieri nel Mercato del Lavoro in Italia*, luglio 2018, available at <https://www.cliclavoro.gov.it/Barometro-Del-Lavoro/Documents/2018/Ottavo-Rapporto-Annuale-Gli-stranieri-nel-mercato-del-lavoro-in-Italia.pdf>

⁴⁴ *Cyprus Handicrafts*, available at <https://www.cyprusnet.com/article/cyprus-handicrafts.html>

⁴⁵ *Cyprus statistical service*, available at https://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/labour_31main_en/labour_31main_en?OpenForm&sub=1&sel=2

ΕΛΛΑΔΑ

Η πρόσφατη οικονομική κρίση και οι κοινωνικοοικονομικές αλλαγές των τελευταίων δέκα ετών δημιούργησαν μια νέα τάση ανάπτυξης του τομέα των χειροτεχνιών. Η ελληνική κοινωνία απείλησε το καθεστώς και το ρόλο του δημιουργού, θεωρώντας ότι οποιαδήποτε δραστηριότητα είναι ερασιτεχνική. Αυτή η αντίληψη φαίνεται να έχει αλλάξει τα τελευταία χρόνια, όταν οι βιοτέχνες φαίνεται να έχουν ξανακερδίσει ένα επαγγελματικό καθεστώς και η παραγωγή σε μικρή κλίμακα φαίνεται ότι έχει αυξηθεί. Πράγματι, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η οικονομική ύφεση, πολλοί άνθρωποι, ιδιαίτερα οι γυναίκες, ξεκίνησαν νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες βασισμένες στη χειροτεχνία, παπούτσια, κοσμήματα, ρούχα, αξεσουάρ και τσάντες. Αυτό βοήθησε πολλούς Έλληνες να ξεπεράσουν την ανεργία, ενώ παράλληλα ευημερούσε η δημιουργική οικονομία.⁴⁶ Η ελληνική πολιτιστική κληρονομιά χαρακτηρίζεται από μια μεγάλη παράδοση χειροτεχνίας, η οποία οδηγεί στο σχεδιασμό και την παραγωγή μιας ποικιλίας αντικειμένων που χρησιμοποιούν πηλό, μάρμαρο, ασήμι και χρυσό. Μία από τις αρχαιότερες τεχνικές στην ελληνική παράδοση είναι η αγγειοπλαστική, η οποία οδήγησε στην παραγωγή αποθηκευτικών βάζων, αμφορέων και κανάδων, μεταξύ άλλων. Για τα 6.000 χρόνια, τα αντικείμενα τέχνης έχουν διακοσμηθεί με ασημένια και χρυσά υλικά και παραδοσιακές τεχνικές όπως η χάραξη, η σφυρηλάτηση, δουλειά με σύρμα, τα οποία χρησιμοποιούνται ακόμα σε πολλές περιοχές της Ελλάδας για την παραγωγή κοσμημάτων. Επιπλέον, η Ελλάδα έχει μια μακρόχρονη παράδοση μαρμαροτεχνίας που συνεχίζει να εμπνέει πολλούς καλλιτέχνες.⁴⁷

Ο τομέας της βιοτεχνίας έχει σημειώσει ραγδαία ανάπτυξη τα τελευταία δέκα χρόνια και σε συνδυασμό με τον τουρισμό και τον πολιτιστικό τομέα, φαίνεται να έχει πολύ θετικά αποτελέσματα στην απασχόληση και στα έσοδα. Το αυξημένο ενδιαφέρον για τα χειροποίητα προϊόντα ενθάρρυνε επίσης τη δημιουργία επιχειρήσεων για την προώθηση αυτής της τάσης. Το *Askardamykti* είναι ένα ίδρυμα χειροτεχνίας στο κέντρο της Αθήνας. Είναι ένα πολύ φιλόξενο μέρος όπου διοργανώνονται μαθήματα για - μεταξύ άλλων - σχεδιασμό υποδημάτων και δερμάτινες τσάντες, βιβλιοδεσία, luthiers. Προσπαθούν να συνδυάσουν τις ελληνικές παραδόσεις με τις ανάγκες και τις απαιτήσεις του σήμερα. Επιπλέον, το 2013, ένα χρόνο πριν από την έναρξη της *Askardamykti*, δύο νέες γυναίκες ξεκίνησαν την *JamJar*, την πρώτη ελληνική πύλη αφιερωμένη στα χειροποίητα προϊόντα με μοναδικό σχεδιασμό. Ξεκίνησε προβάλλοντας το έργο 20 σχεδιαστών και τεχνιτών. Τώρα φιλοξενεί πάνω από 400, που επιλέγονται μεταξύ πολλών άλλων με ποιοτικά κριτήρια.⁴⁸

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

Ο τομέας της χειροτεχνίας στη Λιθουανία είναι πολύ ευρύς και ποικίλος. Η παραδοσιακή χειροτεχνική παραγωγή είναι επί του παρόντος δημοφιλής, επειδή οι άνθρωποι είναι πρόθυμοι να κατέχουν μοναδικά πράγματα. Τα διάφορα είδη παραδοσιακών χειροτεχνιών που παράγονται στη Λιθουανία ορίζονται από διάφορους παράγοντες, όπως η γεωγραφική θέση, τα τοπικά είδη φυτών, η γεωργία, τα διάφορα ιστορικά γεγονότα και η παγκοσμιοποίηση. Τα πιο δημοφιλή χειροτεχνήματα στη Λιθουανία είναι η αγγειοπλαστική, η ύφανση, η ξυλογλυπτική, η σιδηρουργία, η κατασκευή άχυρου κήπου (τρισδιάστατες κατασκευές από αποξηραμένο άχυρο), υφάσματα (κουβέρτες,

⁴⁶ *Meet the new Greek craftswomen*, available at <https://www.balcanicaucaso.org/eng/Areas/Greece/Meet-the-new-Greek-craftswomen-183185>

⁴⁷ *Art craft in Greece*, available at http://www.visitgreece.gr/en/civilisation/art_crafts_in_greece

⁴⁸ *Grecia: Le nuove artigiane*, available at <https://www.balcanicaucaso.org/aree/Grecia/Grecia-le-nuove-artigiane-183185>

τραπεζομάντιλα, πολύχρωμα χαλιά), διακοσμητικά κεχριμπάρι και κοσμήματα, κεριά (που κάνουν μάσκες για το καρναβάλι Užgavėnės, Πασχαλινά αυγά, Verbos - μπουκέτα αποξηραμένων φυτών που χρησιμοποιούνται την Κυριακή πριν από το Πάσχα κλπ.).

Ο αγροτικός τουρισμός είναι σήμερα εξαιρετικά δημοφιλής στη Λιθουανία, ενώ οι τοπικές χειροτεχνίες του χωριού γίνονται ολοένα και πιο δημοφιλείς. Οι τουρίστες επιθυμούν να εξοικειωθούν περισσότερο με τις παραδοσιακές τέχνες, την ιστορία τους και τον τρόπο δημιουργίας τους. Τα εργαστήρια Handcrafters αποσκοπούν όχι μόνο στην γνωριμία των τουριστών στις ιδιαιτερότητες της τέχνης, αλλά και στον ερασιτεχνισμό των τουριστών να συμβάλλουν στην παραγωγική διαδικασία και να γνωρίσουν τις ιδιαιτερότητες της τέχνης. Οι Λιθουανοί χειροπράκτες δημιουργούν την παραγωγή τους με προσανατολισμό σε συγκεκριμένες ομάδες-στόχους: μικρότερες ή μεγαλύτερες, τοπικές ή ξένες ομάδες τουριστών.⁴⁹ Πολλά κέντρα χειροτεχνίας δημιουργούνται σε ολόκληρη τη Λιθουανία σε ιστορία, τέχνες και εθνικά μουσεία χειροτεχνίας, βιοτεχνικά κέντρα και περιφερειακά κέντρα δήμων. Οι χειροτεχνίες προσελκύουν επισκέπτες και, ως εκ τούτου, γίνονται επίσης δημοφιλείς με τους επιχειρηματίες.

Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι οι τοπικοί χειροτέχνες θεωρούν τη χρησιμότητα του τομέα της βιοτεχνίας όσον αφορά την κοινωνικοποίηση των μεταναστών, την ενίσχυση των δεξιοτήτων τους και την αμοιβαία πολιτιστική ανταλλαγή, την εκμάθηση της λιθουανικής γλώσσας, την υιοθέτηση τοπικών εθίμων και παραδόσεων. Ως συμπέρασμα, μπορούμε να δούμε ότι η χειροτεχνία μπορεί να είναι ένα πλεονεκτικό πεδίο όπου οι μετανάστες θα μπορούσαν να εφαρμόσουν την εμπειρογνωμοσύνη και την επιδεξιότητά τους: ένα επίσημο εκπαιδευτικό πτυχίο δεν απαιτείται για να γίνει χειροτεχνία. Ο εθνικός τουρισμός γίνεται ολοένα και πιο δημοφιλής και ο τομέας δίνει στους ανθρώπους τη δυνατότητα να απομακρυνθούν από την πόλη και να εργάζονται σε αγροτικές περιοχές, καθώς και τη να γίνουν επιχειρηματίες ή να προσληφθούν από άλλους χειροτέχνες.

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι κορυφαίες τάσεις που σχετίζονται με τη βιοτεχνία το 2019 είναι η Dirty Pouring (αναμειγνύοντας διάφορα χρώματα μαζί πριν να χυθεί επάνω στον καμβά.), Πυρογραφία (κάυση σε ξύλο, κεριά, origami, wabi sabi), ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίηση, ύφανση και καλλιγραφία.

Δεδομένου ότι η τεχνολογία επιτρέπει τώρα στους χρήστες να έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες με ταχύτερο ρυθμό, οι έμποροι λιανικής πώλησης αναγκάζονται να διαφοροποιήσουν το φάσμα των προϊόντων τους από τους διαδικτυακούς εμπόρους λιανικής πώλησης, πράγμα που με τη σειρά του οδηγεί σε αυξημένη ζήτηση για χειροποίητα προϊόντα. Το 2016, ο Guardian ανέφερε ότι η αγορά χειροτεχνίας των 3 δισεκατομμυρίων λιρών Αγγλίας αυξάνεται με ρυθμό 4,5% ετησίως και οι καταναλωτές όλο και περισσότερο γνωρίζουν τι αγοράζουν, επιδιώκουν συνεχώς να συνδέονται με κατασκευαστές πίσω από διακριτικά προϊόντα και ενδιαφέρονται όλο και περισσότερο όχι μόνο για την ιστορία της παραγωγής, αλλά και για την ιστορία του κατασκευαστή. Υπάρχει έντονη διάθεση για παραγγελθέντα και χειροποίητα προϊόντα, ενώ οι λιανοπωλητές που ενδιαφέρονται για αυτά τα προϊόντα, παρέχουν έναν πρόσθετο «παράγοντα x» που είναι πιθανό να οδηγήσει το κύμα των

⁴⁹ Zuromskaite, B. (2011). *Possibilities of traditional and ancient crafts usage for popularization of cultural tourism in Lithuania*.

προκλήσεων της αγοράς: αυτό δημιούργησε μια νέα ευκαιρία αγοράς για ανεξάρτητους λιανοπωλητές και μπουτίκ, αυξάνοντας τον τομέα της χειροτεχνίας στο Ηνωμένο Βασίλειο.⁵⁰

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, το Crafts Council, είναι ένας οργανισμός προώθησης που δεσμεύεται να καλλιεργεί χειροτεχνίες στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ο σκοπός του συμβουλίου είναι να ενισχυθεί η κοινότητα των κατασκευαστών, να δοθεί η δυνατότητα στον καθένα να είναι δημιουργικός μέσω της λήψης αποφάσεων, να φέρει σε επαφή διαφορετικές κοινότητες μέσω παραδόσεων που ενισχύουν τη χειροτεχνία, να αυξήσει το ενδιαφέρον των πελατών για τη βιοτεχνία, και να στηρίξει τους κατασκευαστές και τις επιχειρήσεις χειροτεχνίας. Επιπλέον, ο επίσημος δικτυακός τόπος του συμβουλίου προσφέρει ειδήσεις και έρευνες για παλαιές και νέες πολιτικές, για την επαγγελματική και επιχειρηματική ανάπτυξη και προωθεί και προβάλλει εκθέσεις τέχνης, ιστοσελίδες προσωπικών χειροτεχνών και όλα όσα σχετίζονται με τη χειροτεχνία στο Ηνωμένο Βασίλειο.⁵¹

⁵⁰ Global Handicraft: Rise in demand for artisan products <https://www.autumnfair.com/news/global-handicraft-rise-in-demand-for-artisan-products>

⁵¹ Craft Council, available at <https://www.craftscouncil.org.uk>

2. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ

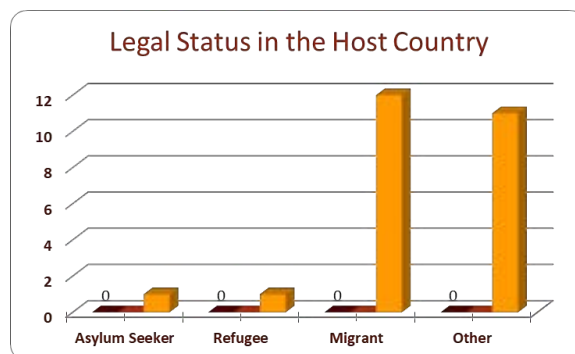
2.1 Συνεντεύξεις

Από το Μάρτιο του 2019 έως τα μέσα Ιουνίου του 2019, κάθε οργανισμός-εταίρος του έργου MyHandScraft πραγματοποίησε μια σειρά συνεντεύξεων για να συμπληρώσει την Έκθεση Αποτελεσμάτων για την έρευνα πεδίου και την ανασκόπηση της τρέχουσας κατάστασης. Η έρευνα πεδίου διεξήχθη σε κάθε μια από τις χώρες των εταίρων, συγκεκριμένα στην Ιταλία, την Κύπρο, την Ελλάδα, τη Λιθουανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, διεξάγοντας προσωπικές συνεντεύξεις συνολικού αριθμού 250 ατόμων, 50 σε κάθε χώρα. Μεταξύ αυτών των 50 ερωτηθέντων ανά χώρα, **25 ήταν μετανάστες, νεοαφιχθέντες πρόσφυγες ή αιτούντες ασύλου**, ενώ οι υπόλοιποι **25 ήταν τοπικοί χειροπράκτες και καλλιτέχνες**. Οι συνεντεύξεις της ομάδας των μεταναστών έγιναν με τη βοήθεια τοπικών υπηρεσιών παραπομπής, όπως οι ενώσεις μεταναστών, οι υπηρεσίες ή οι οργανώσεις υποστήριξης της μετανάστευσης, οι εκπαιδευτικοί εταίροι, οι οποίοι βοήθησαν τους εταίρους του έργου βρουν μετανάστες που ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στις συνεντεύξεις. Οι συνεντεύξεις τις ομάδας των χειροτεχνών έγιναν σε επιχειρήσεις χειροτεχνίας, πολιτιστικές και καλλιτεχνικές ενώσεις και τοπικά καταστήματα χειροτεχνίας: διεξήχθησαν από εκπαιδευτές ενηλίκων, διαπολιτισμικούς μεσολαβητές και κοινωνικούς λειτουργούς εταίρου του έργου.

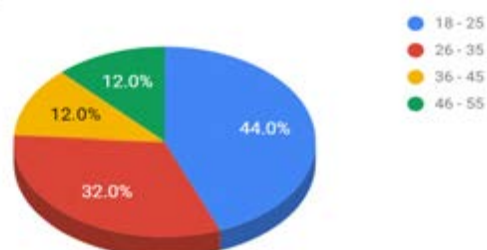
2.2 Περιγραφή των ομάδων στόχων

2.2.1 Μετανάστες

Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες στην **Ιταλία** ήταν από τη Γκάμπια και την Ακτή του Ελεφαντοστού, άλλοι από τη Νιγηρία, Τυνησία, Μαρόκο και Γουινέα Κονάκρυ. Άλλες χώρες καταγωγής που κατονομάζονται από λιγότερους ανθρώπους ήταν η Χιλή, το Μάλι, η Τυνησία, η Αίγυπτος, το Μπαγκλαντές, η Σενεγάλη, η Μπουρκίνα Φάσο, το Καμερούν, η Κένυα, η Δημοκρατία του Μπενίν και η Γουινέα (Μπισσάου). Οι περισσότεροι από αυτούς ήταν στην ηλικιακή ομάδα 18-25 και 26-35 ετών, αντίστοιχα 44% και 32% του συνόλου των ερωτηθέντων, ενώ το 12% ήταν στην ηλικιακή ομάδα 36-45 ετών και το 12% στην ομάδα 46-55 ετών. Το φύλο των ερωτηθέντων είναι σχεδόν εξισορροπημένο, με μια μικρή κυριαρχία των ανδρών (15) έναντι των γυναικών (10), και όλοι τους ήταν στην Ιταλία για περισσότερο από 1 χρόνο, με την πλειοψηφία των ανθρώπων που ήταν στην Ιταλία για 1 έως 5 χρόνια και ένα μικρό ποσοστό για περισσότερα από 5 χρόνια. 12 από τα 25 έχουν οριστεί ως "μετανάστες", μερικοί από αυτούς έχουν επικουρικό πολιτικό άσυλο, άδεια εργασίας, οικογενειακή άδεια ή άδεια διαμονής για λόγους

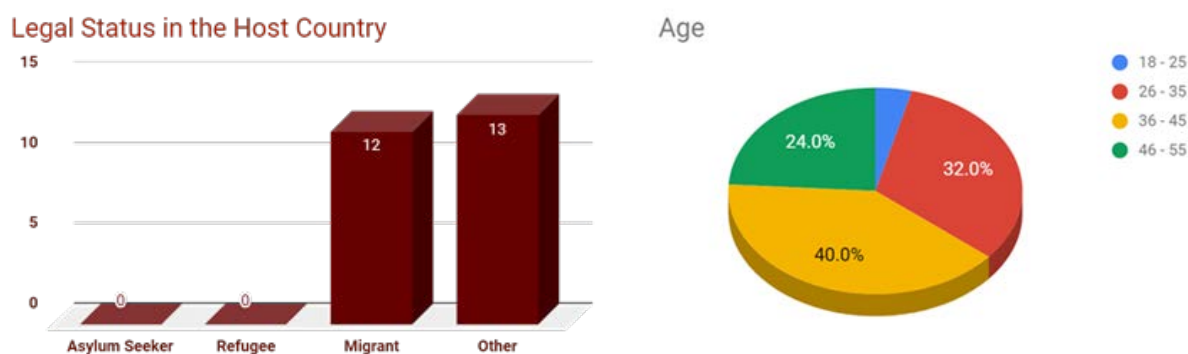

Age

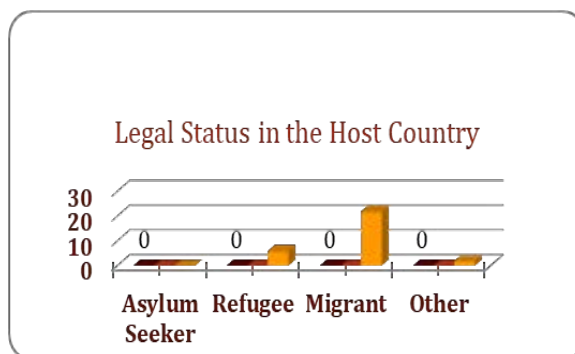
φοίτησης, ενώ 1 από αυτούς έχει ιθαγένεια, αφού είναι παντρεμένος με έναν Ιταλό. Μόνο 2 άτομα εμπίπτουν αντιστοίχως στο καθεστώς "αιτούντων άσυλο" και στο "καθεστώς πρόσφυγα". Τέλος, 11 από τα 25 έχουν άλλες μορφές αδειών, όπως η ανθρωπιστική προστασία (που τώρα μεταβάλλεται σε προστασία για ειδικές περιπτώσεις), άδεια ιατρικής διαμονής και μόνο 1 είναι μετανάστης δεύτερης γενιάς.

Στην **Κύπρο**, οι 25 ερωτηθέντες, με κυρίαρχο αριθμό θηλυκών έναντι ανδρών (17 έναντι 8), ήταν όλες από τις Φιλιππίνες εκτός από 1 από το Νεπάλ, 1 από το Μπαγκλαντές, 1 από την Ινδία και 1 από τη Βουλγαρία. Στην Κύπρο το 40% των ερωτηθέντων ήταν στην ηλικιακή ομάδα 36-45 ετών, το 32% στις 26-35, το 24% στο 46-55 και μόνο το 4% στην ηλικιακή ομάδα 18-25 ετών. Η περίοδος διαμονής διανέμεται πιο ομοιόμορφα, ενώ οι περισσότεροι μετανάστες ήταν στην Κύπρο για περισσότερα από 5 χρόνια (12 από τα 25), άλλοι 8 για 1 έως 5 χρόνια και μόλις 5 άτομα για λιγότερο από 1 χρόνο. 12 ερωτηθέντες έχουν θεώρηση εργασίας, 1 ερωτώμενος είναι παντρεμένος με κάποιον από την Κύπρο και τα υπόλοιπα 12 μόνο δήλωσαν ότι είναι μετανάστες, χωρίς να προσδιορίζουν το είδος της άδειας που έχουν.

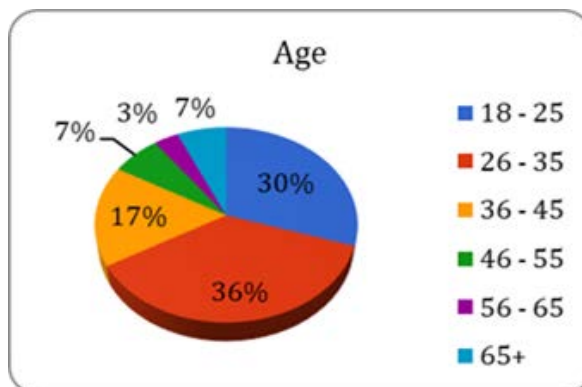
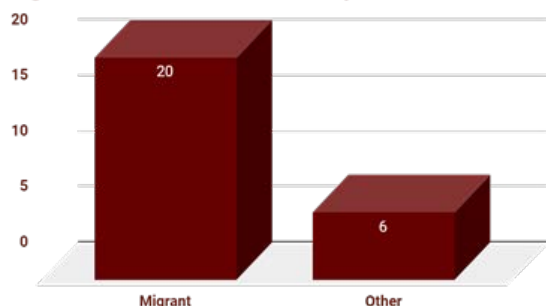
Στην **Ελλάδα**, οι ερωτηθέντες μετανάστες έχουν διαφορετική προέλευση σε σύγκριση με τις άλλες χώρες, με πλειοψηφία Αφγανών, Ιρανών και Ιρακινών και μικρότερο αριθμό από την Τουρκία, τη Νιγηρία και την Ινδία. Το φύλο τους είναι σχεδόν ισορροπημένο, με μικρή επικράτηση των ανδρών έναντι των γυναικών, αντίστοιχα 15 και 10. Το ηλικιακό εύρος των προσφύγων δεν είναι τόσο υψηλό, αφού οι περισσότεροι ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 26-55 ετών, αντιπροσωπεύοντας το 80% του συνόλου ομάδα. Εξάλλου, μόνο το 4% είναι άνω των 55 ετών και το 16% είναι κάτω των 26. Το 40% είναι αιτούντες ασύλου, ενώ το 28% εμπίπτει στο καθεστώς του πρόσφυγα. Δεδομένου ότι οι περισσότερες συνεντεύξεις στην Ελλάδα έγιναν σε στρατόπεδο προσφύγων, οι ερωτηθέντες ήταν κυρίως αιτούντες ασύλου που περιμένουν να καλεστούν για συνέντευξη από το γραφείο εξυπηρέτησης του Ασύλου για να λάβουν τα έγγραφά τους, έτσι ένα μεγάλο μέρος αυτών ζει στην Ελλάδα για λιγότερο από ένα έτος και ένα άλλο σημαντικό ποσοστό για 1 έως 5 χρόνια.

Στη **Λιθουανία**, οι ερωτηθέντες μετανάστες προέρχονταν κυρίως από την Ουκρανία, τη Λευκορωσία, τη Ρωσία, την Πολωνία, την Ολλανδία, τις ΗΠΑ, το Αφγανιστάν, το Μαρόκο, τη Συρία και το Βιετνάμ. Το φύλο τους ήταν σχεδόν εξισορροπημένο με 16 γυναίκες και 14 άνδρες. Ο μεγαλύτερος αριθμός ερωτηθέντων, που αντιστοιχούσε σε 11 άτομα, ήταν από 26 έως 35 ετών, 9 άτομα ήταν ηλικίας 18-25 ετών, 5 άτομα ηλικίας 36-45 ετών, 2 άτομα στην

ηλικιακή ομάδα 46-55 ετών, 1 ερωτώμενος στην ηλικιακή ομάδα 56-65 ετών και 2 ακόμη άτομα ηλικίας άνω των 65 ετών, η πλειοψηφία των μεταναστών (73%) έφθασαν ως οικονομικοί μετανάστες και άλλοι ως μέλη οικογένειας, παντρεμένοι με πολίτες της Λιθουανίας. Έξι ακόμη άτομα ήταν πρόσφυγες και άλλοι 2 ερωτηθέντες περίμεναν προσωρινή επιβεβαίωση της άδειας παραμονής. Ο χρόνος διαμονής τους ήταν ποικίλος, 8 άτομα ήταν στη Λιθουανία για λιγότερο από 1 έτος, 15 άτομα από 1 έως 5 έτη και τα υπόλοιπα 7 άτομα περισσότερα από 5 χρόνια.

Legal Status in the Host Country

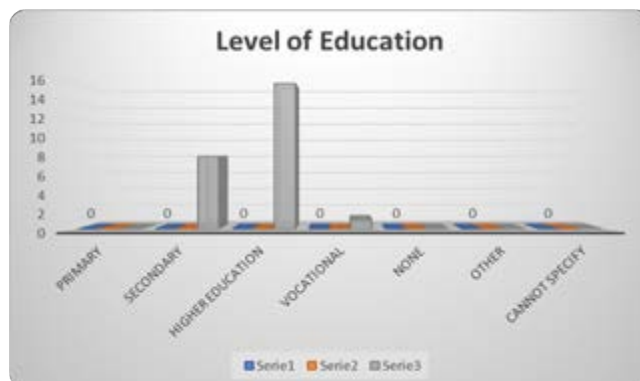
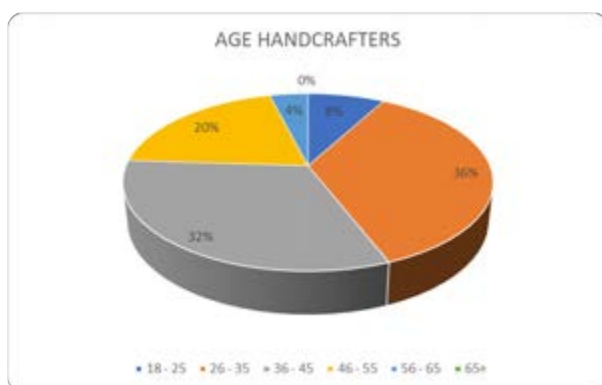
Στο Ηνωμένο Βασίλειο οι μετανάστες από τους οποίους πήραν συνέντευξη είχαν διαφορετική προέλευση, μερικοί από χώρες της ΕΕ, όπως η Ιταλία, η Πορτογαλία, η Λιθουανία, η Λετονία, η Ρουμανία και η Πολωνία, άλλοι από χώρες εκτός της ΕΕ, όπως η Ινδία, το Πακιστάν, η Αργεντινή και η Καραϊβική. Εδώ, υπάρχει μια επικράτηση των γυναικών έναντι των ανδρών (16 έναντι 10). Περίπου το 42% ήταν ηλικίας κάτω των 25 ετών, περίπου το 19% ήταν ηλικίας 26-35 ετών, το 11% περίπου στην ηλικιακή ομάδα 36-45 ετών, το 23% στην ηλικιακή ομάδα 46-55 ετών και οι υπόλοιποι 3% ήταν άνω των 56 ετών. Όλοι οι ερωτηθέντες θεωρούνται μετανάστες με 6 από αυτούς που έχουν βρετανική υπηκοότητα. Τέλος, το 11% των ατόμων αυτών βρισκόταν στο Ηνωμένο Βασίλειο για λιγότερο από ένα έτος, περίπου το 46% των οποίων ήταν στη χώρα υποδοχής για 1 έως 5 έτη και περίπου 42% στο Ηνωμένο Βασίλειο για περισσότερα από 5 χρόνια.

Age

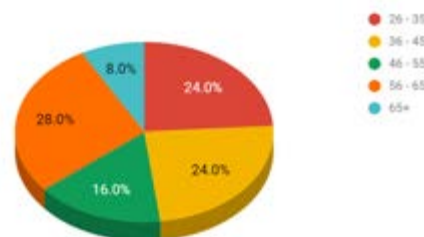

2.2.2 Τοπικοί χειροπράκτες

Στην **Ιταλία**, η ομάδα των χειρονακτών που έλαβαν μέρος στη συνέντευξη είναι μια ποικίλη ομάδα από την άποψη της ηλικίας, με την επικράτηση των γυναικών έναντι των ανδρών (17 έναντι 8). Το 8% αυτών ήταν στην ηλικιακή ομάδα 18-25 ετών, το 36% στην ομάδα 26-35 ετών, το 32% σε 36-45 ετών, το 20% σε 46-55 ετών, το 4% στην ηλικιακή ομάδα 56-65 ετών. Οι πιο συνηθισμένοι τομείς στους οποίους εργάζονται οι τοπικοί χειροπράκτες είναι οι βιβλιοδεσίες, η δερμάτινη τέχνη, η κεραμική, η ραπτική και η κλωστοϋφαντουργία, τα κοσμήματα, η ξυλουργική, η μεταξοτυπία, η ζωγραφική, η αποκατάσταση, η φωτογραφία και ορισμένοι «καινοτόμοι» τομείς όπου χρησιμοποιούνται ανακυκλωμένα υλικά ή σε δύο ή περισσότερους τομείς διασταυρώνονται μεταξύ τους.

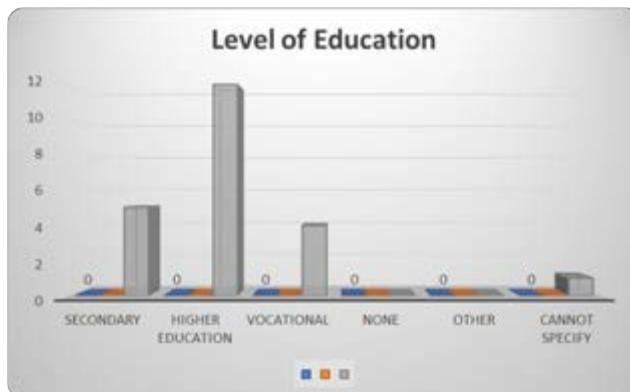
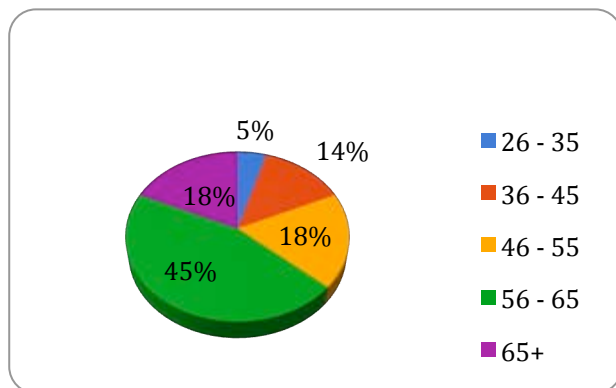
Στην **Κύπρο**, όλοι οι ερωτηθέντες ήταν άνω των 25 ετών: το 24% ήταν στην ηλικιακή ομάδα 26-35 ετών, το ίδιο ποσοστό στην ηλικιακή ομάδα 36-45 ετών, το 16% στην ηλικιακή ομάδα 46-55 ετών, το 28% κάτω των 65 ετών, ενώ το 8% των ερωτηθέντων ήταν άνω των 65 ετών. Και πάλι στην Κύπρο υπάρχει επικράτηση των γυναικών έναντι των ανδρών αλλά με λιγότερες διαφορές μεταξύ των δύο φύλων από ότι στην Ιταλία, αντίστοιχα 14 και 11. Οι χειρωνακτές από τους οποίους πήραν συνέντευξη στην Κύπρο ήταν κυρίως εξειδικευμένοι στην κεραμική και στη δημιουργία κοσμημάτων, αλλά υπάρχουν και άλλες τέχνες που ασκούνται μεταξύ τους, όπως μεταλλουργοί, κωμοδρόμοι, σχεδιαστές ρούχων, κατασκευαστές ξύλου και σιδήρου (κατασκευές και έπιπλα), δημιουργίες με υφαντές και ψηφιδωτά.

Στην **Ελλάδα** η ομάδα των ερωτηθέντων ήταν όλες γυναίκες εκτός από έναν άνδρα. Επιπλέον, κανένας από αυτούς δεν είναι κάτω των 36 ετών, και μόνο ένας είναι άνω των 65 ετών. Οι υπόλοιποι ερωτηθέντες χωρίζονται σε τρεις ομάδες μέσης ηλικίας με 24% στην ηλικιακή ομάδα 36-45 ετών και 12% σε ηλικιακή ομάδα 56-65 ετών. Ο μεγαλύτερος αριθμός ερωτηθέντων ήταν στην ηλικιακή ομάδα 46-55 ετών, αντιπροσωπεύοντας το 60% του συνόλου. Οι ερωτηθέντες είναι ειδικευμένοι στο σχεδιασμό κοσμημάτων, στο πλέξιμο, στη σχεδίαση ενδυμάτων και λιγότεροι άνθρωποι εργάζονται με δέρμα ή με κεραμικά.

Στη **Λιθουανία**, καθώς και στις άλλες χώρες, οι ερωτώμενοι ήταν κυρίως γυναίκες, με μεγάλη διαφορά σε σχέσεις με τους άνδρες, 22 έναντι 3. Οι περισσότεροι ερωτηθέντες έχουν «οικονομικά ενεργή ηλικία», που κυμαίνεται από 26 έως 55 έτη, με το 36% των ερωτηθέντων να είναι ηλικίας 26-35 ετών, 20% στα 36-45 και 32% στην ομάδα 46-55 ετών. Η ομάδα χειροπρακτών ηλικίας κάτω των 25 ετών και άνω είναι αρκετά μικρή και μη αντιπροσωπευτική, αντίστοιχα 8% και 4% του συνόλου. Η ομάδα των ερωτηθέντων είναι ως επί το πλείστον ειδικευμένη στο πλέξιμο, την κεραμική και το ράψιμο.

Στο **Ηνωμένο Βασίλειο** ερωτήθηκαν 15 γυναίκες και 7 άνδρες τοπικοί χειροπράκτες. Οι περισσότεροι από αυτούς ήταν άνω των 56 ετών και οι υπόλοιποι ηλικίας 26 - 55 ετών, χωρίς κανένα ηλικίας κάτω των 26 ετών. Η ομάδα των χειροπρακτών είναι ως επί το πλείστον ειδικευμένη στην ξυλουργική, τη ζωγραφική, τα χαρτικά, την αγγειοπλαστική και τη φωτογραφία. Άλλοι στο dressmaking, glassblowing και κοσμήματα.

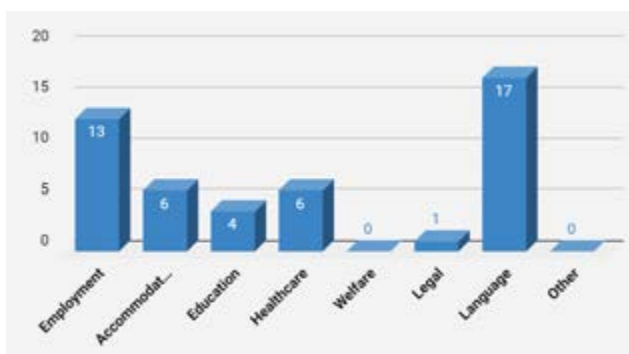

2.3 Ανάλυση αναγκών που απευθύνονται σε νεοαφιχθέντες μετανάστες, πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο

2.3.1 Εμπόδια ολοκλήρωσης

ΙΤΑΛΙΑ

Όταν ερωτήθηκαν οι συμμετέχοντες στην έρευνα στην **Ιταλία** σχετικά με το είδος των εμποδίων που αντιμετώπισαν κατά την άφιξή τους, οι περισσότεροι ανέφεραν τουλάχιστον ένα εμπόδιο. Στην Ιταλία αναφέρθηκαν όλοι οι τομείς (Απασχόληση, Διαμονή, Εκπαίδευση, Υγεία, Νομικά, Γλώσσα), εκτός από την ευημερία. Για τους μισούς ερωτηθέντες, τα κύρια εμπόδια ήταν η **γλώσσα** και η **απασχόληση**, τα οποία επίσης αλληλοσυνδέονται, καθώς για τους περισσότερους από αυτούς η αδυναμία να μιλήσουν την ιταλική γλώσσα κατέστησε δυσκολότερη την εξεύρεση εργασίας. Η έρευνα έδειξε ότι μερικοί από τους ερωτηθέντες εξακολουθούν να σπουδάζουν, με αποτέλεσμα να μην έχουν επικεντρωθεί στην εξεύρεση εργασίας, άλλοι δεν γνωρίζουν πού και πώς να αναζητήσουν μια δουλειά και άλλοι δήλωσαν ότι οι διευθυντές συχνά αποκλείουν άμεσα άτομα με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Περισσότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες δήλωσαν ότι η αδύναμη να μιλήσουν την ιταλική γλώσσα ήταν ένα εμπόδιο στην αρχή. Η διαθεσιμότητα μαθημάτων γλώσσας φαίνεται να δημιουργεί επίσης προκλήσεις, καθώς μερικές φορές μπορεί να είναι υπερβολικά προχωρημένες για έναν αρχάριο και απαιτούν κάποιες βασικές γνώσεις της γλώσσας. Άλλα εμπόδια ενσωμάτωσης που αναφέρονται είναι η διαμονή, η υγειονομική περίθαλψη και η εκπαίδευση και μόνο ένα άτομο ανέφερε νομικά θέματα. Όταν

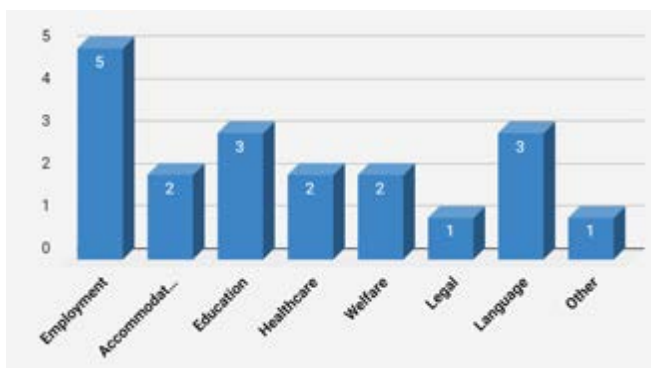

ρωτήθηκαν αν πιστεύουν ότι θα έπρεπε να έχουν λάβει υποστήριξη από την αρχή, όλοι τους απάντησαν ναι, με τους περισσότερους να αναφέρουν την παροχή βοήθειας για την απασχόληση και τη γλωσσική κατάρτιση, άλλοι ανέφεραν τη στέγαση και την υγειονομική περίθαλψη και λιγότεροι ανέφεραν την επαγγελματική εκπαίδευση και την υποστήριξη σχολικής / πανεπιστημιακής εκπαίδευσης.

Οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν εάν έτυχαν κάποιας **υποστήριξης στην εύρεση εργασίας** και, εάν έδωσαν θετική απάντηση, αν θεωρούν ότι η υποστήριξη αυτή είναι χρήσιμη για την εξεύρεση εργασίας. Στην **Ιταλία**, οι μισοί από τους ερωτηθέντες δήλωσαν ότι δεν έλαβαν κανένα είδος στήριξης στην απασχόληση, οι άλλοι μισοί, οι οποίοι δήλωσαν ότι έλαβαν κάποιο είδος στήριξης για απασχόληση, μόνο 8 παρέχουν περαιτέρω λεπτομέρειες σχετικά με την υποστήριξη για απασχόλησης ή τις ευκαιρίες μάθησης που βρήκαν. Δύο από αυτούς ανέφεραν το Centro Astalli⁵², ένα τοπικό καταφύγιο, ως έναν από τους κύριους παρόχους υποστήριξης για την απασχόληση και τη μάθηση. Δύο άλλοι δήλωσαν ότι έλαβαν υποστήριξη από τους φίλους και τις οικογένειές τους. Ένα άλλο πρόσωπο είπε ότι το μάθημα γλώσσας που έκανε ήταν χρήσιμο για την εξεύρεση εργασίας. Ένας άλλος συμμετέχοντας είπε ότι υπάρχουν ευκαιρίες και υποστήριξη για μάθηση και απασχόληση, αλλά ότι δεν είναι εύκολα προσβάσιμες και ότι δεν είναι εύκολο για το ιταλικό κράτος να εξασφαλίσει αυτή την υποστήριξη σε όλους.

ΚΥΠΡΟΣ

Στην **Κύπρο**, οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες δήλωσαν ότι είχαν εμπόδια στην ένταξη κυρίως στον τομέα της απασχόλησης λόγω της παρενόχλησης στο χώρο εργασίας. Πιο λίγα άτομα χαρακτήρισαν την εκπαίδευση και τη γλώσσα ως τα βασικά εμπόδια που αντιμετώπισαν στην αρχή. Άλλοι ανέφεραν ότι αντιμετώπισαν εμπόδια στη στέγαση, στην υγειονομική περίθαλψη, στη νομιμότητα και στην ευημερία. Επιπλέον, σχεδόν όλοι πιστεύουν ότι το κυπριακό κράτος θα έπρεπε να τους προσφέρει υποστήριξη σε όλους αυτούς τους τομείς. Κάθε ερωτώμενος ονόμασε περισσότερους από έναν τύπους υποστήριξης. Συγκεκριμένα, 14 άτομα ανέφεραν υποστήριξη στέγασης, 17 άτομα ανέφεραν υποστήριξη για την υγειονομική περίθαλψη, 16 ανέφεραν βοήθεια για την απασχόληση, 12 ανέφεραν γλωσσική κατάρτιση, 9 άτομα ανέφεραν νομική υποστήριξη, 3 ανέφεραν επαγγελματική εκπαίδευση και 3 άτομα αναφέρθηκαν στην υποστήριξη σχολικής / πανεπιστημιακής εκπαίδευσης.

Οι μετανάστες στην Κύπρο οι οποίοι συμμετείχαν στην έρευνα τόνισαν ότι ειδικά για την απασχόληση, έλαβαν υποστήριξη από τοπικούς φορείς, σχέδια της ΕΕ, φίλους, εφημερίδες, ή/και από το διαδίκτυο. Επιπλέον, βρήκαν χρήσιμη την υποστήριξη που έλαβαν για εύρεση απασχόλησης.

⁵² Το Centro Astalli Palermo είναι ένας εθελοντικός σύλλογος που αποτελεί μέρος του εδαφικού δικτύου της υπηρεσίας προσφύγων Jesuit Refugee Service στην Ιταλία και προσφέρει στους χρήστες υπηρεσίες πρώτης και δεύτερης υποδοχής. Το πνεύμα που την ενθάρρυνε είναι εκείνο της υπεράσπισης των δικαιωμάτων, της ένταξης και της ένταξης μεταναστών, προσφύγων και αιτούντων ασύλου από χώρες εκτός της ΕΕ.

Οι μετανάστες χειροπράκτες οι οποίοι έλαβαν μέρος στην έρευνα στην Ελλάδα ανέφεραν ότι αντιμετώπισαν αρκετά προβλήματα όταν έφθασαν: 11 άτομα δήλωσαν ότι είχαν προβλήματα στην απασχόληση κυρίως επειδή δεν γνώριζαν την τοπική γλώσσα στην αρχή. 5 άτομα ανέφεραν προβλήματα στέγασης ως ένα από τα πιο κοινά προβλήματα μεταξύ αλλοδαπών που φτάνουν στην Ελλάδα. 8 άτομα αναφέρθηκαν σε εμπόδια στην εκπαίδευση. 10 άτομα αναφέρθηκαν σε εμπόδια στην υγειονομική περίθαλψη, 8 άτομα αναφέρθηκαν σε εμπόδια πρόνοιας, ενώ 9 άτομα αναφέρθηκαν σε νομικά εμπόδια. Επιπλέον, οι ερωτηθέντες ανέφεραν επίσης δυσκολίες στην παροχή των εγγράφων που απαιτούνται για να εισέλθουν στην αγορά εργασίας και, τέλος, 10 άτομα ανέφεραν γλωσσικά εμπόδια. Τόνισαν ότι στην Ελλάδα είναι πολύ δύσκολο να βρεθεί μια καλή, φθηνή γλωσσική τάξη με ένα ευέλικτο χρονοδιάγραμμα.

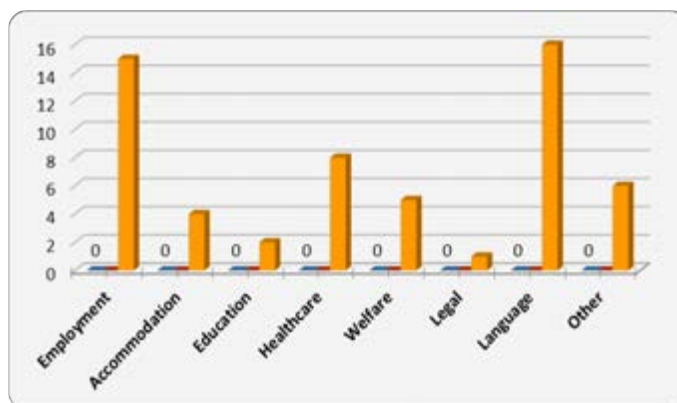
Σχεδόν όλοι πιστεύουν ότι θα έπρεπε να τους είχε προσφερθεί περισσότερη υποστήριξη όταν έφθασαν στην Ελλάδα: 8 αναφέρθηκαν σε εμπόδια στον τομέα της στέγασης, 6 αναφέρονται στην υγειονομική περίθαλψη, 8 σε βοήθεια στην απασχόληση, 10 στην γλωσσική κατάρτιση, 7 στην επαγγελματική εκπαίδευση, 4 στο σχολείο / πανεπιστήμιο στήριξη της εκπαίδευσης και 10 σε επιπλέον νομικές ενισχύσεις. Μόνο ένα άτομο ανέφερε υποστήριξη μέσω δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στην προώθηση της ένταξης.

Στην Ελλάδα, μόνο 6 άτομα δήλωσαν ότι είχαν πρόσβαση σε **υποστήριξη απασχόλησης ή ευκαιρίες μάθησης**, εξηγώντας ότι παρακολούθησαν πολιτιστικά προγράμματα που τους επέτρεψαν να μάθουν νέα πράγματα και να διδάξουν τους άλλους και να βρουν νέους φίλους. 19 από τους ερωτηθέντες αισθάνονται ότι δεν υποστηρίζονται στον τομέα αυτό.

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

Οι μετανάστες χειροπράκτες που έλαβαν μέρος στην έρευνα στη Λιθουανία ανέφεραν πολλά προβλήματα και εμπόδια στην ένταξη, μεταξύ των οποίων τα πιο αναφερόμενα είναι παρόμοια με τις άλλες χώρες, εμπόδια στην απασχόληση (15) και τη γλώσσα (16). Τα δύο προβλήματα φαίνεται να συνδέονται, καθώς οι περισσότεροι από αυτούς που ανέφεραν προβλήματα απασχόλησης, δήλωσαν ότι τα προβλήματα αυτά συνδέονται κυρίως με την έλλειψη

γνώσης της τοπικής γλώσσας. Άλλα εμπόδια απασχόλησης που αναφέρθηκαν είναι η έλλειψη δεξιοτήτων και προσόντων, το γεγονός ότι προσφέρονται στους μετανάστες παράνομες θέσεις εργασίας και οι νομικές ρυθμίσεις για τη διατήρηση της αγοράς της Λιθουανίας από αλλοδαπούς. Τα προαναφερθέντα εμπόδια στη διαμονή ήταν δυσκολίες στην εύρεση καταλυμάτων εύκολα προσβάσιμων από άτομα με αναπηρία, υψηλές τιμές, επίπεδη και συγκατοίκηση με άλλα άτομα. Από την άλλη πλευρά, ο πρόσφυγας που έλαβε μέρος στην έρευνα δήλωσε ότι έλαβε βοήθεια και υποστήριξη από ΜΚΟ για την εξεύρεση στέγης. Ένα από τα βασικά εμπόδια που συνδέονται με την εκπαίδευση είναι η έλλειψη γλώσσας. Τα προβλήματα υγείας αναφέρθηκαν 8 φορές και σχετίζονταν με το υψηλό κόστος της υγειονομικής περίθαλψης. Τα εμπόδια πρόνοιας, που αναφέρθηκαν 5 φορές, συνδέονται κυρίως με το γεγονός ότι εάν οι μετανάστες δεν έχουν εργαστεί στη Λιθουανία τους τελευταίους 6 μήνες, δεν μπορούν να λάβουν κρατική στήριξη όταν χάσουν τη δουλειά τους. Άλλοι

ανέφεραν την παράνομη εργασία ως το πρώτο πρόβλημα. Άλλα προβλήματα που αναφέρθηκαν είναι η ιδιαίτερα γραφειοκρατική διαδικασία εφαρμογής άδειας διαμονής, διαθέσιμη μόνο σε λίγες πόλεις, και ο μακρύς χρόνος αναμονής, κατάσταση που έχει αρνητικές επιπτώσεις στον τρόπο με τον οποίο οι μετανάστες αντιλαμβάνονται τους ανθρώπους στις αγροτικές περιοχές.

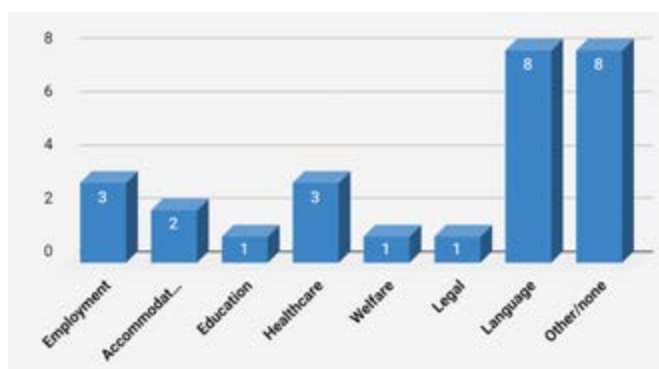
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

Σχεδόν όλοι οι συνεντευξιζόμενοι πιστεύουν ότι θα έπρεπε να έχουν λάβει κάποια υποστήριξη όταν εγκατασταθούν στη νέα χώρα. Ειδικότερα, 13 άτομα ανέφεραν υποστήριξη στέγασης, 27 άτομα στήριξη για την υγειονομική περίθαλψη, 15 άτομα βοήθεια για την απασχόληση, 23 ερωτηθέντες για γλωσσική κατάρτιση, 11 άτομα για επαγγελματική κατάρτιση και 6 άτομα για πανεπιστημιακή υποστήριξη. Τρία άτομα ανέφεραν υποστήριξη και επίβλεψη σε αίτηση χορήγησης αδειών παραμονής και βοήθειας για τη φροντίδα των παιδιών. 22 άτομα είχαν υποστήριξη στην απασχόληση και τη μάθηση. Γενικά, οι μετανάστες ήταν σε θέση να παρακολουθήσουν δωρεάν μαθήματα γλωσσών που οργανώθηκαν από τον Ερυθρό Σταυρό ή τοπικές εθελοντικές πρωτοβουλίες Λιθουανών σε συνεργασία με αλλοδαπούς. Διαπίστωσαν ότι η γλωσσική υποστήριξη είναι πολύ χρήσιμη για την απασχόληση και τους κοινωνικούς τους δεσμούς. Ορισμένοι ερωτηθέντες έλαβαν κυβερνητική στήριξη για την απασχόληση λόγω του καθεστώτος του πρόσφυγα, μερικοί το βρήκαν χρήσιμο και άλλοι όχι.

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Οι μετανάστες χειροτέχνες που πήραν μέρος στη συνέντευξη στο Ηνωμένο Βασίλειο ανέφεραν διάφορα προβλήματα και εμπόδια ένταξης που αντιμετώπισαν όταν έφθασαν για πρώτη φορά στη χώρα υποδοχής. Μεταξύ των οποίων 3 αναφερόμενες θέσεις απασχόλησης και 3 ακόμη υγειονομική περίθαλψη, εξηγώντας ότι είναι δύσκολο να κατανοηθεί το σύστημα και για τους δύο τομείς, 2 αναφερθέντα προβλήματα στέγασης.

Προβλήματα εκπαίδευσης, νομικής και κοινωνικής πρόνοιας αναφέρονται μόνο από λίγους ανθρώπους, ενώ 8 άτομα ανέφεραν προβλήματα γλώσσας. Τρία άτομα τόνισαν προβλήματα όπως το πολιτισμικό σοκ, αλλά 5 άτομα δεν ανέφεραν κανένα είδος εμποδίων στην ένταξη. Όλοι οι ερωτηθέντες πιστεύουν ότι θα έπρεπε να έχουν λάβει τέτοιες υπηρεσίες. Συγκεκριμένα, 7 άτομα ανέφεραν σχολική / πανεπιστημιακή υποστήριξη, υπογραμμίζοντας ότι πρέπει να παρέχονται περισσότερες πληροφορίες σχετικά με περαιτέρω εκπαίδευση. Άλλοι τύποι υπηρεσιών που πιστεύουν ότι θα χρειαζόταν είναι υπηρεσίες διαμονής, υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης και, κυρίως, η υποστήριξη γλωσσών και απασχόλησης, που αναφέρονται αντίστοιχα από 6 ερωτηθέντες. 4 άνθρωποι ανέφεραν διαφορετικές υπηρεσίες από τις άλλες, όπως βοήθεια και υποστήριξη για το άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού, υποστήριξη για κοινωνική ένταξη, κοινωνική και γενική υποστήριξη για την πρόσβαση στις υπάρχουσες υπηρεσίες. Ωστόσο, με βάση τις συνεντεύξεις, 24 από τους 26 ερωτηθέντες πιστεύουν ότι τους έχουν παρασχεθεί επαρκείς ευκαιρίες μάθησης, όπως

μαθήματα γλώσσας, κατάρτιση και μαθήματα για να γίνουν σύμβουλοι σταδιοδρομίας και μαθήματα καλλιτεχνικής θεραπείας και συμβουλευτικής.

2.3.2 Γλωσσικά εμπόδια και ευκαιρίες

ΙΤΑΛΙΑ

Στην Ιταλία, 9 από τα 25 επιβεβαίωσαν ότι εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν κάποια προβλήματα στην ομιλία της ιταλικής γλώσσας, αλλά έχουν τη βάση να κατανοούν και να γίνονται κατανοητά στους άλλους. Οι περισσότεροι από τους ερωτώμενους έμαθαν την τοπική γλώσσα κάνοντας μαθήματα γλωσσών σε τοπικές ενώσεις ή ιδιωτικά σχολεία όπως το Centro Astalli, Santa Chiara, Exodos, ITASTRA και Cantieri Culturali della Zisa. Οι περισσότεροι από αυτούς πρόσθεσαν ότι έμαθαν επίσης στο σχολείο ή στο χώρο εργασίας ή μιλούσαν με Ιταλούς φίλους. Μόνο λίγοι άνθρωποι δήλωσαν ότι έμαθαν παρακολουθώντας τηλεόραση ή μιλούσαν με ανθρώπους στο δρόμο. Τα κύρια μέσα που χρησιμοποίησαν για να μάθουν τη γλώσσα είναι τα ιταλικά μαθήματα που παρέχονται από τοπικές ενώσεις που ήδη εργάζονται με μετανάστες. Αυτές οι πληροφορίες επιβεβαιώθηκαν όταν ερωτήθηκαν αν είχαν αρκετές ευκαιρίες για να μάθουν την τοπική γλώσσα. Λίγοι άνθρωποι δήλωσαν ότι γνώριζαν για τα μαθήματα που έλαβαν από φίλους και οικογένειες και ένα άτομο από τους δασκάλους του στο σχολείο. Ένα αντίθετο εύρημα μεταξύ των ερωτηθέντων που γνώριζαν για τα μαθήματα από φίλους και οικογένειες είναι ότι μερικοί από αυτούς θεώρησαν ότι είχαν αρκετές ευκαιρίες, ενώ άλλοι αισθάνονταν ότι δεν υποστηρίζονταν επαρκώς. Μεταξύ εκείνων που δεν αισθάνονται υποστήριξη στη μάθηση της γλώσσας, κάποιοι δήλωσαν ότι τα μαθήματα δεν ήταν χρήσιμα ή ότι θα μπορούσαν να προσφερθούν περισσότερες ευκαιρίες.

ΚΥΠΡΟΣ

Στην **Κύπρο**, το 48% των ερωτηθέντων εξακολουθεί να αντιμετωπίζει δυσκολίες στην τοπική γλώσσα. Συχνά τόνισαν προβλήματα επικοινωνίας και κατανόησης διαφορετικών τόνων. Το υπόλοιπο 52% δεν αντιμετωπίζει προβλήματα με την τοπική γλώσσα. Οι περισσότεροι από εκείνους που μιλάνε ελληνικά, δήλωσαν ότι το έμαθαν όταν άκουγαν άλλα άτομα που μιλούσαν τη γλώσσα, άλλοι μιλώντας με τους εργοδότες ή παρακολουθώντας σεμινάρια και μαθήματα. 60% των ερωτηθέντων πιστεύουν ότι δεν είχαν επαρκή πρόσβαση σε ευκαιρίες για να μάθουν την τοπική γλώσσα ή ότι δεν είχαν χρόνο να μάθουν λόγω εργασίας.

ΕΛΛΑΔΑ

Μεταξύ των μεταναστών τεχνιτών που πραγματοποίησαν συνεντεύξεις στην **Ελλάδα**, 8 άτομα δήλωσαν ότι δεν έχουν πλέον προβλήματα στην ομιλία της τοπικής γλώσσας, ενώ 16 άτομα εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προβλήματα. Οι περισσότεροι από αυτούς έμαθαν την τοπική γλώσσα παρακολουθώντας τοπικά μαθήματα ελληνικής γλώσσας και μιλώντας με φίλους. 18 ερωτηθέντες θεωρούν ότι δεν έχουν αρκετές ευκαιρίες να μάθουν την τοπική γλώσσα. Μεταξύ των υπολοίπων, μόνο 6 ερωτηθέντες θεωρούν ότι είχαν επαρκείς ευκαιρίες.

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

Οι ερωτώμενοι στη **Λιθουανία** έμαθαν την **τοπική γλώσσα** με διάφορους τρόπους: οι ερωτηθέντες που έζησαν στη Λιθουανία για περισσότερο από 5 χρόνια, έχουν μάθει τη γλώσσα από το περιβάλλον τους, επικοινωνώντας με τους ντόπιους ή τους συζύγους τους. Οι περισσότεροι ερωτηθέντες (περίπου το 60%) δήλωσαν ότι έχουν παρακολουθήσει διαφορετικές γλωσσικές λέσχες, μη-επίσημες γλωσσικές ομάδες και δωρεάν μαθήματα γλωσσών (που διοργανώνονται από τον Ερυθρό Σταυρό), μαθήματα γλώσσας με πανεπιστημιακή ή ιδιωτική λιθουανική γλώσσα. Οι ερωτώμενοι από τους πρόσφυγες έμαθαν τη λιθουανική γλώσσα στο κέντρο προσφύγων Rukla Refugee Centre, όπου εγκαταστάθηκαν μετά την απόκτηση καθεστώτος πρόσφυγα. Σχεδόν οι μισοί από τους ερωτηθέντες εξακολουθούν να έχουν **προβλήματα με την τοπική γλώσσα** και δήλωσαν ότι είναι πολύ δύσκολο να μάθουν οι Λιθουανοί, ειδικά αν είναι αγγλόφωνοι ή δεν γνωρίζουν κάποια σλαβική γλώσσα. Οι περισσότεροι από αυτούς που δεν έχουν προβλήματα με τη λιθουανική γλώσσα δήλωσαν ότι οφείλεται στο γεγονός ότι ήταν στη Λιθουανία για περισσότερα από 5 χρόνια. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων πιστεύει ότι τους δόθηκε επαρκής ευκαιρία να μάθουν τη γλώσσα. Άλλοι ερωτηθέντες δεν έχουν ποτέ αναζητήσει καμία ευκαιρία να μάθουν τη γλώσσα ή δήλωσαν ότι δεν υπάρχουν ευκαιρίες για εκμάθηση γλωσσών στις αγροτικές περιοχές.

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

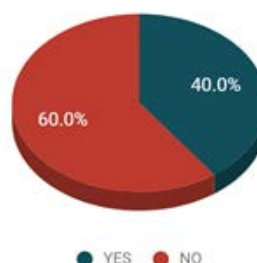
Οι ερωτώμενοι στο **Ηνωμένο Βασίλειο** έμαθαν την **τοπική γλώσσα** μέσω τάξεων, σχολείων, πανεπιστημίων, παρακολούθησης ταινιών, μουσικής, βιβλίων. Κάποιοι πήραν τα πτυχία Masters στην αγγλική λογοτεχνία, άλλοι είχαν ιδιωτικά δίδακτρα και άλλοι γνώριζαν ήδη την τοπική γλώσσα επειδή παρακολούθησαν μαθήματα αγγλικών στις χώρες καταγωγής τους. Σε αντίθεση με άλλες χώρες, η πλειονότητα των ερωτηθέντων στο Ηνωμένο Βασίλειο, που αντιστοιχούν σε 20 από τα 25, δεν έχουν πλέον κανένα πρόβλημα με την τοπική γλώσσα. Άλλοι τόνισαν προβλήματα όπως οι διάλογοι και οι διάλεκτοι.

2.3.3 Κατάσταση απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο

ΙΤΑΛΙΑ

Στην **Ιταλία**, μόνο το 40% των ερωτηθέντων απασχολούνται επί του παρόντος. Μεταξύ **εκείνων που απασχολούνται**, περισσότεροι από τους μισούς απασχολούνται με μερική απασχόληση και μόνο ένας έχει μόνιμη σύμβαση. Το 70% αυτών απασχολούνται σε διάφορες θέσεις εργασίας, όπως σεφ, σερβιτόρος εστιατορίων, ράφτες, ή εργάζονται σε υπεραγορές, σε εργοτάξια και σε ξενοδοχεία. Οι περισσότεροι από αυτούς έχουν περισσότερες από μία θέσεις εργασίας και μερικοί από αυτούς εργάζονται όταν καλούνται. Το υπόλοιπο 30% είναι αυτοαπασχολούμενοι, άλλοι στον τομέα της χειροτεχνίας, έχοντας το δικό τους κατάστημα.

Employed in the Host Country

Μεταξύ **εκείνων που δεν απασχολούνται**, μόνο το 20% δεν αναζητούν εργασία, επειδή κάποιοι από αυτούς παρακολουθούν σχολές ραψίματος και μόδας. Το υπόλοιπο 80% αναζητά εργασία, αλλά όταν τους ρωτήθηκε τι είδους εργασία, έδωσαν διαφορετικές απαντήσεις. Οι περισσότεροι από αυτούς ανέφεραν θέσεις εργασίας που συνδέονται με τον τομέα της χειροτεχνίας, δηλαδή την ραφτική, την κατασκευή κοσμημάτων, τη μόδα και τις βιοτεχνικές εργασίες εν γένει. Άλλοι τομείς ή θέσεις εργασίας που αναφέρθηκαν είναι ο τομέας HR, ψυχολόγος, ναυτικός τομέας, ξενοδοχειακός τομέας και χώρος εστίασης και διαπολιτισμικός διαμεσολαβητής. Οι τομείς ή οι θέσεις εργασίας που αναζητούν περιλαμβάνουν διαπολιτισμικό διαμεσολαβητή, ραπτική, χειροτεχνία γενικά και θέσεις εργασίας στον τομέα της εστίασης.

Ακόμη και αν κάποιοι από τους ερωτηθέντες έχουν δουλειά, το 68% της συνολικής ομάδας μεταναστών έχει αντιμετωπίσει ή αντιμετωπίζει **προβλήματα και δυσκολίες στην εξεύρεση εργασίας**. Δεν ανέφεραν όλοι συγκεκριμένα προβλήματα και δυσκολίες, αλλά αυτά που αναφέρθηκαν σχετίζονται με τη μη αναγνώριση των ακαδημαϊκών τίτλων στο εξωτερικό, με θέσεις χωρίς σύμβαση (που χρειάζονται για να διατηρηθεί η άδεια διαμονής), με ρατσισμό και γλωσσικά εμπόδια. Άλλες δυσκολίες που αναφέρθηκαν από τους ερωτηθέντες είναι ότι υπάρχουν πάρα πολλοί άνθρωποι που αναζητούν εργασία, αλλά λίγες διαθέσιμες θέσεις εργασίας. Οι πιο συχνά αναφερόμενες δυσκολίες είναι η έλλειψη διαθέσιμων θέσεων εργασίας, η ανεπαρκής γνώση της ιταλικής γλώσσας και οι θέσεις εργασίας χωρίς συμβάσεις. Επιπλέον, οι **γνώσεις τους σχετικά με τα τοπικά κανάλια αναζήτησης θέσεων εργασίας** είναι περιορισμένες. Στην πραγματικότητα, όπως φαίνεται από τις συνεντεύξεις, χρησιμοποιούνται δύο τύποι καναλιών, κυρίως αυτοπροσώπως και σε απευθείας σύνδεση. Μεταξύ των προσωπικών καναλιών, οι συνεντευξιαζόμενοι ανέφεραν τη διανομή βιογραφικών σημειωμάτων με φίλους και προσωπικές επαφές και το Centro Astalli (κέντρο SPRAR στο Παλέρμο που προσφέρει πολλές υπηρεσίες χωρίς χρέωση για πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο και μετανάστες). Μεταξύ των διαδικτυακών καναλιών, το Internet αναφέρθηκε με γενικό τρόπο και κάποιος πρόσθεσε ορισμένα websites όπως το subito.it, impiego24.it, jobrapido.it και το Europass. Μόνο δύο άτομα δήλωσαν ότι γνωρίζουν και χρησιμοποιούν τοπικούς "οργανισμούς" ως κανάλια αναζήτησης εργασίας.

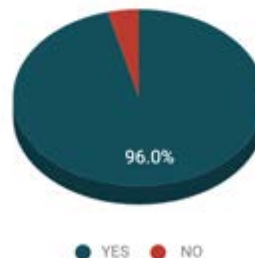
Οι μετανάστες που ερωτήθηκαν φαίνεται να μην είναι τόσο καλά ενημερωμένοι σχετικά με τις **ευκαιρίες για αυτοαπασχόληση**. Πράγματι, μόνο το 20% (5 άτομα) δήλωσαν ότι γνώριζαν ευκαιρίες, αλλά 4 στους 5 δήλωσαν ότι γνωρίζουν μόνο ότι μπορούν να είναι αυτοαπασχολούμενοι, αλλά δεν ξέρουν πώς να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση. Παρόλο που οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες δήλωσαν ότι είναι εξοικειωμένοι με τους κανονισμούς για την ίδρυση της δικής τους επιχείρησης ή αυτοαπασχολούμενοι, πολλοί από αυτούς δεν μπορούσαν παρά να παράσχουν απλές πληροφορίες. 2 άλλοι επεσήμαναν σωστές διαδικασίες, όπως την ανάγκη να έλθουν σε επαφή με συμβολαιογράφο και το εμπορικό επιμελητήριο, να ζητήσουν τον αριθμό ΦΠΑ, στη συνέχεια να λάβουν την ψηφιακή υπογραφή και τέλος να πάνε στο SUAP - ένα γραφείο για τις επιχειρήσεις.

Όλοι οι ερωτηθέντες συμφώνησαν ότι για να **αποκτήσουν εργασία στη χώρα υποδοχής**, θα πρέπει να έχουν δεξιότητες (soft and hard skills), όπως προηγούμενη εμπειρία, γλωσσικές δεξιότητες, τεχνικές δεξιότητες που σχετίζονται με την εργασία, νομικά έγγραφα για διαμονή και εργασία στη χώρα υποδοχής, την ικανότητα προσαρμογής, σχολική εκπαίδευση (δίπλωμα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης), υπομονή, αποτελεσματικότητα, δέσμευση, προθυμία, έξυπνη συμπεριφορά, αυτοπεποίθησή, σεβασμό και υπευθυνότητα, συγκέντρωση, επικοινωνιακές δεξιότητες, ακρίβεια, και φυσικά γνώση της ιταλικής γλώσσας. Μερικοί από τους συνεντευξιαζόμενους προσέφεραν τις γνώσεις για το πώς λειτουργεί το τοπικό σύστημα, τη γνώση για την τοπική επικράτεια και την ανάγκη για καθαρό ποινικό μητρώο.

ΚΥΠΡΟΣ

Η κατάσταση της εργασίας στην **Κύπρο** είναι αρκετά θετική, με το 96% των ερωτηθέντων, που αντιστοιχούν σε 24 άτομα, να απασχολούνται στη χώρα υποδοχής. Όλοι έχουν μια θέση εργασίας πλήρους απασχόλησης, μεταξύ των οποίων 2 άτομα έχουν πλήρη απασχόληση και εργασία με μερική απασχόληση και μόνο ένας έχει μόνιμη σύμβαση. Ο μόνος που δεν απασχολείται, ψάχνει για δουλειά στον τομέα του καθαρισμού. Το μεγαλύτερο μέρος της ομάδας μεταναστών που εργάζεται, εκτός από το μόνο που δεν έχει δουλειά, δεν είναι αυτοαπασχολούμενοι. Πολλοί από αυτούς αντιμετώπισαν **δυσκολίες στην εξεύρεση εργασίας**, κυρίως λόγω προβλημάτων διαχείρισης του χρόνου. Ωστόσο, ορισμένοι από αυτούς δήλωσαν ότι έλαβαν στήριξη από ορισμένους οργανισμούς. Τα πιο συνηθισμένα **κανάλια αναζήτησης θέσεων εργασίας** που γνωρίζουν είναι οι ιδιωτικές υπηρεσίες απασχόλησης, μέσω φίλων, χρησιμοποιώντας εργαλεία διαδικτύου όπως το Facebook και μέσω εφημερίδων.

Employed in the Host Country

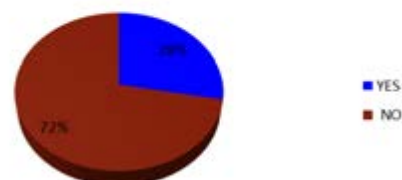
Η ερώτηση που σχετίζεται με τις γνώσεις τους σχετικά με τις **ευκαιρίες αυτοαπασχόλησης** και τους κανονισμούς σύγχυζε τους ερωτώμενους. Όταν ρωτήθηκαν ποιες είναι οι ευκαιρίες που γνωρίζουν και πώς μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτές, ανέφεραν φίλους, υπηρεσίες παραπομπής (referral agencies) και ηλεκτρονική αναζήτηση. Και πάλι, όταν ρωτήθηκαν για τους **κανονισμούς για την ίδρυση δικής τους επιχείρησης**, 7 άτομα δήλωσαν ότι ήταν εξοικειωμένοι, αλλά δεν μπόρεσαν να τους περιγράψουν.

Όταν ερωτήθηκαν για τις **δεξιότητες που χρειάζεται ένα άτομο να ιδρύσει και να διατηρήσει μια επιτυχημένη επιχείρηση** στη νέα χώρα, οι ερωτηθέντες ανέφεραν γνωριμίες με ανθρώπους, **καθιέρωση** εργασιακών σχέσεων, γνώση του τρόπου μαγειρέματος ελληνικού φαγητού, γνώση της ελληνικής γλώσσας, σχέσεις και χρήματα. Κανένας από αυτούς δεν ανέφερε τεχνικές δεξιότητες.

ΕΛΛΑΔΑ

Βάση του δείγματος της έρευνας στην **Ελλάδα**, η κατάσταση της απασχόλησης των μεταναστών στη χώρα δεν είναι πολύ καλή. 18 από τους 25 δεν απασχολούνται, οι υπόλοιποι 7 έχουν δουλειά (μερική απασχόληση, προσωρινή απασχόληση, εποχιακή εργασία και μόνο 3 ερωτηθέντες έχουν μόνιμη απασχόληση). Μεταξύ των 18 που δεν απασχολούνται, μόνο 12 από αυτούς αναζητούν εργασία, οι περισσότερες από τους οποίους απασχολούνται στον τομέα της επαγγελματικής χειροτεχνίας και οι υπόλοιποι αναζητούν θέσεις εργασίας και σε άλλους τομείς. Μεταξύ αυτών που έχουν δουλειά, 2 είναι υπάλληλοι και 3 είναι αυτοαπασχολούμενοι. Όταν ρωτήθηκαν για τις **δυσκολίες για εύρεση εργασίας**, οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες

Currently Employed in the host country

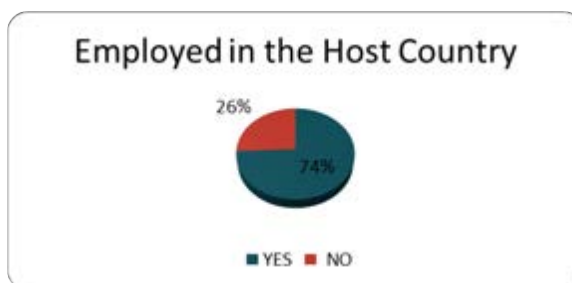
ανέφεραν τις γλωσσικές δυσκολίες ως ένα από τα βασικά εμπόδια. Τα μοναδικά **κανάλια αναζήτησης εργασίας** που γνωρίζουν είναι τα κοινωνικά δίκτυα, οι φίλοι και η έρευνα στην πόλη.

Όσον αφορά τις γνώσεις τους σχετικά με τις **ευκαιρίες αυτοαπασχόλησης** και τον τρόπο πρόσβασης και αναζήτησης τους, απάντησαν ότι η νομική διαδικασία και η οικονομική στήριξη καθιστούν δυνατή την αυτοαπασχόληση, αλλά κανένας από αυτούς δεν φαινόταν να γνωρίζει τον τρόπο αναζήτησης για αυτές τις ευκαιρίες ούτε πώς να έχουν πρόσβαση σε αυτές. Πράγματι, 16 στους 25 δεν γνωρίζουν τους κανονισμούς που ισχύουν για την ίδρυση της δικής τους επιχείρησης ή τον τρόπο αυτοαπασχόλησης. Μόνο 9 ερωτηθέντες απάντησαν ότι έλαβαν κάποιες πληροφορίες από τα κέντρα υποστήριξης της μετανάστευσης καθώς και από τους φίλους τους, αλλά και πάλι δεν διευκρίνισαν ποιες πληροφορίες έλαβαν. Τέλος, η γνώση της τοπικής γλώσσας, της κουλτούρας του τοπικού πληθυσμού, των απαιτήσεων της αγοράς και των νομικών διαδικασιών αναφέρεται ως οι **δεξιότητες** που θεωρούν χρήσιμες για την επιτυχή απασχόληση στη χώρα υποδοχής.

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

Με βάση τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων στη Λιθουανία, η **κατάσταση της τοπικής απασχόλησης** των μεταναστών είναι καλή. Στην Λιθουανία απασχολούνται 22 ερωτώμενοι: 18 από αυτούς απασχολούνται με πλήρες ωράριο (14 εκ των οποίων είναι προσωρινές και 8 μόνιμες). 2 ακόμη άτομα έχουν εποχιακή εργασία. Όλοι απασχολούνται εκτός από ένα άτομο που είναι

αυτοαπασχολούμενο στον τομέα της χειροτεχνίας (έχει μικρό κατάστημα ραψίματος, όπου στεγάζει ρούχα, ράβει ξεχωριστά ρούχα και πωλεί κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα). Τα άτομα εργάζονται ως οικοδόμοι, ζωγράφοι, συγκολλητές, ειδικοί πλακιδίων, οικοδόμοι στέγης, ηλεκτρολόγοι, νοσηλευτές, καμαριέρες, κομμωτές, ράφτες και δάσκαλοι. Επίσης, στη βιομηχανία τροφίμων τα άτομα εργάζονται ως μάγειρες και ζαχαροπλάστες. Μεταξύ των 8 που δεν εργάζονται, 3 από αυτούς αναζητούν επί του παρόντος εργασία σε τομείς όπως η μηχανική, η συμβουλευτική σταδιοδρομίας ή στον ακαδημαϊκό τομέα. Μεταξύ εκείνων που δεν αναζητούν δουλειά, μερικές είναι γυναίκες πρόσφυγες που δηλώνουν ότι δεν ψάχνουν για δουλειά επειδή εργάζονται οι σύζυγοι τους και πρέπει να φροντίζουν τα παιδιά τους.

Όταν ερωτήθηκαν αν είχαν **προβλήματα με την εύρεση εργασίας**, οι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι αντιμετώπισαν δυσκολίες σχετικά με τις άδειες διαμονής προκειμένου να αποκτήσουν απασχόληση, θέματα που σχετίζονται με τη γλώσσα, έλλειψη αναγνώρισης των προσόντων τους αναγκάζοντάς τους να κάνουν εργασία χαμηλής ειδίκευσης), ανταγωνισμό με Λιθουανούς εργαζόμενους που είναι εξειδικευμένοι σε μια αγορά εργασίας υψηλής εξειδίκευσης, η έλλειψη ευκαιριών απασχόλησης για άτομα που μιλούν αγγλόφωνα και άτομα που δεν γνωρίζουν καμία γλώσσα εκτός από τη μητρική. Άλλοι εξακολουθούν να ζουν σε στρατόπεδο προσφύγων, οπότε δεν έχουν ακόμη προσπαθήσει να ψάξουν για δουλειά. Ο μεγαλύτερος αριθμός ερωτηθέντων (περίπου το 80%) παραδέχεται ότι το πιο ισχυρό **κανάλι αναζήτησης εργασίας** ήταν η επαφή με ανθρώπους και χρήσιμοι κοινωνικοί δεσμοί. Πάνω από αυτό, αναφέρθηκαν διάφορες πύλες στο διαδίκτυο όπως τα darbas.lt, cvnbankas.lt και LinkedIn. Μια άλλη επιλογή είναι η βοήθεια του πανεπιστημίου, αφού τα πανεπιστήμια προσφέρουν διαφορετικές ευκαιρίες συμμετοχής σε αμειβόμενες πρακτικές ασκήσεις ή

σε εθελοντική εργασία. Άλλοι ερωτηθέντες ανέφεραν μαθήματα και εκπαίδευση που προσφέρει ο προσφυγικός καταυλισμός και η βοήθεια των ΜΚΟ.

Σε γενικές γραμμές, οι ερωτηθέντες δεν ήταν εξοικειωμένοι με **τις ευκαιρίες και τους κανονισμούς αυτοαπασχόλησης**. Επικεντρώθηκαν περισσότερο στην πρόσληψη, αντί να γίνουν αυτοαπασχολούμενοι. Παρά το γεγονός ότι σχεδόν οι μισοί από τους ερωτηθέντες αντιλήφθηκαν ότι είναι καλά ενημερωμένοι σχετικά με τις ευκαιρίες αυτοαπασχόλησης, οι απαντήσεις τους δεν κάλυπταν όλες τις πτυχές της σύγχρονης πολιτικής και κανονισμών, ιδίως όσον αφορά τη λογιστική, την πληρωμή φόρων και τα οικονομικά ζητήματα των επιχειρήσεων. Όταν ρωτήθηκαν αν είναι εξοικειωμένοι με τους **κανονισμούς για την ίδρυση δικής τους επιχείρησης**, μόνο 11 άτομα έδωσαν κάποιες πληροφορίες γι' αυτό, οι άλλες 19 δεν γνώριζαν, εξηγώντας ότι δεν ενδιαφέρονται να είναι αυτοαπασχολούμενοι αλλά μόνο για να βρουν δουλειά.

Όσον αφορά τις **δεξιότητες που απαιτούνται για την απόκτηση απασχόλησης στη χώρα υποδοχής**, η πλειονότητα των ερωτηθέντων επεσήμανε ότι οι γλωσσικές και επικοινωνιακές δεξιότητες είναι οι σημαντικότερες για την επιτυχή απασχόληση. Άλλες δεξιότητες που αναφέρθηκαν είναι η ικανότητα εργασίας σε ομάδες και η επίλυση συγκρούσεων, η διαπραγμάτευση με τους ντόπιους και η εκμάθηση της κατανόησης της λιθουανικής γλώσσας. Ορισμένοι ερωτηθέντες ανέφεραν τα επιχειρηματικά προσόντα που απαιτούνται για αυτοαπασχόληση. Άλλοι ανέφεραν διάφορες δεξιότητες (hard skills) που σχετίζονται με συγκεκριμένους τομείς, καθώς και γνώση του επαγγέλματος, της εργασιακής εμπειρίας και της εμπειρογνωμοσύνης.

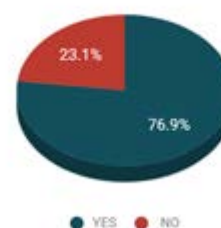
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Η **τοπική κατάσταση της εργασίας** για τους μετανάστες τεχνίτες είναι καλή. Πράγματι, 20 από αυτούς **απασχολούνται** επί του παρόντος και μεταξύ αυτών 9 απασχολούνται με πλήρες ωράριο, 4 έχουν μερική απασχόληση, 5 έχουν μόνιμη σύμβαση, 1 έχει προσωρινή απασχόληση και, τέλος, ένας έχει εποχιακή απασχόληση. Μεταξύ των 20 απασχολούμενων, 19 είναι εργαζόμενοι και μόνο ένας είναι αυτοαπασχολούμενος. Οι 6 που **δεν απασχολούνται** αναζητούν εργασία σε διάφορους τομείς, όπως η χρηματοδότηση, οι θέσεις εργασίας με τους ηλικιωμένους και ο τομέας της φωτογραφίας. Μεταξύ των ελάχιστων **προβλημάτων** που αναφέρθηκαν **για εύρεση εργασίας** είναι η κακή γνώση της αγγλικής γλώσσας, αλλά ερωτηθέντες δήλωσαν ότι δεν προκύπτουν σημαντικά προβλήματα αν είναι εργατικοί και φιλόδοξοι. **Αναζητούν εργασία** μέσω κέντρων εργασίας, ιστοσελίδων (LinkedIn και γενικότερα του Διαδικτύου) και από στόμα σε στόμα.

Όταν ερωτήθηκαν αν γνωρίζουν κάτι **για ευκαιρίες αυτοαπασχόλησης** ή αν είναι εξοικειωμένοι με **τους κανονισμούς για να γίνουν αυτοαπασχολούμενοι**, η πλειοψηφία δήλωσε ότι δεν πιστεύουν ότι αυτό είναι σημαντικό για αυτούς.

Σχετικά με τις **δεξιότητες** που πρέπει να διαθέτουν για να επιτύχουν επιτυχημένη δουλειά στη χώρα υποδοχής, οι ερωτηθέντες ανέφεραν δεξιότητες όπως γλώσσα και κατάρτιση, πώς να γράψουν βιογραφικό σημείωμα, προσόντα, δεξιότητες πληροφορικής, γνώση του τοπικού

Employed in the Host Country

συστήματος και επιμονή. Η γνώση της γραπτής και της προφορικής γλώσσας είναι αυτή που αναφέρθηκε πιο συχνά.

2.3.4 Τοπικές στάσεις απέναντι στη χειροτεχνία

ΙΤΑΛΙΑ

Όσον αφορά τον τομέα της χειροτεχνίας στην Ιταλία, οι περισσότεροι από τους μετανάστες ερωτηθέντες θεωρούν τη χειροτεχνία μια ενδιαφέρουσα πηγή απασχόλησης, με εξαίρεση 4 άτομα από τα 25, τα οποία θεωρούν τη χειροτεχνία περισσότερο ως δραστηριότητα ψυχαγωγίας που μπορεί να πραγματοποιηθεί στο σπίτι ή πιστεύουν ότι δεν υπάρχει μεγάλη ζήτηση για προϊόντα χειροτεχνίας. Όταν ρωτήθηκαν σε ποιο τομέα θα ήθελαν να εργαστούν, αυτοί οι 4 ερωτηθέντες ονόμασαν μπάρμαν, πολιτιστικό διαμεσολαβητή και εργασία σε εστιατόριο.

Μεταξύ των ερωτηθέντων που θεωρούν τη χειροτεχνία ως σχετικό τομέα της απασχόλησης, 3 άτομα δήλωσαν ότι εργάζονται ήδη ως ράφτες και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο πιστεύουν ότι αυτό θα μπορούσε να είναι ένα σχετικό πεδίο για αυτούς, άλλοι δήλωσαν απλώς ότι τους αρέσουν θέσεις εργασίας χειροτεχνίας ή δημιουργούν νέα πράγματα. Πιστεύουν ότι η χειροτεχνία είναι μια δουλειά που μπορεί να αλλάξει τον κόσμο και με μεγάλη ζήτηση. Ορισμένες απαντήσεις έδειξαν ότι υπάρχει μεγάλη ανησυχία για την περιορισμένη υποστήριξη και ενδιαφέρον για τον τομέα στην Ιταλία. Για τους περισσότερους ερωτηθέντες, ο καλύτερος τρόπος για να βελτιώσουν τις δεξιότητες χειροτεχνίας τους είναι μέσω επίσημων τάξεων και μάθησης μέσω της εξάσκησης, για παράδειγμα, συμμετοχή σε πρακτικά εργαστήρια που αναφέρθηκαν από 8 συμμετέχοντες. Τα εκπαιδευτικά βίντεο αναφέρθηκαν επίσης ως ένας καλός τρόπος για να βελτιώσουν τις δεξιότητές τους (αναφέρθηκαν 7 φορές), ενώ μόνο 3 άτομα ανέφεραν βιβλία ως μέσο μάθησης και βελτίωσης των δεξιοτήτων τους. Μόνο ένα άτομο επέλεξε τη μάθηση μέσω βιβλίων, προσθέτοντας ότι η μάθηση πρέπει να βασίζεται 80% στην πρακτική και 20% στη θεωρία. Μερικοί από τους τοπικούς τύπους χειροτεχνίας που θα ήθελαν να μάθουν να ασκούν είναι η ραπτική, η ξυλουργική, η κεραμική και το μαγείρεμα. Άλλοι τομείς είναι δερμάτινη, ζωγραφική, ψηφιδωτά, κατασκευή κοσμημάτων, βελονάκι και γλυπτική. Όταν ρωτήθηκαν ποιες δεξιότητες πρέπει να κατέχουν για να εργαστούν στη χειροτεχνία, η πλειονότητα των ερωτηθέντων επεσήμανε τις χειρωνακτικές δεξιότητες, την αγάπη και το πάθος, τη δημιουργικότητα, τις τεχνικές δεξιότητες και την πρακτική. Άλλες δεξιότητες που αναφέρονται από λιγότερους ανθρώπους είναι γλωσσικές δεξιότητες, γνώση των υλικών, ταπεινότητα, προθυμία, υπομονή, ακρίβεια, προσοχή, ικανότητα διαχείρισης χρόνου, καλές δεξιότητες μάθησης, θάρρος, δέσμευση, συγκέντρωση και περιέργεια.

ΚΥΠΡΟΣ

Το 80% των μεταναστών που ερωτήθηκαν στην **Κύπρο** πιστεύουν ότι η χειροτεχνία μπορεί να είναι ένα σχετικό πεδίο απασχόλησης για αυτούς στη χώρα υποδοχής, αλλά καμία από τους 25 ερωτώμενους δεν επεξεργάστηκε τις απαντήσεις του. Μεταξύ εκείνων που βρίσκουν αυτόν τον τομέα σχετικό με την απασχόληση, πολλοί από τους ερωτηθέντες επισημαίνουν περισσότερους από έναν τρόπους βελτίωσης των δεξιοτήτων τους. Ειδικά, τα μαθήματα αναφέρθηκαν 16 φορές, τα βιβλία 6 φορές, και τα βίντεο διδασκαλίας και η ηλεκτρονική μάθηση αναφέρθηκαν 14 φορές.

Η ομάδα των ερωτηθέντων που ενδιαφέρεται να μάθουν για τις **τοπικές χειροτεχνίες** όπως η κατασκευή ξύλου, το ψήσιμο, η διακόσμηση κέικ, τα κοσμήματα, ο σχεδιασμός, οι ραφές, το ράψιμο, το πλέξιμο, η κατασκευή παπουτσιών, η ύφανση του καλαθιού, διακόσμηση κέικ, κοσμήματα και πλέξιμο. Πιστεύουν ότι για να εργαστούν στον τομέα της χειροτεχνίας στην Κύπρο, θα πρέπει να έχουν τις τεχνικές δεξιότητες, όπως τεχνικές γνώσεις σχετικά με τον τρόπο κοπής μετάλλου / ξυλείας, να γνωρίζουν τα εργαλεία που χρειάζονται για να χρησιμοποιούν, να γνωρίζουν τη γλώσσα και να έχουν ειδική κατάρτιση.

ΕΛΛΑΔΑ

Στην **Ελλάδα**, το 44% των ερωτηθέντων, ιδίως των προσφύγων, δεν ενδιαφέρονται για απασχόληση στον τομέα της χειροτεχνίας, επειδή δεν έχουν βρει εργασία σε αυτό τον τομέα, (παρά τις τεχνικές τους δεξιότητες) λόγω γλωσσικών δυσκολιών και ανεπαρκών απαιτήσεων της αγοράς. Οι ερωτώμενοι κάνουν διαφορετικές δουλειές που τους δίνουν τη δυνατότητα να ανταποκριθούν στις ανάγκες τους και των οικογενειών τους, αλλά επιθυμούν να εργαστούν σε περιοχές πιο κοντά στο ενδιαφέρον τους. Το υπόλοιπο 56% θεωρεί ενδιαφέρον τον τομέα της χειροτεχνίας επειδή εργάζονται ήδη στον τομέα ή παρακολουθούν εργαστήρια χειροτεχνίας. Αυτή η τελευταία ομάδα, που ενδιαφέρεται για τον τομέα της χειροτεχνίας, πιστεύει ότι οι καλύτεροι τρόποι για να βελτιώσουν τις δεξιότητές τους στον τομέα είναι μέσω βίντεο διδασκαλίας, που αναφέρονται 10 φορές. η εκμάθηση με εξάσκηση αναφέρθηκε 7 φορές, διαδικτυακή μάθηση 5 φορές, βιβλία και επίσημες τάξεις 2 φορές το καθένα.

Όσον αφορά τους **τοπικούς κλάδους χειροτεχνίας**, οι περισσότεροι από αυτούς ενδιαφέρονται για την ελληνική παραδοσιακή ενδυμασία, τσάντες και γλυπτά. 9 από τους 25 ενδιαφέρονται να μάθουν τα χειροτεχνήματα της χώρας υποδοχής και αυτό που χρειάζεται η αγορά στην Ελλάδα. Οι άλλοι 16 ερωτηθέντες θέλουν να επικεντρωθούν σε αυτά που ήδη γνωρίζουν, αλλά θέλουν επίσης να βελτιώσουν τις δεξιότητές τους. Επιπλέον, σύμφωνα με αυτούς, οι τεχνικές δεξιότητες πρέπει να αποκτηθούν από κάποιον που επιθυμεί να εργαστεί στον ελληνικό τομέα χειροτεχνίας. Επιπλέον, για αυτούς μια από τις πιο σημαντικές απαιτήσεις για να βρουν μια θέση εργασίας γενικά (και σε αυτόν τον τομέα) είναι να βελτιώσουν τις γλωσσικές τους δεξιότητες. Πρόσθεσαν επίσης ότι η ύπαρξη ενός εργασιακού περιβάλλοντος θα μπορούσε να τους βοηθήσει να μάθουν τη γλώσσα και να δημιουργήσουν διασυνδέσεις με τους ντόπιους.

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

Για 7 Λιθουανούς ερωτηθέντες, η **χειροτεχνία** θεωρείται ως τρόπος να χρησιμοποιήσουν τα δικά της ταλέντα και δημιουργικότητα, τα οποία μπορεί να μην φέρνουν υψηλό εισόδημα, αλλά φέρνουν προσωπική ικανοποίηση και ευχαρίστηση και θεωρούνται συνεπώς ως σχετικό πεδίο απασχόλησης για αυτούς. Ως εκ τούτου θεωρείται πιθανό πεδίο αυτοαπασχόλησης και όχι απασχόλησης. Οι υπόλοιποι 23 ερωτηθέντες δεν θεωρούν τον τομέα της χειροτεχνίας ως πιθανή ευκαιρία για απασχόληση ή αυτοαπασχόληση. Οι λόγοι που έδωσαν είναι η έλλειψη δεξιοτήτων, η απουσία κινήτρων για την εκτέλεση των δραστηριοτήτων χειροτεχνίας. άλλοι ερωτηθέντες δεν θεωρούν τη χειροτεχνία ως πηγή επαρκούς εισοδήματος, αλλά ως χόμπι.

Για τους 7 ερωτηθέντες που θεωρούν ότι η χειροτεχνία μπορεί να είναι μια σχετική απασχόληση για αυτούς, ο καλύτερος **τρόπος για να βελτιώσουν τις δεξιότητες χειροτεχνίας**

τους είναι μέσω βίντεο διδασκαλίας (6). Στη δεύτερη θέση αναφέρονται οι επίσημες τάξεις (5) και τα online βίντεο (5). Τέλος λίγοι από αυτούς αναφέρθηκαν στην εκμάθηση με εξάσκησης (4) και βιβλία (3). Οι ερωτηθέντες που δεν θεωρούν ότι είναι σχετικοί με αυτό το τομέα και είναι επί του παρόντος άνεργοι ανέφεραν ότι επιθυμούν να εργαστούν κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών, όπως σερβιτόροι, καθαριστές, σε υπηρεσίες ομορφιάς, βιομηχανία τροφίμων, μηχανική, εκπαίδευση και δημόσια διοίκηση.

Τελικά ρωτήθηκαν για **ποιες τοπικές χειροτεχνίες ενδιαφέρονται να μάθουν και να εξασκήσουν**, και αναφέρθηκαν στο πλέξιμο, στην ύφανση κήπων με άχυρο, στο ράψιμο, felting, στην κατασκευή φυσικών καλλυντικών, στη χειροποίητη διακόσμηση για γιορτές και στη δημιουργία αξεσουάρ σχεδιαστών όπως τσάντες, ρούχα και κοσμήματα. Άλλοι συμμετέχοντες ανέφεραν ότι θα ήθελαν να μάθουν πώς να κάνουν λιθουανικούς κήπους άχυρου, άλλοι ανέφεραν ότι θα ενδιαφέρονταν να δουλέψουν με πηλό για να φτιάξουν αγγειοπλαστική, ράψιμο και ζωγραφική. Όσον αφορά τις **δεξιότητες που απαιτούνται για να εργαστούν στη χειροτεχνία**, αναφέρθηκαν κυρίως εκείνοι που σχετίζονται με τη διαδικασία πώλησης των προϊόντων, όπως στρατηγικές μάρκετινγκ, ενοικίαση χώρου και επικοινωνία με τους πελάτες. Οι ερωτηθέντες ήταν αρκετά σίγουροι για τις ικανότητές τους να παράγουν χειροτεχνήματα, ωστόσο, δεν είχαν την υποστήριξη και τη συνεργασία με άλλους χειροτέχνες για να συγκεντρώσουν τις ικανότητές τους. Άλλοι ερωτηθέντες ανέφεραν την ανάγκη να κάνουν τα πάντα με ακρίβεια, να είναι σε θέση να δημιουργήσουν ένα ποιοτικό προϊόν, να είναι υπομονετικοί και να αφιερώσουν τον απαιτούμενο χρόνο. Τέλος, εξέφρασαν την ανάγκη να μπορούν να πωλούν τα προϊόντα τους μέσω διαδικτύου.

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Μεταξύ των ερωτηθέντων στο **Ηνωμένο Βασίλειο**, 16 άτομα πιστεύουν ότι η χειροτεχνία είναι ένας σχετικός τομέας της απασχόλησης. 5 από αυτούς έχουν ήδη δουλειά και ένας διδάσκει στον τομέα αυτό, άλλος πιστεύει ότι η χειροτεχνία είναι υποτιμημένος τομέας και κάποιος άλλος θα ήθελε να είναι σχεδιαστής μόδας. Οι δέκα που δεν πιστεύουν ότι θα μπορούσε η χειροτεχνία να είναι εργασία για εκείνους, έδωσαν λόγους όπως η έλλειψη χρημάτων, η έλλειψη ζήτησης στην αγορά και η έλλειψη πελατών που επιθυμούν να πληρώσουν για χειροποίητα προϊόντα με ρυθμό που θα καταστήσει τη δουλειά βιώσιμη. Μεταξύ εκείνων που βρίσκουν ενδιαφέρον αυτόν τον τομέα, οι περισσότεροι δήλωσαν ότι ο σημαντικότερος **τρόπος βελτίωσης των δεξιοτήτων χειροτεχνίας** είναι η γλώσσα και η ανοιχτή και θετική σκέψη. Επιπλέον, 2 από αυτούς ανέφεραν τα επίσημα μαθήματα ως μέσο βελτίωσης των δεξιοτήτων τους στον κλάδο, 8 αναφέρουν την εκμάθηση μέσω εξάσκησης, 5 βίντεο διδασκαλίας, 1 από τα βιβλία και 1 από την ηλεκτρονική μάθηση. Επιπλέον, βρίσκουν ενδιαφέρουσες **τοπικές τεχνικές**, όπως ράψιμο ρούχων, προετοιμασία φαγητού, πλέξιμο και ράψιμο, διακόσμηση λουλουδιών, παραγωγή μουσικής, τέχνη και μόδα. Εκείνοι που δεν το βρίσκουν ενδιαφέρον, δήλωσαν ότι επιθυμούν να έχουν δουλειά στη χρηματοδότηση, στην εργασία με τους ηλικιωμένους, στον τρίτο τομέα και ως σχεδιαστή μόδας. Τέλος, όταν ερωτήθηκαν για τις **δεξιότητες που απαιτούνται για την εργασία στον τομέα της χειροτεχνίας**, ανέφεραν επικοινωνιακές δεξιότητες (soft skills) και τεχνικές δεξιότητες, γνώσεις πληροφορικής, κοινωνικές γνώσεις μέσων επικοινωνίας, κατανόηση των διαλόγων, πωλήσεις και εμπορικές ικανότητες και επαγγελματικές δεξιότητες.

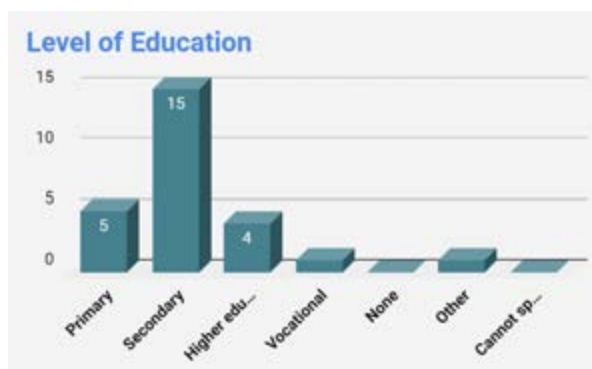
2.4 Χαρτογράφηση δεξιοτήτων μεταξύ των μεταναστών και των τοπικών χειροτεχνών

2.4.1 Χαρτογράφηση δεξιοτήτων μεταξύ μεταναστών χειροποίητων ειδών – Υπόβαθρο

2.4.1.1 Εκπαιδευτικό και Εργασιακό υπόβαθρο

ΙΤΑΛΙΑ

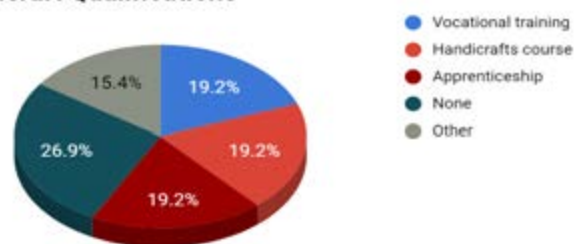
Οι μετανάστες που πραγματοποίησαν συνεντεύξεις στην **Ιταλία** έχουν **διαφορετικό μορφωτικό επίπεδο**, αλλά κυρίως δευτεροβάθμιο, διότι στην Ιταλία δεν αναγνωρίζονται τα εκπαιδευτικά τους προσόντα. Η πλειοψηφία κατέχει ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ορισμένοι κατέχουν κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Οι μετανάστες με ανώτερη εκπαίδευση ήταν μόνο 4 στους 25 (με πανεπιστημιακό πτυχίο στη μόδα και το σχεδιασμό, τη μηχανική και την ηλεκτρονική, τον τουρισμό, τη διαχείριση και την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού). Οι περισσότεροι από αυτούς έχουν **προηγούμενη εκπαίδευση και εργασιακή εμπειρία** στη χώρα καταγωγής τους. Η πλειονότητα εργάστηκε ως ραπτική στη χώρα προέλευσής τους, και άλλοι εργάστηκαν στον τομέα της ξυλουργικής ή στον τομέα των κοσμημάτων. Άλλοι ερωτηθέντες εργάστηκαν ως σερβιτόροι, σε ξενοδοχεία, HR, ως νομικοί βοηθοί, ηθοποιοί και τραγουδιστές, και πωλητές. Οι περισσότεροι από εκείνους που εργάζονταν στους τομείς της χειροτεχνίας έμαθαν πώς να κάνουν αυτές τις δουλειές επειδή βοηθούσαν τις οικογένειές τους στα καταστήματά τους, ενώ μερικοί επίσης μελέτησαν τον τομέα αυτό. Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες πήγαν σχολείο στη χώρα προέλευσής τους, μερικοί πήγαν Λύκειο και μερικοί πήγαν στο πανεπιστήμιο (μόδα και σχεδιασμός, ψυχολογία, δημόσιες σχέσεις, κατασκευαστική μηχανική).

Περίπου το 88% αυτών εργάστηκαν στον **τομέα της χειροτεχνίας** και το 12% δήλωσε ότι θα ήθελε να εργαστεί στον τομέα αυτό. Δώδεκα από όσους έχουν ήδη εμπειρία στον κλάδο δήλωσαν ότι έχουν εμπειρία στην ραπτική, μεταξύ αυτών ένας έχει κατάστημα ραπτικής στο Παλέρμο και ένας άλλος είχε κατάστημα ραπτικής στη χώρα καταγωγής του. Οι περισσότεροι από αυτούς άρχισαν να κάνουν κλωστοϋφαντουργικά έργα στη χώρα καταγωγής τους και δύο δήλωσαν ότι έμαθαν πώς να το κάνουν ως μαθητευόμενοι σε καταστήματα φίλων ή οικογενειών τους. Άλλοι έχουν **εμπειρία** ως ξυλουργοί, κοσμηματοπωλεία, ξυλουργικές εργασίες και μαλλιά (Hair making). Όσοι συνεχίζουν, κάνουν χειροτεχνία στην Ιταλία ή τουλάχιστον διευκρινίζουν ότι συνεχίζουν σε μέρη όπως το *Centro Astalli*, *Sartoria Sociale*, *Agricultural cooperative*, *Imperial 225* (ένα κατάστημα χειροτεχνίας στο Παλέρμο).

Η εμπειρία και τα προσόντα της χειροτεχνίας ποικίλλουν. Το 19,2% των ερωτηθέντων έχουν μάθει χειροτεχνία μέσω της επαγγελματικής κατάρτισης, ένας από αυτούς έχει πανεπιστημιακό δίπλωμα στη μόδα και το σχεδιασμό και επίσης έκανε μια πρακτική εξάσκηση στην ραπτική, τόσο στη χώρα προέλευσης, και τώρα στην Ιταλία εργάζεται σε ένα κατάστημα χειροτεχνίας που κάνει κλωστοϋφαντουργικά έργα. Τρία άτομα που συμμετείχαν σε συνέντευξη παρακολούθησαν μια σχολή κατάρτισης στην χώρα καταγωγής τους. ένα άλλο 19,2% παρακολουθούσε μαθήματα χειροτεχνίας - δύο από αυτά δεν διευκρίνισαν και τα άλλα τρία παρακολούθησαν μαθήματα χειροτεχνίας, δύο στο Centro Astalli, ένας για ραπτική και ένας για κεραμικά. Το άτομο που ασχολείται με τη ραπτική δεν διευκρίνισε που φοίτησε. 19,2% σπούδασε, ένα άτομο δημιουργεί μόνος του στο σπίτι κατασκευές από ξύλο και εργάζεται στη Giocherenda, μια ένωση προσφύγων που δημιουργεί παιχνίδια και αφηγείται ιστορίες για να μοιραστεί εμπειρίες. Άλλοι συνεντευξιαζόμενοι ανέφεραν εργαστήρια αποκατάστασης ξύλου και χειροτεχνίας στο Centro Astalli, που εργάζονται σε ένα κατάστημα ραπτικής στη χώρα προέλευσης και μαθαίνουν στο κατάστημα της οικογένειας. Πάνω από δεκαπέντε τοις εκατό (15,4%) είναι αυτοδίδακτοι και το 26,9% δεν έχει επαγγελματικά προσόντα - τρεις απλά παρατηρήθηκαν και έμαθαν με την πράξη, ένας παρακολουθούσε ένα σχολικό μάθημα για να μάθει πώς να σχεδιάζει μυθολογικά δέντρα. Μερικοί από τους ερωτηθέντες δήλωσαν ότι κάνουν χειροτεχνία ως χόμπι, άλλοι ως μέσο για να κερδίσουν χρήματα, αλλά οι περισσότεροι ανέφεραν και τους δύο λόγους για να κάνουν χειροτεχνία.

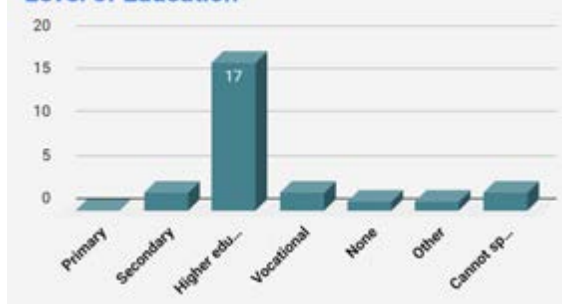
Handicraft Qualifications

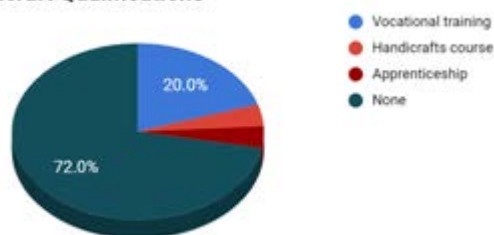
ΚΥΠΡΟΣ

Οι μετανάστες τεχνίτες που οι οποίοι πήραν μέρος στην έρευνα στην **Κύπρο** έχουν διαφορετικά **μορφωτικά επίπεδα**, το 68% των οποίων έχει πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το 8% έχει δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ το 8% έχει πτυχίο επαγγελματικής εκπαίδευσης. 4% είχαν δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το άλλο 4% δεν είχαν καμία εκπαίδευση και το υπόλοιπο 8% δεν μπορούσε να προσδιορίσουν. Ορισμένοι από τους ερωτηθέντες έχουν προηγούμενη εργασιακή εμπειρία στη χώρα προέλευσής τους, όπου εργάζονταν ως γραμματέας, dress-maker, ραπτική, καθηγητής, προσωπικό ξενοδοχείου, νοσοκόμα, τεχνικός υπολογιστών, οικιακός εργαζόμενος, εργαζόμενοι σε υπεραγορές και λογιστικές. Άλλοι φοιτούσαν στη χώρα προέλευσής τους σε τομείς όπως η εγκληματολογία, η λογιστική και η χρηματοδότηση, η εμπορία και η νοσηλευτική. Συγκεκριμένα, 21 από τα 25 έχουν εργασιακή εμπειρία στη γεωργία, τα εργοστάσια (ως ράπτες), πλέξιμο, σε φαρμακείο, νοσοκόμα, σε εταιρεία ηλεκτρονικών και στον ποιοτικό έλεγχο. Επιπλέον, το 32% των ερωτηθέντων έχει προηγούμενη εργασιακή εμπειρία στον τομέα της

Level of Education

Handicraft Qualifications

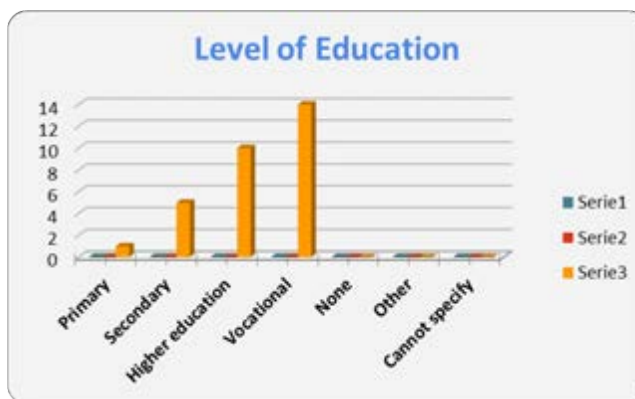
χειροτεχνίας σε τρεις κύριους τομείς: πλέξιμο, επαναχρησιμοποίηση ανακυκλώσιμων υλικών για διακόσμηση και ψήσιμο. Απέκτησαν τις δεξιότητές τους κυρίως μέσω της επαγγελματικής κατάρτισης και μόνο δύο άτομα μέσω μαθημάτων χειροτεχνίας ή μαθητείας. Οι οκτώ συμμετέχοντες που είχαν επαγγελματικά προσόντα στον τομέα δεν μπόρεσαν να περιγράψουν την εμπειρία τους. Τα άλλα 68% δεν έχουν προηγούμενη εμπειρία στη χειροτεχνία, αλλά οι περισσότεροι δήλωσαν ότι θα ήθελαν να μάθουν και να αποκτήσουν δεξιότητες στον τομέα αυτό.

ΕΛΛΑΔΑ

Μεταξύ των μεταναστών τεχνιτών που πραγματοποίησαν συνεντεύξεις στην **Ελλάδα**, 8 από αυτούς έχουν πρωτοβάθμια εκπαίδευση, 10 έχουν δευτεροβάθμια εκπαίδευση και οι υπόλοιποι 7 ερωτηθέντες έχουν τριτοβάθμια εκπαίδευση. Περισσότερο από το ήμισυ της ομάδας των ερωτηθέντων, που αντιστοιχούν σε 14 άτομα, απασχολούνται στη χώρα προέλευσής τους σε τομείς όπως η λογιστική, η μηχανική, το μάρκετινγκ και ορισμένοι στη χειροτεχνία. Οι άλλοι 11 ερωτηθέντες εγκατέλειψαν τη χώρα τους όταν ήταν πολύ νέοι και έτσι δεν δούλευαν. 14 ερωτηθέντες ισχυρίστηκαν ότι έχουν κάποια **εμπειρία στον τομέα της χειροτεχνίας**, και εργάστηκαν στην Ελλάδα αλλά και στη χώρα προέλευσής τους. Άλλοι 9 ερωτηθέντες δεν έχουν προηγούμενη εμπειρία στον τομέα αλλά υποστήριξαν ότι θα ήθελαν να μάθουν διαφορετικές χειροτεχνίες. Επιπλέον, 9 ερωτηθέντες παρακολούθησαν κάποια σύντομη επαγγελματική κατάρτιση στην Ελλάδα και 10 άτομα παρακολούθησαν μαθήματα χειροτεχνίας που παρέχονται από ΜΚΟ σε κατασκηνωτικούς χώρους ή στην Αθήνα. Πολύ λίγοι από αυτούς έχουν προσόντα στη χειροτεχνία, ακόμη και εκείνοι που εργάστηκαν στον τομέα στη χώρα προέλευσής τους δεν έχουν τα προσόντα, καθώς εκπαιδεύτηκαν κυρίως μόνοι τους. Όλοι αυτοί ασκούν τώρα τη χειροτεχνία τόσο ως χόμπι όσο και ως μέσο για να κερδίσουν χρήματα.

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

Οι περισσότεροι από τους μετανάστες τεχνίτες (14) που ερωτήθηκαν στη **Λιθουανία** παρακολούθησαν επαγγελματική εκπαίδευση, 10 ερωτώμενοι έχουν ανώτερη εκπαίδευση, 5 έχουν δευτεροβάθμια εκπαίδευση και 1 έχει πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα έχουν σπουδάσει τομείς όπως νομική και πολιτική, μηχανολογία, τεχνολογία της πληροφορίας, ραπτική, κομμωτική, μουσική και τέχνες, οικονομικά και διοίκηση, δημόσια διοίκηση, υγειονομική μηχανολογία, βιομηχανία τροφίμων, νοσηλευτική, γεωργία, οικολογία, ανθρωπολογία και κοινωνική εργασία. Εκείνοι που εργάζονταν στη χώρα προέλευσής τους ανέφεραν θέσεις εργασίας όπως οικοδόμηση και ανακαίνιση, πώληση, καθαρισμός, εκπαίδευση, ομορφιά, διοίκηση, γεωργία, δημοσιογραφία, οικονομικά, μουσική και τέχνες, νομική, δημόσιες σχέσεις, επιδιορθώσεις σπιτιών και βιομηχανία τροφίμων.

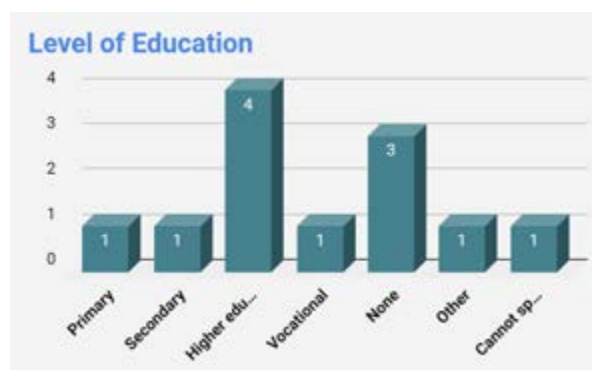
Μόνο 4 από τους μετανάστες που συμμετείχαν στην έρευνα έχουν προηγούμενη εμπειρία εργασίας στον τομέα της χειροτεχνίας. Μια κοπέλα εργάστηκε στο τομέα της ραπτικής (έχει δική της επιχείρηση που ίδρυσε μαζί με το σύζυγό της), 1 πλέκει ρούχα, 1 άλλος εργάστηκε ως κατασκευαστής δερμάτινων ειδών, βοηθώντας την οικογενειακή του επιχείρηση και ο τελευταίος εργάστηκε ως ζαχαροπλάστης που διακοσμούσε διάφορα κέικ και γλυκά. Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων δεν απασχολήθηκε ποτέ στη χειροτεχνία. Ορισμένοι ερωτηθέντες το ανέφεραν ως χόμπι (ράψιμο, πλέξιμο, ξυλογλυπτική, κατασκευή επίπλων κ.λπ.), ωστόσο δεν εργάστηκαν επίσημα σε αυτούς τους τομείς, ούτε κέρδισαν ποτέ κάποιο εισόδημα από αυτά. Οι ερωτηθέντες ανέφεραν διάφορες **πηγές δεξιοτήτων και γνώσεων στον τομέα της χειροτεχνίας**, γνώσεις που αποκτώνται από την οικογένεια, τους γονείς, τη μελέτη ανεξάρτητα και χρήση του Διαδικτύου. Είναι ενδιαφέρον ότι οι ηλεκτρονικές κοινότητες και τα blogs αναφέρθηκαν από όλους τους ερωτηθέντες ως πρόσθετη πηγή γνώσεων και δεξιοτήτων. Οι μόνοι ερωτηθέντες που έχουν **επαγγελματικά προσόντα στον τομέα** ανέφεραν την επαγγελματική κατάρτιση (δύο φορές), μαθήματα χειροτεχνίας (μία φορά) και μαθητεία (μία φορά).

Όταν ρωτήθηκαν αν έχουν κάποια **εμπειρία στη χειροτεχνία στη νέα τους χώρα**, 15 άτομα δήλωσαν ότι κάνουν χειροτεχνίες ως χόμπι (πλέξιμο, κέντημα, ξυλογλυπτική, αξεσουάρ, ράψιμο, ζωγραφική, διακόσμηση κέικ και παρασκευή διαφορετικών τεχνών με παιδιά), και 1 άτομο μόνο εξασκεί την χειροτεχνία (ραπτική) ως δουλειά.

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Μεταξύ των μεταναστών τεχνιτών που έλαβαν μέρος στην έρευνα στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι 4 έχουν υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο, τρία άτομα δεν έχουν καθόλου εκπαίδευση και τα υπόλοιπα κατανέμονται εξίσου μεταξύ των άλλων επιπέδων εκπαίδευσης (ένα άτομο ανά επίπεδο). Εκείνοι που έχουν σπουδάσει στη χώρα προέλευσής τους έχουν εκπαίδευση σε διάφορους τομείς όπως η δημόσια διοίκηση, η αρχιτεκτονική, η αγγλική βιβλιογραφία, η γεωγραφία και η διατροφή και η δίαιτα. Δέκα άτομα δήλωσαν ότι **απασχολούνται στη χώρα προέλευσής τους**, σε θέσεις εργασίας όπως λέκτορες κολλεγίων, διευθυντές έργων, δασκάλες χειροτεχνίας, εργοδότες καφετεριών / εστιατορίων, διευθυντές επιχειρήσεων και διεθνείς επιχειρήσεις. Η μισή ομάδα (13) δήλωσε ότι έχει **προηγούμενη εργασιακή εμπειρία στον τομέα της χειροτεχνίας** σε τομείς όπως η τέχνη, η επίπλωση, η φωτογραφία και η μόδα της τέχνης. Αποκόμισαν τις δεξιότητές τους μέσω επαγγελματικής κατάρτισης (6 άτομα), των μαθημάτων χειροτεχνίας (1), της μαθητείας (3) και απευθείας με εξάσκηση την τέχνη (3). Μόνο μερικοί συνεντευξαζόμενοι έχουν **εμπειρία στη χειροτεχνία στη νέα τους χώρα**, ανέφεραν εσωτερική διακόσμηση, κοσμήματα, πλέξιμο, κεντήματα και macramé. Τέλος, 13 από αυτούς έκαναν χειροτεχνίες ως χόμπι και έξι άλλοι ως μέσο για να κερδίσουν χρήματα.

2.4.1.2 Δεξιότητες των μεταναστών χειροτεχνών

ΙΤΑΛΙΑ

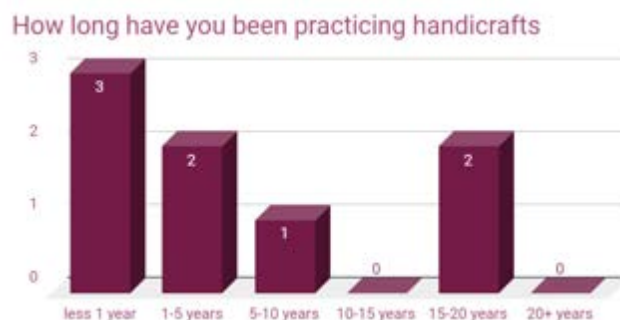
Οι συμμετέχοντες στην Ιταλία έχουν **διαφορετικές εργασιακές εμπειρίες στον τομέα της χειροτεχνίας**. 8% ασκούν την χειροτεχνία για λιγότερο από ένα έτος, το 20% για 1 έως 5 χρόνια, 24% για 5 έως 10 έτη, 28% για 10 έως 15 έτη, 8% για 15 έως 20 έτη, και το υπόλοιπο 8% για περισσότερα από 20 χρόνια. Οι **κύριοι τομείς** στους οποίους εργάζονται είναι η ραπτική και η ξυλουργική. Άλλοι τομείς που αναφέρονται είναι κεραμικά, σίδηρος, κατασκευή κοσμημάτων, βελονάκι και ξυλουργική. Τα **κύρια προϊόντα** είναι ρούχα και οικιακά αντικείμενα όπως έπιπλα και διάφορα διακοσμητικά αντικείμενα καθώς και τσάντες, σακίδια, αξεσουάρ, κοσμήματα, πόρτες, ενώ τα υλικά που αναφέρονται περιλαμβάνουν υφάσματα (κυρίως αφρικανικά υφάσματα), βαμβάκι, μαλλί, ξύλο, σίδηρο, πέτρες, σχοινιά, μέταλλα, χρυσός, πλαστικά, πετράδια, κόλλα, αλουμίνιο, χρώμα και γρασίδι, χορδές και ανακυκλωμένα υλικά. Δεν ήταν σίγουροι για τις τεχνικές: οι περισσότεροι δήλωσαν ότι χρησιμοποιούν ραπτομηχανή και άλλοι είπαν ότι χρησιμοποιούν μόνο τα χέρια τους για να δουλέψουν. Όταν ρωτήθηκαν αν και **πώς προωθούν τα έργα τα προϊόντα τους**, ορισμένοι δήλωσαν ότι τα μέσα που χρησιμοποιούν στην Ιταλία είναι κυρίως τα κοινωνικά μέσα, το Facebook και το Instagram, οι ιστοσελίδες και προβάλλοντας φωτογραφίες σε φίλους, ενώ στη χώρα προέλευσής τους διαφήμιζαν τα έργα τους στα οικογενειακά τους καταστήματα, σε τοπικές αγορές και φορώντας τα προϊόντα τους.

Όταν ρωτήθηκαν για τις **παραδόσεις χειροτεχνίας της χώρας προέλευσής τους**, ανέφεραν τη ραπτική, την κατασκευή κοσμημάτων, την ξυλογλυπτική, τη δερμάτινη τέχνη, τις εργασίες σιδήρου / αλουμινίου, την κατασκευή επίπλων, την κεραμική, τα διακοσμητικά αντικείμενα για το σπίτι, την κατασκευή μουσικών οργάνων και τη διακόσμηση κείκ. Τα **παραδοσιακά προϊόντα** που κατασκευάζουν περιλαμβάνουν τα κοσμήματα Maruche, το μαλλί των Άνδεων, την Τυνησιακή Futa (ένα κομμάτι λεπτού ριγωτού βαμβακερού ή λινό υφάσματος που χρησιμοποιείται σε πολλές μεσογειακές χώρες και την Υεμένη, αρχικά Τυνησίας) και Coffa (τυπική τσάντα από σικελιανό ψάρι) χαλιά. Επιπλέον, οι περισσότεροι από αυτούς ανέφεραν παραδοσιακά υφάσματα, κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και παραδοσιακά ρούχα ως τις πρωτότυπες παραδοσιακές χειροτεχνίες **που θα ήθελαν να εκφράσουν και να επιδείξουν μέσω της χειροτεχνίας τους** στην Ιταλία.

ΚΥΠΡΟΣ

Στην Κύπρο 8 ερωτηθέντες έχουν εργασιακή εμπειρία στη χειροτεχνία στη χώρα υποδοχής, μεταξύ των οποίων μόνο δύο εργάστηκαν στον κλάδο για να κερδίσουν χρήματα, οι άλλοι ασχολούνταν με το ξύλο και το πλέξιμο, χόμπι. Ανάμεσά τους, τρία άτομα έχουν λιγότερο από ένα χρόνο εμπειρίας ως χειροποίητα, δύο έχουν εμπειρία 1 έως 5 ετών. Μόνο ένας εργάζεται στον κλάδο για 5 έως 10

χρόνια, ενώ οι υπόλοιποι έχουν εμπειρία από 15 έως 20 χρόνια. Είναι ειδικευμένοι στην κατασκευή ξύλου (έπιπλα και διακόσμηση), στο ντύσιμο, στην ύφανση, στη κατασκευή κοσμημάτων και στο ράψιμο. Πολλοί από αυτούς δεν μπορούσαν να προσδιορίσουν ποια υλικά και τεχνικές χρησιμοποιούν, αλλά εκείνοι που μπορούσαν, ανέφεραν ξύλο, νήμα, βελόνες, ραπτομηχανή και μπαμπού και σπόροι μπαμπού. Επιπλέον, **τόσο στη χώρα προέλευσής τους όσο και στην Κύπρο, συνήθως προωθούν και προβάλλουν το έργο τους και τα τελικά προϊόντα τους μέσω καταστημάτων, κοινωνικών μέσων και φίλων.**

Οι 25 ερωτηθέντες ερωτήθηκαν επίσης για τις **παραδόσεις χειροτεχνίας από τη χώρα προέλευσής τους που θα επιθυμούσαν να εκφράσουν μέσω της δουλειάς τους στη χώρα υποδοχής** και ανέφεραν κυρίως είδη υποδηματοποιίας, κεραμικά, ψηφιδωτά, πλέξιμο, ράψιμο, κατασκευή καλαθιών, προϊόντα καρύδας, παραδοσιακά ρούχα, ξυλογλυπτική, ύφανση, σχέδιο και πίνακες ζωγραφικής.

ΕΛΛΑΔΑ

Μεταξύ των ερωτηθέντων που έχουν κάποια εμπειρία στον τομέα της χειροτεχνίας, οκτώ έχουν ασκήσει χειροτεχνία για λιγότερο από ένα χρόνο, κυρίως επειδή έφθασαν στην Ελλάδα πρόσφατα και παρακολουθούν μαθήματα τεχνικής κατάρτισης που παρέχονται από ΜΚΟ. Δέκα ερωτηθέντες έχουν ασκήσει χειροτεχνία για 1 έως 5 χρόνια και επτά έχουν περισσότερη εμπειρία (5-10 χρόνια, κατά τη διάρκεια της οποίας ορισμένοι συμμετέχοντες έχουν ιδρύσει μικρές επιχειρήσεις).

Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες είναι **ειδικευμένοι** σε κοσμήματα, πλέκοντας διάφορα προϊόντα όπως τσάντες, κασκόλ, παπούτσια, ρούχα και δημιουργώντας δερμάτινα προϊόντα και ρούχα. Τα **υλικά** που χρησιμοποιούν είναι κυρίως ανακυκλωμένα υλικά όπως πλαστικές σακούλες, ξύλο και φθηνά υλικά. **Προωθούν και προβάλλουν τα έργα τους** σε εκθέσεις σε διαφορετικές περιόδους του έτους, σε εκδηλώσεις και μέσω του Facebook. Ορισμένοι έχουν σχέσεις με εταιρείες που προωθούν χειροτεχνίες και αγοράζουν και εκθέτουν τα προϊόντα τους, ενώ πολλές ΜΚΟ προωθούν επίσης τα προϊόντα των προσφύγων. Οι περισσότεροι από αυτούς θα ήθελαν **να εκφράσουν τις παραδόσεις των χωρών τους** μέσω τις χειροτεχνίας: οι άνθρωποι από την Αφρική ενδιαφέρονται πολύ να δείξουν τους παραδοσιακούς τρόπους κατασκευής ρούχων, τη διαδικασία βαφής και τη χρήση φυσικών συστατικών για να κάνουν τα χρώματα. Επιπλέον, υπάρχει μια πλούσια παράδοση για την πραγματοποίηση γαμήλιων φορεμάτων στο Ιράκ, ενώ οι ιρακινοί που συμμετείχαν στην έρευνα εξέφρασαν το ενδιαφέρον τους για την προβολή αυτής της χειροτεχνικής παράδοσης.

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

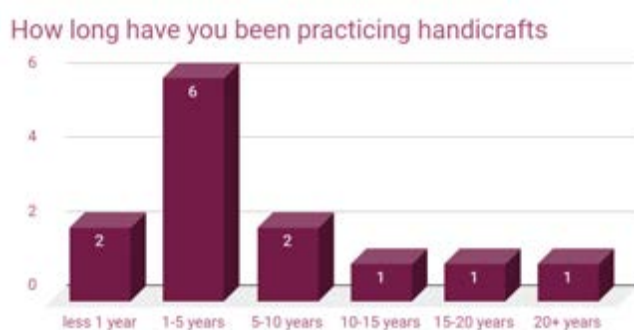
Μεταξύ αυτών που έχουν κάποια **εμπειρία στον τομέα της χειροτεχνίας**, έντεκα άτομα έχουν εμπειρία 10-15 ετών και 3 έχουν εμπειρία 1 έως 10 ετών. **Τα είδη χειροτεχνίας που ειδικεύονται** περιλαμβάνουν ράψιμο, πλέξιμο, κεντήματα, ξυλογλυπτική, κατασκευή επίπλων και διακόσμηση ζαχαροπλαστικής. **Τα προϊόντα** που παράγουν ή χρησιμοποιούνται για να κάνουν είναι ρούχα (για γυναίκες και παιδιά), αξεσουάρ και τσάντες, οικιακά υφάσματα, διακόσμηση εικόνων, υπαίθρια γλυπτά, έπιπλα όπως καρέκλες, τραπέζια και ράφια. Όσον αφορά **τα υλικά**, ανέφεραν καμβά, νήματα (βαμβάκι, μαλλί, τεχνητά), πουλόβερ, κασκόλ, γάντια, παντόφλες, χειμωνιάτικα καπέλα, κάλτσες και διακοσμήσεις σπιτιού. εξοπλισμό ψιλικών (βελόνες, φερμουάρ, κουμπιά κ.λπ.) και ξύλο. Ανέφεραν ράψιμο, πλέξιμο, κεντήματα και σκάλισμα ως τεχνικές. **Τα κανάλια που χρησιμοποιούν για να προωθήσουν και να προβάλουν τη δουλειά τους** είναι από άνθρωπο σε άνθρωποι (πελάτες μοιράζονται τις πληροφορίες με άλλους δυνητικούς πελάτες), ιστοσελίδες και κοινωνικά δίκτυα (Facebook, Instagram, Telegram) και εξωτερική διαφήμιση.

Οι πιο συνηθισμένες παραδοσιακές χειροτεχνίες από τη χώρα προέλευσής τους είναι το ράψιμο, το πλέξιμο, το κέντημα, η αγγειοπλαστική, η διακόσμηση αγγειοπλαστικής, η ξυλογλυπτική, οι κατασκευές από σίδερο, η ύφανση, η κατασκευή επίπλων, τα καλάθια, τα χαλιά, η παραγωγή δερμάτινων ειδών με χάντρες, σχεδιασμό και διακόσμηση από γυαλί, αυγά Πασχαλινά και χριστουγεννιάτικα στολίδια. Δεν θέλουν όλοι **να εκφράσουν τις παραδόσεις τους μέσα από το έργο τους**, αλλά όσοι θέλουν να κάνουν αυτό, ανέφεραν παραδόσεις όπως τα σχέδια της Ουκρανίας Petrykivka και άλλα περιφερειακά εθνικά πρότυπα, μαροκινά αγγεία (για να δείξουν τις παραδόσεις των εθνικών μαροκινών συμβόλων, θρύλους και τρόπους μαγειρέματος), μαροκινά δερμάτινα ρούχα και αξεσουάρ, πλέξιμο βιολογικών ρούχων και αξεσουάρ της Λευκορωσίας και εθνικά σχέδια και χρώματα της Συρίας. Οι ερωτηθέντες έδειξαν μια γενική τάση να εμφανίζουν τα σύμβολα των χωρών τους, χρησιμοποιώντας την εθνική τους παλέτα χρωμάτων, μοτίβων και υλικών.

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Μεταξύ των μεταναστών τεχνιτών που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις στο **Ηνωμένο Βασίλειο**, οι 13 έχουν **εμπειρία στον τομέα της χειροτεχνίας**, δύο από αυτούς την άσκησαν για λιγότερο από 1 χρόνο, έξι για 1 και 5 χρόνια, τρία άτομα για 5 έως 15 χρόνια και δύο για περισσότερα από χρόνια. Εκείνοι που έχουν κάποια εμπειρία στον τομέα, είναι ειδικευμένοι στην κατασκευή ρούχων, τη

ζωγραφική και τη φωτογραφία. Ανέφεραν υλικά όπως το κεχριμπάρι, τα φυσικά υλικά και τα χρώματα, καθώς και τεχνικές όπως ράψιμο και πλέξιμο. Κανένας από αυτούς **δεν παρουσιάζει το έργο τους**, εκτός από ένα άτομο που μερικές φορές χρησιμοποιεί τοπικό καφέ για να προβάλει και να προωθήσει τα έργα του.

Οι παραδόσεις χειροτεχνίας από τη χώρα προέλευσής τους που αναφέρονται είναι η κατασκευή samosa, τα σχέδια και η χρήση παραδοσιακών μοτίβων και χρωμάτων, **ενώ οι παραδόσεις που θα ήθελαν να εκφράσουν μέσω της χειροτεχνίας τους** περιλαμβάνουν ύφανση, ζωγραφική πέτρες, πορτοκαλί σχεδιασμό και κελτική σχεδίαση.

2.4.1.3 Συνεργασία και ενσωμάτωση δεξιοτήτων μεταξύ μεταναστών και τοπικών χειροτεχνών – Άποψη των μεταναστών

ΙΤΑΛΙΑ

Σχεδόν όλοι οι συνεντευξαζόμενοι στην **Ιταλία** πιστεύουν ότι οι **δεξιότητες και τα προϊόντα χειροτεχνίας** τους μπορεί να είναι ενδιαφέρουσες και ότι υπάρχει μεγάλη ζήτηση στην ιταλική αγορά, καθώς θα προσέφερε κάτι διαφορετικό και οι Ιταλοί εκτιμούν ξένα προϊόντα και ενδιαφέρονται για χειροτεχνία (π.χ. ορισμένοι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι πωλούν ήδη τα προϊόντα τους, οπότε γνωρίζουν ότι ο κλάδος λειτουργεί. Μερικοί ερωτηθέντες δήλωσαν ότι κατά την άποψή τους οι άνθρωποι προτιμούν τα σύγχρονα πράγματα και δεν ενδιαφέρονται για χειροποίητα προϊόντα ή ότι τα παραδοσιακά αφρικανικά υφάσματα είναι πολύ βαρύτερα από τα ιταλικά, επομένως οι Ιταλοί δεν τα εκτιμούν.

Do you think collaboration with local handcrafters would be useful

● Yes

Κατά τη **σύγκριση της ιταλικής χειροτεχνίας και της παραδοσιακής τους χειροτεχνίας** από την άποψη της ομοιότητας των τεχνικών και των υλικών που χρησιμοποιήθηκαν, δεν ήταν όλοι σε θέση να απαντήσουν σε αυτήν την ερώτηση. Ορισμένοι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι δεν εργάστηκαν ποτέ στον τομέα της χειροτεχνίας στην Ιταλία, αλλά υποθέτουν ότι **υπάρχουν και διαφορές και ομοιότητες**, άλλοι είπαν ότι οι τεχνικές είναι παρόμοιες αλλά το τελικό προϊόν είναι διαφορετικό και ότι υπάρχουν και διαφορές και ομοιότητες. Οι πιο κοινά αναγνωρισμένες ομοιότητες που ονομάζονται από περισσότερα από ένα άτομα είναι οι τεχνικές ραπτικής, χρησιμοποιώντας μια ραπτομηχανή, υφάσματα και υλικά. Οι πιο συγκεκριμένες ομοιότητες που αναφέρθηκαν είναι η κατασκευή του Coffa που είναι παρόμοια στην Τυνησία και στο Παλέρμο, το χειρωνακτικό έργο και τα παραδοσιακά μέσα παραγωγής στον τομέα της ξυλογλυπτικής που είναι παρόμοια στη Σικελία και στην Αίγυπτο, ορισμένα είδη ρούχων που παράγονται στη Γκάμπια και στην πόλη του Παλέρμο, στην Ιταλία. Εκτός από ένα άτομο που διαφωνεί, όλοι οι άλλοι συμμετέχοντες ανέφεραν ότι για αυτούς θα ήταν δυνατό να συνδυαστούν τεχνικές και υλικά και λίγοι από αυτούς πρόσθεσαν ότι ο συνδυασμός διαφορετικών στυλ μπορεί να οδηγήσει σε καινοτόμα αποτελέσματα. Ορισμένοι ανέφεραν ότι το κάνουν ήδη, επειδή τα ευρωπαϊκά υφάσματα και υφάσματα χρησιμοποιούνται επίσης στην Αφρική και μπορούν να προσαρμοστούν διαφορετικά στυλ. Όλοι οι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι μια **συνεργασία μεταξύ αυτών και των τοπικών χειροτεχνών** θα ήταν χρήσιμη για τη βελτίωση των δεξιοτήτων απασχόλησής τους. Δεν πρόσθεσαν όλοι τα κίνητρά τους, αλλά όσοι το έκαναν, δήλωσαν ότι θα τους δοθεί μια ευκαιρία να δημιουργήσουν ένα δίκτυο συνεργατών, να μοιραστούν και να συγκεντρώσουν

ταλέντα, να προωθήσουν τη χειροτεχνία, να προωθήσουν την ανταλλαγή πολιτισμών, να μάθουν περισσότερα για άλλες χώρες, να αναπτύξουν δεξιότητες και να προωθήσουν την ανάπτυξη. Σύμφωνα με τους ερωτηθέντες, τα στυλ και τεχνικές μίξης βελτιώνουν την ποιότητα και οι περισσότερες δεξιότητες φέρνουν περισσότερη κουλτούρα.

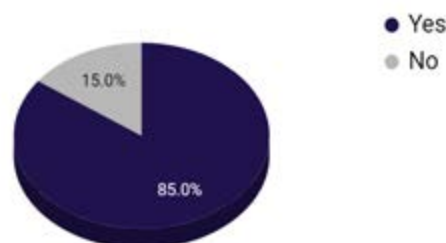
Τέλος, το 96% των ερωτηθέντων θα ήθελε **να διδάξει τις δεξιότητές τους σε τοπικούς χειροτέχνες**, ειδικά πώς να δουλέψουν με μια ραπτομηχανή, αφρικανικές τεχνικές για τα υφάσματα, πώς να διακοσμήσουν το σώμα με χέννα και πώς να δημιουργήσουν κοσμήματα, ρούχα, πώς να κάνουν γλάστρες και γυαλικά, κηπουρική και αφρικανική ραπτική. Οι κύριοι λόγοι που αναφέρθηκαν είναι ο εμπλουτισμός, το ενδιαφέρον για τη μεταφορά των δεξιοτήτων και η διδασκαλία. Ο μόνος που δεν θα ήταν ευτυχής να διδάξει είπε αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι δεν αισθάνθηκε να έχει επαρκείς δεξιότητες για να διδάξει.

Όταν ρωτήθηκαν αν θα ήθελαν **να μάθουν από τοπικούς χειροτέχνες**, το 100% δήλωσε ναι, αναφέροντας κυρίως τομείς όπως η ραπτική και η ξυλουργική. Ιδιαίτερα, δήλωσαν ότι ενδιαφέρονται να μάθουν το ιταλικό στυλ της ραπτικής, της ραπτικής γενικά και της κομμωτικής, των ψηφιδωτών και της κεραμικής, της κατασκευής κοσμημάτων με διαφορετικό υλικό και ξύλο (συμπεριλαμβανομένων των επίπλων). Θα ήθελαν επίσης να μάθουν πώς να δουλεύουν με έναν κόφτη λείζερ για το ξύλο, να μάθουν περισσότερα για τη ζωγραφική ξύλου και το haute-couture.

ΚΥΠΡΟΣ

Οι περισσότεροι μετανάστες τεχνίτες πιστεύουν ότι στην **Κύπρο** υπάρχει ζήτηση για τα προϊόντα τους (ιδιαίτερα μεταξύ των Φιλιππινέζων). Μόνο πέντε από τους 25 πιστεύουν ότι δεν υπάρχει ζήτηση για τα προϊόντα τους, επειδή χρησιμοποιούν διαφορετικά υλικά και εξοπλισμό. Πολλοί από τους ερωτηθέντες δεν μπόρεσαν να πούμε εάν υπάρχουν ορισμένες **ομοιότητες** μεταξύ των παραδοσιακών χειροτεχνιών και των τοπικών χειροτεχνιών. Όσοι μπόρεσαν να απαντήσουν σε αυτό το ερώτημα (15), δήλωσαν ότι υπάρχουν ομοιότητες, υποστηρίζοντας ότι χρησιμοποιούνται παρόμοια μηχανήματα για την παραγωγή ορισμένων προϊόντων, παρόμοιων κοσμημάτων (χάντρες), ίδιας ζωγραφικής, μεθόδων ύφανσης (τσαντών), χρωμάτων και υλικών, και τον ίδιο πηλό (για αγγεία). Σχετικά με τον πιθανό **συνδυασμό υλικών και τεχνικών μεταξύ των δύο παραδόσεων χειροτεχνίας**, οι περισσότεροι απάντησαν ότι δεν γνώριζαν και μερικοί αναφέρθηκαν στη δυνατότητα συνδυασμού ανακυκλωμένων υλικών. Παρόλα αυτά, 17 από τους 25 πιστεύουν ότι **η συνεργασία με τοπικούς τεχνίτες θα ήταν χρήσιμη για να ανταλλάξουν εμπειρίες**. Πέντε άλλοι είπαν ότι δεν ήξεραν τι να απαντήσουν και οι υπόλοιποι τρεις δήλωσαν ότι δεν πιστεύουν ότι θα ήταν χρήσιμο γι' αυτούς και τις δεξιότητές τους.

Do you think collaboration with local handcrafters would be useful

Παρόλο που οι μετανάστες που ερωτήθηκαν στην Κύπρο δεν ήταν σίγουροι για τους πιθανούς συνδυασμούς και τις συνεργασίες με τους τοπικούς χειροτέχνες, το 40% θα ήθελε **να διδάξει τις ικανότητές τους στους ντόπιους**, ειδικά στους τομείς της κατασκευής σφαιριδίων, των κοσμημάτων και των ποδηλάτων από μπαμπού. Το ποσοστό αυξήθηκε όταν ερωτήθηκαν εάν θα ήθελαν **να μάθουν και να βελτιώσουν τις δεξιότητές τους από τοπικούς χειροτέχνες**. Το ποσοστό αυτών που απάντησαν θετικά είναι 68%. Ανέφεραν τομείς και τεχνικές όπως ύφανση,

πλέξιμο, αγγειοπλαστική, ζωγραφική, αλλά οι περισσότεροι από αυτούς θα ήθελαν να μάθουν οτιδήποτε.

ΕΛΛΑΔΑ

Στην **Ελλάδα**, δεκαπέντε άτομα πιστεύουν ότι οι δεξιότητες και τα προϊόντα της χειροτεχνίας μπορεί να είναι σχετικά στην αγορά της χώρας υποδοχής. Τα πράγματα που γίνονται από τα περισσότερα από αυτά είναι χρήσιμα και πολλοί άνθρωποι τα χρειάζονται. Πιστεύετε ότι ορισμένες από τις τοπικές χειροτεχνίες είναι παρόμοιες (όσον αφορά τις τεχνικές και τα υλικά) με αυτές της χώρας καταγωγής σας; 20 από τους 25, πιστεύουν ότι θα ήταν **δυνατόν να συνδυαστούν υλικά και τεχνικές από τη χώρα προέλευσής τους με αυτά της χώρας υποδοχής**, επειδή υπάρχουν ομοιότητες ή συνδυασμός παραδοσιακών χειροτεχνιών με σύγχρονες. Και οι 25 ερωτηθέντες πιστεύουν ότι μια συνεργασία με τους τοπικούς χειροπράκτες θα ήταν χρήσιμη και για τις δύο ομάδες, όσον αφορά την εκμάθηση πιο σύγχρονων τεχνικών, τη χρήση κατάλληλων υλικών, την εκμάθηση της φροντίδας της υγείας και του περιβάλλοντος, την απόκτηση δεξιοτήτων στις σύγχρονες μεθόδους μάρκετινγκ, το πιο σημαντικό, να μάθουν πώς να εκσυγχρονίσουν τα προϊόντα τους για τη διεθνή αγορά.

Τέλος, δέκα στους 25 θα ήθελαν **να διδάξουν τις δεξιότητές τους σε τοπικούς χειροπράκτες**, καθώς πιστεύουν ότι έχουν αρκετή εμπειρία και θα μπορούσαν να διδάξουν τις δεξιότητές τους στο πλέξιμο, στη κατασκευή νυφικών, στη ξυλογλυπτική, στη χρυσοχοΐα και στη φυσική βαφή. Και οι 25 ερωτηθέντες θα ήθελαν **να μάθουν από τοπικούς χειροπράκτες** κάθε είδους χειροτεχνία, μοντέρνα σχέδια, χρήση οικολογικών προϊόντων, δεξιότητες μάρκετινγκ, επιχειρηματικό σχεδιασμό, πώς να κάνουν πλεκτά παιχνίδια, μοντέρνα κοσμήματα, ράψιμο, δικτύωση και λογιστικές δεξιότητες.

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

Στη **Λιθουανία**, μόνο πέντε άτομα πιστεύουν ότι οι δεξιότητές τους και τα προϊόντα τους μπορούν να είναι σχετικά με την τοπική αγορά χειροτεχνίας. Διευκρίνισαν ότι αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι άνθρωποι εκτιμούν και επιθυμούν να αγοράσουν χειροποίητα προϊόντα, με δημοφιλή μοντέλα και ρούχα. Προϊόντα που παράγονται από αλλοδαπούς αποτιμώνται στη Λιθουανία. Όταν μιλάμε για **ομοιότητες μεταξύ των παραδοσιακών χειροτεχνικών παραδόσεων και των τοπικών χειροτεχνιών** (από τεχνικές και υλικά), 14 ερωτηθέντες πιστεύουν ότι υπάρχουν ομοιότητες όσον αφορά τα υλικά, τις τεχνικές πλέξης και ραφής και το σχεδιασμό ρούχων. Δεκατρείς άνθρωποι δήλωσαν ότι δεν γνωρίζουν γιατί δεν είναι αρκετά εξοικειωμένοι με τα λιθουανικά έθιμα και τον πολιτισμό. Για τον ίδιο λόγο, οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες δεν ήταν σίγουροι για τους **πιθανούς συνδυασμούς μεταξύ των δύο παραδοσιακών χειροτεχνιών** όσον αφορά τα υλικά και τις τεχνικές. Οι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι **μια συνεργασία θα ήταν χρήσιμη τόσο για τους μετανάστες όσο και για τους τοπικούς χειροπράκτες**, κυρίως για κοινωνικούς λόγους: παραδέχτηκαν ότι θα μπορούσαν να αποκτήσουν χρήσιμες γνώσεις και

Do you think collaboration with local handcrafters would be useful

● Yes

δεξιότητες, καθώς και να δημιουργήσουν κάποια κοινωνικά δίκτυα και να κάνουν φίλους. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες συμφώνησαν ότι μια τέτοια ανταλλαγή θα μπορούσε να είναι χρήσιμη όσον αφορά τις δυνατότητες απασχόλησης, να προσεγγίσει νέους πελάτες και συνεργασία για αμοιβαίο όφελος.

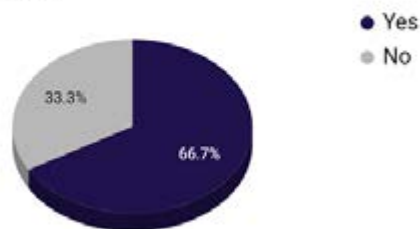
Όταν ρωτήθηκαν αν θα ήθελαν **να διδάξουν τις δεξιότητές τους σε τοπικούς χειροπράκτες**, μόνο τέσσερις ερωτηθέντες ήταν πρόθυμοι να το πράξουν σε τομείς όπως το πλέξιμο, κέντημα, σκάλισμα, αξεσουάρ και ράψιμο, λέγοντας ότι θα ήταν ευτυχείς να μοιραστούν την εμπειρία τους, να κοινωνικοποιούν και να αισθάνονται ότι ανήκουν σε μια ομάδα ομοϊδεατών ανθρώπων. Άλλοι ερωτηθέντες ανέφεραν ότι είναι πρόθυμοι να βοηθήσουν και όχι να αναλάβουν ηγετικό ρόλο. Εξήγησαν ότι αυτό οφείλεται στην έλλειψη εμπιστοσύνης στη χρήση της γλώσσας και στην έλλειψη εμπειρίας στην επικοινωνία με τους κατοίκους της περιοχής. Ο συχνότερος λόγος μεταξύ εκείνων που δεν θέλουν να διδάξουν ήταν ο φόρτος εργασίας, οι διαφορετικές γλώσσες και η έλλειψη κινήτρων.

Όταν ρωτήθηκαν αν θα ήθελαν **να μάθουν από τοπικούς χειροπράκτες**, 16 άτομα απάντησαν θετικά. Πολλοί ερωτηθέντες εξέφρασαν το ενδιαφέρον τους να μάθουν νέες δεξιότητες και να αποκτήσουν νέες γνώσεις. Τα ισχυρότερα κίνητρά τους ήταν να έχουν κάποιες ενδιαφέρουσες δραστηριότητες όπου μπορούν να επικοινωνήσουν και να αισθανθούν χαλαροί, να επικοινωνήσουν με τους ντόπιους και τους μετανάστες, να αποκτήσουν περισσότερους κοινωνικούς δεσμούς, να αποκτήσουν περισσότερη εμπιστοσύνη στην επικοινωνία, να βελτιώσουν τις ομιλητικές τους ικανότητές σας, και να αποκτήσουν δεξιότητες χειροτεχνίας. Η ανάγκη επικοινωνίας και κοινωνικοποίησης ήταν το ισχυρότερο κίνητρο για πιθανούς συμμετέχοντες, ενώ οι τεχνικές δεξιότητες αναφέρθηκαν ως λιγότερο σημαντικές. Εκείνοι που δεν ενδιαφέρονται να μάθουν από τους ντόπιους δήλωσαν ότι αυτό οφείλεται στην ανάγκη τους να αφιερώσουν περισσότερο χρόνο στις οικογένειές τους ή στις ανησυχίες που σχετίζονται με την επικοινωνία στα λιθουανικά.

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Μεταξύ των μεταναστών τεχνιτών που έχουν εμπειρία ή ενδιαφέρον για τη χειροτεχνία, εννέα από αυτούς πιστεύουν ότι οι δεξιότητές τους και το προϊόν τους μπορεί να είναι σχετικά με την αγορά της χώρας υποδοχής. 4 άτομα δεν το πιστεύουν λόγω έλλειψης χρόνου και χρημάτων και του επιπέδου απαιτούμενων δεξιοτήτων. Δεκατρία άτομα πιστεύουν ότι υπάρχουν ορισμένες **ομοιότητες μεταξύ της χώρας καταγωγής και των παραδόσεων χειροτεχνίας της χώρας υποδοχής**, όσον αφορά τα ίδια υλικά, ενώ άλλοι 13 πιστεύουν ότι δεν υπάρχουν τέτοιες ομοιότητες. Επιπλέον, η γενική σκέψη είναι ότι ο **συνδυασμός των δύο παραδόσεων χειροτεχνίας** δεν είναι εφικτός, αλλά ότι μια συνεργασία μεταξύ ντόπιων και μεταναστών θα ήταν χρήσιμη και για τις δύο ομάδες.

Do you think collaboration with local handcrafters would be useful

Όταν ερωτήθηκαν αν θα ήθελαν **να διδάξουν τοπικά χειροποίητα**, δεκαέξι ερωτηθέντες απάντησαν ναι: ο ένας δήλωσε ότι είναι ήδη δάσκαλος στον τομέα αυτό και άλλος δήλωσε ότι θα ήθελε να διδάξει πώς γίνεται η ενσωμάτωση κεχριμπάρι στην διακόσμηση εσωτερικού σχεδιασμού και ρούχα. Οι δέκα που δήλωσαν ότι δεν θα ήθελαν να διδάξουν, οι λόγοι ήταν η έλλειψη χρόνου, προσόντων, εξοπλισμού και πόρων. Όταν ρωτήθηκαν αν θα ήθελαν **να μάθουν από τοπικούς χειροπράκτες**, 13 δήλωσαν ότι θα είναι ευτυχείς να επεκτείνουν τις δεξιότητές τους ειδικά στους

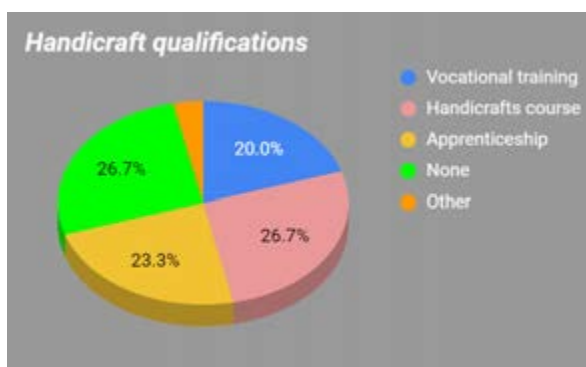
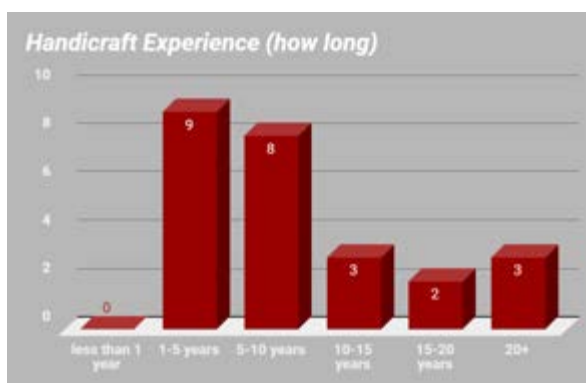
τομείς του μαγειρέματος, της τοποθέτησης λουλουδιών, του πλεξίματος και του ραψίματος. Επτά ερωτηθέντες απάντησαν όχι λόγω της έλλειψης χρόνου και έξι άλλοι δεν ήταν σίγουροι.

2.4.2 Χαρτογράφηση των δεξιοτήτων μεταξύ των τοπικών χειροπρακτών - υπόβαθρο

2.4.2.1 Εκπαιδευτικό και Εργασιακό Υπόβαθρο

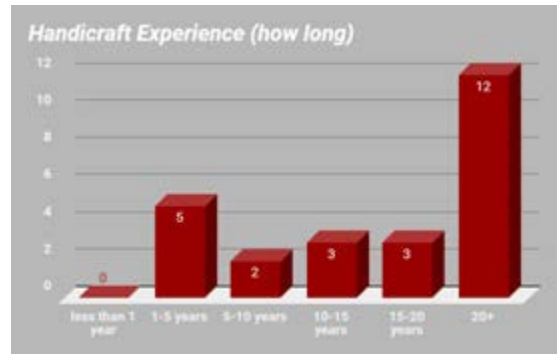
ΙΤΑΛΙΑ

Η πλειοψηφία των χειροπρακτών που έλαβαν μέρος στις συνεντεύξεις στην **Ιταλία** (64%) διέθετε τριτοβάθμια εκπαίδευση, εκ των οποίων 12 σε τομείς όπως η αποκατάσταση, η μόδα και η ραπτική, η σκηνογραφία, η ζωγραφική, ο γραφικός σχεδιασμός, ο σχεδιασμός κοσμημάτων και οι τέχνες. Άλλο 32% είχε δευτεροβάθμια εκπαίδευση και το υπόλοιπο 4% (ένα άτομο) παρακολούθησε επαγγελματικά μαθήματα. Κανένας από αυτούς δεν έχει λιγότερο από ένα χρόνο **εμπειρίας** στη χειροτεχνία. Το 36% εργάζεται στον τομέα για 1 έως 5 έτη, 32% για 5 έως 10 έτη, 12% για 10 έως 15 έτη, 8% για 15 έως 20 έτη και το υπόλοιπο 12% για περισσότερα από 20 χρόνια. Ορισμένοι συμμετέχοντες έχουν περισσότερα από ένα προσόντα στον τομέα της χειροτεχνίας, έχοντας παρακολουθήσει μαθήματα χειροτεχνίας, επαγγελματική κατάρτιση ή έχουν κάνει μαθητεία. Το 32% αυτών είναι αυτοδίδακτοι και ένας άνθρωπος έμαθε μέσω εξάσκησης. Για 14 από τους ερωτώμενους τα προσόντα αυτά συμπληρώνουν την εκπαίδευσή τους, για 7 από αυτούς το προσόν χειροτεχνίας αποτελεί μέρος της εκπαίδευσής τους. Μεταξύ αυτών των ερωτηθέντων (21 άτομα) υπάρχουν δύο άτομα που έλαβαν μαθήματα χειροτεχνίας εκτός από τα προσόντα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε σχετικούς κλάδους, καθώς και αυτοδίδακτοι που δεν διαθέτουν κανένα είδος επαγγελματικών προσόντων στον τομέα της χειροτεχνίας.

ΚΥΠΡΟΣ

Στην **Κύπρο**, 12 χειροπράκτες είχαν τριτοβάθμια εκπαίδευση, 3 πρωτοβάθμια εκπαίδευση, 9 δευτεροβάθμια εκπαίδευση, 4 vocational και μόνο ένας ερωτώμενος δεν είχε καθόλου εκπαίδευση. Μερικοί άνθρωποι έχουν τόσο επαγγελματική όσο και ανώτερη ή δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Κανένας από αυτούς δεν εργάζεται στον τομέα της χειροτεχνίας για λιγότερο από ένα έτος, σχεδόν το ήμισυ των ερωτηθέντων (48%) εργάζονται στον τομέα περισσότερα από 20 χρόνια. Άλλο 20% εργάζεται στη χειροτεχνία για 1 έως 5 χρόνια, 8% για 5 έως 10 χρόνια, 12% για 10 έως 15 ετών και 12% για 15 έως 20 έτη. Τα επαγγελματικά προσόντα τους στον τομέα της χειροτεχνίας είναι διαφορετικά και οι περισσότεροι από αυτούς διαθέτουν περισσότερα από ένα προσόντα. Τα δύο κύρια προσόντα είναι μαθήματα χειροτεχνίας και μαθητεία, ακολουθούμενα από επαγγελματική κατάρτιση και μόνο ένα άτομο έχει πανεπιστημιακό δίπλωμα στον τομέα αυτό. Οι συνεντεύξεις στην Κύπρο έδειξαν ότι οι νέοι έχουν πολλούς διαφορετικούς τύπους κατάρτισης, ενώ οι ηλικιωμένοι έχουν λιγότερες ή ενίοτε καθόλου κατάρτιση. Για περισσότερους από τους μισούς ερωτώμενους (72%), τα επαγγελματικά τους προσόντα συμπληρώνουν την εκπαίδευσή τους, ενώ για το υπόλοιπο 28% αυτά τα προσόντα αποτελούν μέρος αυτού.

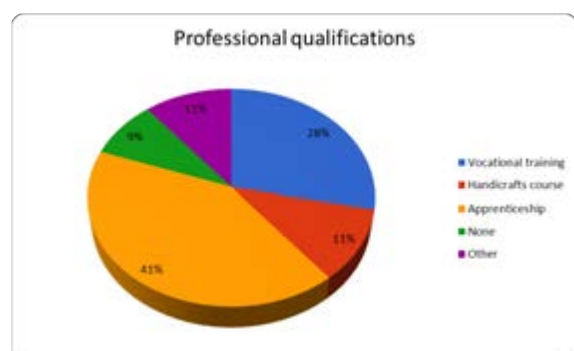

ΕΛΛΑΔΑ

Στην **Ελλάδα**, το 4% των συνεντευξιζόμενων χειροπρακτών έχουν πρωτοβάθμιο επίπεδο εκπαίδευσης, το 32% έχει δευτεροβάθμιο, το 40% πανεπιστημιακό και το 24% έχει επαγγελματική εκπαίδευση. Παρόλα αυτά οι περισσότεροι τόνισαν ότι άρχισαν τη χειροτεχνία ως χόμπι και στη συνέχεια μετατράπηκε σε απασχόληση. Στην Ελλάδα κανένας από τους ερωτηθέντες δεν εργάζεται στον κλάδο της χειροτεχνίας για λιγότερο από 5 χρόνια ούτε περισσότερο από 20 χρόνια: το 32% των ερωτηθέντων απασχολούνται στον κλάδο για 5 έως 10 έτη, 40% για 10 έως 15 έτη και το υπόλοιπο 28% για 15 έως 20 χρόνια. Εκτός από τα πτυχία, το 60% παρακολούθησε κάποιο είδος επαγγελματικής κατάρτισης, το 32% πήρε μαθήματα χειροτεχνίας και μόνο το 8% έκανε μαθητεία. Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες έχουν επιπλέον επαγγελματικά προσόντα εκτός από την εκπαίδευσή τους.

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

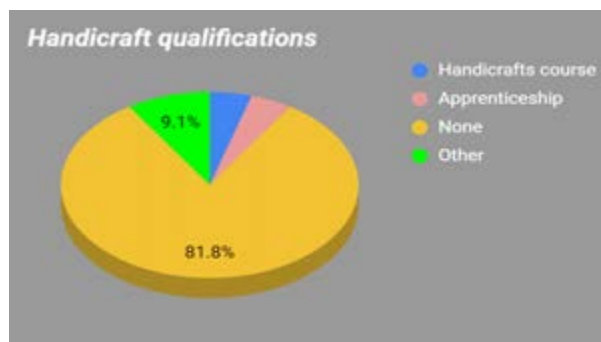
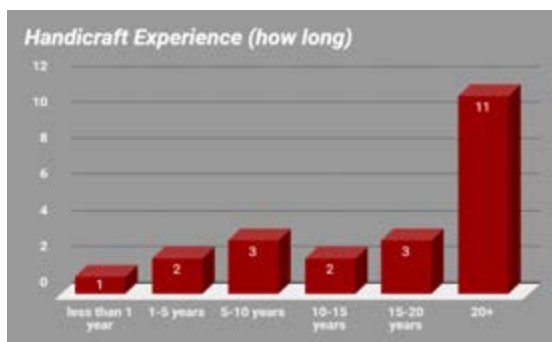
Στη **Λιθουανία**, οι χειροπράκτες έχουν διαφορετικά επίπεδα εκπαίδευσης, το 52% έχει επαγγελματική εκπαίδευση, το 40% ανώτερη και 8% δευτεροβάθμια εκπαίδευση ή δεν διευκρίνισε. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων έχει μεταξύ 5 και 15 ετών **εμπειρίας**. Αναλυτικότερα, κανένας από αυτούς δεν εργάζεται στον τομέα για λιγότερο από ένα έτος,

24% για 1 έως 5 έτη, 48% για 5 έως 10 έτη, 28% για 10 έως 15 έτη και κανένας για περισσότερα από 15 έτη. Ορισμένοι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι παρακολούθησαν τόσο **επίσημη όσο και άτυπη εκπαίδευση**. Η επαγγελματική εκπαίδευση αναφέρθηκε 13 φορές, μαθητεία 19 φορές και μαθήματα χειροτεχνίας 5 φορές. Οι 4 άνθρωποι που δεν έχουν επαγγελματικά προσόντα στον τομέα, ανέφεραν το Διαδίκτυο ως πηγή των δεξιοτήτων και των γνώσεων τους: έμαθαν απευθείας από τη συνεργασία με ειδικούς από όλο τον κόσμο (οι απαντήσεις αυτές δόθηκαν από τους νεότερους χειροτέχνες ηλικίας περίπου 25-35 ετών έτη). Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων απέκτησε τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους μέσω της τυπικής εκπαίδευσης. Ωστόσο, μια πρακτική προσέγγιση ήταν επίσης πολύτιμη και χρήσιμη, καθώς τους επέτρεπε να ασκούν διάφορα είδη χειροτεχνίας. Ένας σημαντικός αριθμός ερωτηθέντων απέκτησε τις γνώσεις τους με άλλους τρόπους, όπως από άλλα μέλη της οικογένειας, κυρίως γονείς ή παππούδες, συνεχίζοντας τις οικογενειακές τους παραδόσεις ή επιχειρήσεις. Επιπλέον, για τους περισσότερους ερωτηθέντες (64%), τα προσόντα τους ήταν συμπληρωματικά προς την εκπαιδευτική τους πορεία.

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Η πλειονότητα των χειροπρακτών που πραγματοποίησαν συνεντεύξεις στο **Ηνωμένο Βασίλειο** έχει τριτοβάθμια εκπαίδευση (12), 5 έχουν δευτεροβάθμια εκπαίδευση και 4 άλλοι επαγγελματική εκπαίδευση. Οι μισοί από τους ερωτηθέντες, - 50% - έχουν πάνω από 20 χρόνια εμπειρίας στη χειροτεχνία, μόνο ένα άτομο έχει λιγότερο από 1 χρόνο εμπειρίας στον τομέα, 2 άτομα έχουν εμπειρία από 1 έως 5 έτη, 3 από 5 έως 10 έτη, δύο από 10 έως 15 έτη και 3 από 15 έως 20 έτη εμπειρίας. Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες (18) δεν διαθέτουν προσόντα στον τομέα, μόνο 1 πήρε ένα μάθημα χειροτεχνίας, ένας άλλος έκανε πρακτική άσκηση, και 2 απέκτησα προσόντα που ήταν επιπλέον για την εκπαίδευσή τους.

2.4.2.2 Κατάσταση χειροτεχνίας στις χώρες των εταίρων

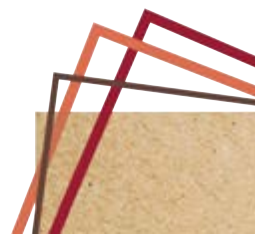
ΙΤΑΛΙΑ

Οι πιο συνηθισμένοι τύποι χειροτεχνίας που αναφέρθηκαν από τους ερωτηθέντες στην **Ιταλία και τη Σικελία**, συνεπάγονται διάφορους τομείς, υλικά, τεχνικές και τελικά προϊόντα. Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες δήλωσαν ότι η κεραμική είναι ο κύριος τομέας χειροτεχνίας στο Παλέρμο (20 από τους 25 ερωτηθέντες). Οι άλλοι τομείς χειροτεχνίας, που αναφέρονται από 4 ή περισσότερους συνεντευξιαζόμενους, είναι τα κλωστοϋφαντουργικά, τα δερμάτινα και τα κοσμήματα κοστούμιών. Άλλοι τομείς που αναφέρθηκαν από τουλάχιστον 3 άτομα είναι ραπτική, ψηφιδωτά και

ξυλουργική, ενώ το locksmith και τα γυαλικά αναφέρθηκαν 1-2 φορές. Λίγοι από αυτούς ανέφεραν συγκεκριμένες τεχνικές, υλικά ή προϊόντα, ωστόσο οι κύριες **τεχνικές** που αναφέρονται είναι η «συνένωση» στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας και τα κύρια **υλικά** που χρησιμοποιούνται ανακυκλώνονται. Τα κύρια **προϊόντα** που κατασκευάζονται είναι: οι χειροποίητες τσάντες, ιδιαίτερα η τυπική σικελική τσάντα που ονομάζεται 'Coffa' διακοσμητικά αντικείμενα για το σπίτι και τα έπιπλα, 'rupi', Μαριονέτες της Σικελίας και το 'maioliche' ένα είδος κεραμικής με μια ματ μεταλλική επίστρωση (σίδηρος σμάλτου). Είναι συνήθως λευκά, μερικές φορές διαφόρων χρωμάτων, τα οποία αποτελούν τη βάση για ζωγραφισμένα στολίδια, όπως τρόφιμα, κυρίως 'frutta di martorana', τυπικά σικελικά γλυκά με αλεύρι αμυγδάλου και τέλεια απομίμηση φρούτων και λαχανικών. Ο τομέας χειροτεχνίας στο Παλέρμο θεωρείται τώρα ως "καινοτόμος", διότι τα υλικά και οι τεχνικές είναι μικτές και επομένως οι επιμέρους κλάδοι χειροτεχνίας επικαλύπτονται.

Το πιο συνηθισμένο πρόβλημα του τομέα της χειροτεχνίας που προέκυψε από τις συνεντεύξεις είναι η κακή γραφειοκρατία, επομένως υπάρχει περιορισμένη σαφήνεια σχετικά με τα βήματα που απαιτούνται για να γίνει κανείς αυτοαπασχολούμενος στον τομέα. Οι ερωτηθέντες δήλωσαν επίσης ότι η γραφειοκρατία σχετικά με το άνοιγμα ενός εργαστηρίου ή την αυτοαπασχόληση είναι υπερβολικά δαπανηρή λόγω των υψηλών φόρων και του ΦΠΑ. Το δεύτερο μεγάλο πρόβλημα που αναφέρθηκε από τους ερωτηθέντες είναι η έλλειψη ωριμότητας, ο πολιτισμός, η γνώση και η εκπαίδευση στον πληθυσμό, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα το χαμηλό ενδιαφέρον για τα χειροποίητα προϊόντα και την προτίμηση για φθηνά και χαμηλής ποιότητας προϊόντα αντί για ακριβά αλλά χειροποίητα υψηλής - ποιότητας προϊόντα. Ένα άλλο εμπόδιο που αναφέρει η χειροτεχνία είναι η χαμηλή ζήτηση της αγοράς, ιδίως μεταξύ των τοπικών ανθρώπων: οι αλλοδαποί φαίνεται να εκτιμούν τα προϊόντα χειροτεχνίας περισσότερο από τους ντόπιους και για αυτό τα περισσότερα εργαστήρια χειροτεχνίας βρίσκονται στο ιστορικό κέντρο του Παλέρμο, αφού η ζήτηση βασίζεται στον τουρισμό. Ένα άλλο κοινό πρόβλημα που επισημάνθηκε από τους ερωτηθέντες είναι ότι υπάρχει έλλειψη επενδύσεων στον τομέα της χειροτεχνίας. Δύο ερωτηθέντες δήλωσαν ότι το μόνο πρόβλημα είναι ότι μερικοί άνθρωποι γίνονται χειροτέχνες χωρίς να έχουν επαγγελματικές δεξιότητες και άλλοι δύο υπογράμμισαν ότι τα φτηνά αγαθά που προέρχονται από την Κίνα έχουν κατακλύσει την τοπική αγορά. Για μερικούς ερωτηθέντες, το πρόβλημα είναι ότι οι παλιές παραδοσιακές χειροτεχνίες βρίσκονται σε κρίση λόγω της παγκοσμιοποίησης και της έλλειψης τοπικών προμηθευτών πρώτων υλών.

Όσον αφορά τις **δεξιότητες που πρέπει να διαθέτει κάποιος για να μπορεί να εργαστεί στον τομέα της χειροτεχνίας στη Σικελία**, οι ερωτηθέντες που ανέφεραν την ανάγκη για τεχνικές δεξιότητες δεν ανέφεραν άλλες δεξιότητες, εκτός από μερικούς που ανέφεραν γνώση των υλικών. Οι ερωτηθέντες που δήλωσαν ότι δεν χρειάζονται ιδιαίτερες τεχνικές δεξιότητες στους περισσότερους κλάδους της χειροτεχνίας, ανέφεραν τη χειρωνακτική επιδεξιότητα, το πάθος, τη δημιουργικότητα, την υπομονή και τη σωστή στάση, ως θεμελιώδεις δεξιότητες στον τομέα της χειροτεχνίας. Οι άλλες **επικοινωνιακές δεξιότητες** (soft skills) που αναφέρθηκαν είναι η καινοτομία, η αποφασιστικότητα, η επιμονή, η ακρίβεια, η επίλυση προβλημάτων, η συγκέντρωση, η συνεχής έρευνα, η πρωτοβουλία και η λαμπρότητα, καθένα από το οποίο αναφέρθηκε από 1 άτομο. Οι **τεχνικές δεξιότητες** που αναφέρονται από τους ερωτηθέντες περιλαμβάνουν δεξιότητες σχετικά με την παραγωγική διαδικασία (10 φορές), τη γνώση των υλικών και την ποιότητά τους (6 φορές), τη δεξιότητα (5 φορές) και την εμπειρία από την άποψη της εκπαίδευσης, της πρακτικής άσκησης και της μαθητείας (5 φορές). Οι **επικοινωνιακές δεξιότητες** που αναφέρονται από περισσότερα από 1 άτομα είναι: η δημιουργικότητα (5), το πάθος και η αγάπη (6), η υπομονή (6), η προδιάθεση και η προθυμία για χειροπρακτική εργασία (5) και η περιέργεια (2). Ένας από τους ερωτηθέντες δήλωσε ότι, εκτός από

τις τεχνικές δεξιότητες, ένας χειροπράκτες πρέπει επίσης να διαθέτει δεξιότητες μάρκετινγκ. Με βάση τα συμπεράσματα από τις συνεντεύξεις, στην Ιταλία δεν απαιτείται **επαγγελματικό πιστοποιητικό** για να εργάζεται κανείς στον τομέα της χειροτεχνίας. Ορισμένοι δήλωσαν ότι εξαρτάται από τον τομέα της χειροτεχνίας και τον τύπο των προϊόντων. Μόνο δύο άτομα δήλωσαν ότι απαιτείται πιστοποιητικό για τον τομέα αποκατάστασης και ότι, ακόμη και όταν δεν απαιτείται, ένα πιστοποιητικό μπορεί να διευκολύνει την εύρεση εργασίας στον τομέα.

Οι κύριοι τομείς στους οποίους οι χειροπράκτες εργάζονται είναι οι βιβλιοδεσίες, η δερμάτινη τέχνη, η κεραμική, η ραπτική και η κλωστοϋφαντουργία, η κατασκευή κοσμημάτων, η ξυλουργική, η μεταξοτυπία, η ζωγραφική, η αποκατάσταση, η φωτογραφία και ορισμένοι «καινοτόμοι» τομείς στους οποίους χρησιμοποιούνται ανακυκλωμένα υλικά ή στην οποία τέμνονται δύο ή περισσότεροι τομείς, όπως η ζωγραφική κλωστοϋφαντουργίας, ο σχεδιασμός και η κατασκευή σκηνικών. **Τα προϊόντα που παράγονται** από αυτά είναι βιβλία, σημειωματάρια, ημερολόγια, άλμπουμ και χάρτινα προϊόντα, ρούχα και αξεσουάρ, τσάντες, πορτοφόλια και ζώνες, έπιπλα και σκεύη, διακοσμητικά αντικείμενα για το σπίτι και τα αγγεία, και μερικά τουριστικά, αντικείμενα λαϊκής τέχνης λαογραφικά, όπως μαγνήτες με τυπικές σκηνές από το Παλέρμο και τη Σικελία, κούκλες και "*rupe*" (τυπικές κούκλες που χτίστηκαν στο Παλέρμο) και *maioliche*.

Παραδόξως, μόνο ένας στους 25 χειροπράκτες κατασκευάζει κλασσικά αντικείμενα της Σικελίας (*kuna* και *maioliche*), παρόλο που οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες δήλωσαν ότι η ζήτηση στην αγορά είναι υψηλότερη στους τουρίστες, με μόλις δύο άτομα να δημιουργούν μαγνήτες και αντικείμενα για τους τουρίστες. Στα **υλικά** που χρησιμοποιούνται περιλαμβάνουν χαρτί, υφάσματα, ξύλο, καουτσούκ, μαλλί, πέτρες, τσιμέντο, ορείχαλκο, αλπάκα, αλουμίνιο, ασήμι, δέρμα, πηλό, βαμβάκι, μετάξι και φανέλα. Όλα αυτά τα υλικά χρησιμοποιούνται σε διάφορους τομείς και με διαφορετικές **τεχνικές**, όπως δέσιμο, συγκόλληση, τριβή, αρχειοθέτηση, *raku*, επισμάλτωση, κρυστάλλωση, ζωγραφική και μεταξοτυπία. Ορισμένοι από τους χειροπράκτες δήλωσαν ότι χρησιμοποιούν δημοφιλείς ανακυκλωμένες ύλες όπως το πλαστικό και το ξύλο, αλλά και ασυνήθιστα υλικά, όπως κελύφη, χαρτιά φρούτων και λαχανικών και εσωτερικούς σωλήνες ποδηλάτων. Συγκεκριμένα, η κύρια τεχνική που χρησιμοποιείται από εκείνους που χρησιμοποιούν κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα το δέσιμο.

Οι κύριες τεχνικές που χρησιμοποιούνται από αυτούς που δουλεύουν με πηλό είναι το σμάλτο, η κρυστάλλωση και η ζωγραφική. Οι **κύριες τεχνικές** που χρησιμοποιούνται από εκείνους που χρησιμοποιούν το χαρτί είναι το δέσιμο και η μεταξοτυπία. Προκειμένου να προωθήσουν και να προβάλουν το έργο και τα προϊόντα τους, οι τοπικοί χειροπράκτες ανέφεραν δύο κύριους διαύλους: πρώτον, το Διαδίκτυο, όπως τα κοινωνικά μέσα (Facebook και Instagram) και οι ιστοσελίδες, δεύτερον, οι φυσικοί χώροι όπως τα καταστήματα, τα φεστιβάλ και οι εκθέσεις. Μικρά κανάλια αναφέρθηκαν επίσης, όπως εργαστήρια που οργανώθηκαν από διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς (π.χ. Centro Astalli) και το δίκτυο ALAB (Association of Free Artisans, Artists Balarm). Μερικοί από τους ερωτηθέντες δήλωσαν ότι δεν θέλουν να χρησιμοποιήσουν τα κοινωνικά μέσα επειδή θέλουν να διακρίνουν τη δουλειά τους από τα προϊόντα μαζικής αγοράς χαμηλής ποιότητας, αλλά είναι ήδη μέρος του δικτύου ALAB που χρηματοδοτείται για να διακρίνει τις καλλιτεχνικές και χειροτεχνικές εργασίες από τη βιομηχανική παραγωγή.

Δεν ενδιαφέρονται όλοι οι ερωτηθέντες να **εκφράσουν τις τοπικές πολιτιστικές παραδόσεις** μέσω της δουλειάς τους, προσθέτοντας ότι ο λόγος είναι ότι υπάρχουν ήδη πολλά χειροπράκτες που το κάνουν. Μερικοί από αυτούς βρίσκουν τα σικελικά σχέδια πολύ απλά, άλλοι προτιμούν να εκφράζουν το προσωπικό τους όραμα, την αίσθηση του κόσμου και τη γεύση της μόδας.

Από την άλλη πλευρά, ορισμένοι δήλωσαν ότι θα το κάνουν για λόγους μάρκετινγκ. Οι μοναδικές τυπικές πολιτιστικές παραδόσεις που αναφέρθηκαν είναι οι Maioliche, Monili, Fichi d'India, Coffa, κάθε ένα αναφέρθηκε 2 φορές και ο S. Rosalia αναφέρθηκε από 3 άτομα και μόνο 1 άτομο είπε "carretti siciliani" (Sicilian cart). Μόνο 2 άτομα δήλωσαν ότι θα ήθελαν να εκφράσουν τις παραδόσεις της συναρμολόγησης και του δεσίματος βιβλίων, διατηρώντας έτσι την ποιότητα και τις τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν στο παρελθόν.

ΚΥΠΡΟΣ

Σύμφωνα με όσα δήλωσαν οι ερωτηθέντες κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων, στην **Κύπρο** οι πιο συνηθισμένες χειροτεχνίες, από υλικά, τεχνικές και τελικά προϊόντα, είναι οι μεταλλικές εργασίες (που παράγονται με τη χρήση φωτιάς), η παραγωγή εργαλείων, η δημιουργία καλαθιών, macramé (βερόνες), ξυλογλυπτική, κατασκευή παπουτσιών, κατασκευή καθισμάτων, κατασκευή παραδοσιακών καρεκλών, υφαντουργία (εργαλεία, μηχανές, χημικά για τη συντήρηση του ξύλου), γενικά χειροποίητα έργα, μωσαϊκά, δερμάτινα ρούχα, αγγειοπλαστική (πηλός, τροχός του αγγειοπλάστη), frivolite (είδος δαντέλας από την Κύπρο), σταυροειδείς ραφές (μαξιλάρι, υλικά από λινάρι) και χάραξη μαρμάρου.

Η **αγορά χειροτεχνίας** στην Κύπρο παρουσιάζει ορισμένα **προβλήματα και κενά**, τα περισσότερα από τα οποία συνδέονται με τις ανάγκες της αγοράς, όπως η έλλειψη κυβερνητικής στήριξης, η έλλειψη χρηματοδότησης, τα προβλήματα γραφειοκρατίας, η ανεπαρκής προσφορά υλικών - όπως αξεσουάρ για την παραγωγή ρούχων - το ενδιαφέρον για τη δουλειά, ειδικά για τον κλάδο της κατασκευής δερμάτινων υποδημάτων, την περιορισμένη ζήτηση, τον ανταγωνισμό με μεγάλες εταιρείες, ιδίως για τις ξύλινες καρέκλες, την έλλειψη δεξιοτήτων και την έλλειψη υλικών, ειδικά για δερμάτινα είδη. Επιπλέον, οι δημιουργικές θέσεις εργασίας υποτιμώνται στην Κύπρο, με αποτέλεσμα τα χειροποίητα προϊόντα να πωλούνται σε χαμηλότερη τιμή από την πραγματική τους αξία. Μια μειοψηφία των ερωτηθέντων πιστεύει ότι ο τομέας δεν έχει προβλήματα, αλλά γενικά συμφωνούν ότι η αγορά χειροτεχνίας πάσχει από έλλειψη ανθρώπων, υλικών, και ενδιαφέροντος και προβλήματα γραφειοκρατίας. Επιπλέον, 11 ερωτηθέντες τόνισαν επίσης την **ανευσυχία** τους, ότι χρειάζονται άδεια από την Κυπριακή Υπηρεσία Χειροτεχνίας.

Όταν ρωτήθηκαν για τις **δεξιότητες που πρέπει να έχει ένας άνθρωπος για να εργαστεί στον τομέα της χειροτεχνίας στην Κύπρο**, οι συνεντευξιαζόμενοι αναφέρθηκαν σε **τεχνικές δεξιότητες** όπως ράψιμο και σχεδίαση (για ρούχα), γνώσεις για τη χρήση μηχανών (πχ. Κόψιμο ξύλου) και η χρήση ηλεκτρονικών, τη δυνατότητα αναγνώρισης διαφορετικών δαντελών, γνώσεις τεχνικών, και **προσωπικές δεξιότητες** (personal skills), όπως δημιουργικότητα, εμπειρία / πρακτική, διαχείριση του χρόνου, φυσικό ταλέντο, ικανότητα να έχουν καλές σχέσεις με τους συναδέλφους, υπομονή, και γενικές γνώσεις. Οι περισσότεροι πιστεύουν ότι το σημαντικότερο είναι η εμπειρία, ακόμη πιο σημαντική από την επαγγελματική κατάρτιση στον τομέα, με το 68% να πιστεύει ότι δεν χρειάζονται **επαγγελματικά πιστοποιητικά ή ακαδημαϊκά προσόντα** για να εργαστούν σε αυτόν τον τομέα, αν και είναι σημαντικό για κάποιους ακόμη και όταν δεν απαιτείται. Το υπόλοιπο 32% δήλωσε ότι απαιτείται πιστοποιητικό / τίτλος σπουδών, ιδιαίτερα οι περισσότεροι από αυτούς αναφέρθηκαν στην ανάγκη να αποκτήσουν πτυχίο γραφικού σχεδιασμού ειδικά για εργασία σε τυπογραφείο, επαγγελματική κατάρτιση για την κατασκευή ξύλου και γενικό πιστοποιητικό / προσόντα για ρούχα, ειδικά για το ράψιμο, τη δημιουργία μοτίβων, το σχεδιασμό και το σχέδιο.

Στην Κύπρο υπάρχουν πολλοί **διαφορετικοί τύποι χειροτεχνίας**, όπως η αγγειοπλαστική, η ξυλογλυπτική, η κατασκευή κοσμημάτων, η ζωγραφική, η κεντήματα και η μεταλλουργία. Οι χειροπράκτες που έλαβαν μέρος στην έρευνα στην Κύπρο ασχολούνται με διάφορα είδη χειροτεχνίας, σε **τομείς** όπως η κατασκευή κοσμημάτων, μεταλλουργών, αργυροχοΐας, σχεδιασμού ρούχων, ξύλινων και σιδηρικών, ύφανσης και ψηφιδωτών, τυπογραφίας, ζωγραφικής, σχεδίου μόδας, αντλώντας από γυαλί, πλέξιμο, μάρμαρο και ύφανση καλαθιού. Τα **προϊόντα** που αναφέρθηκαν ήταν κατασκευές και έπιπλα, αξεσουάρ, κινητές ράβδοι, κοσμήματα, πιάτα, σκεύη, *karnistomereha* (χειροποίητα ασημένια σκεύη που χρησιμοποιούνται για γάμους), καρέκλες, τραπέζια, βιβλιοθήκες, *raperi* (παραδοσιακές κούκλες) φορέματα, τραπεζομάντιλα, τσάντες, κουρτίνες, παραδοσιακές στολές και μαξιλάρια. Τα κύρια **υλικά** που χρησιμοποιούνται είναι μέταλλο, γυαλί, ξύλο, κερί, σίδηρο, πλαστικό, παπλώματα, στρώματα, μαξιλάρια, δέρμα, *macramé*, ασήμι, χρυσός, υφάσματα, άργιλος, χαλκός, χρώματα, γάνωμα, νήμα, μετάξι, μάρμαρο και *frivolite* (είδος δαντέλας από την Κύπρο). Οι κύριες **τεχνικές** που αναφέρθηκαν είναι η δαντέλα, η σκάλισμα, η σφυρηλάτηση χάλυβα, η συρραφή και η χρήση ραπτομηχανής.

Οι περισσότεροι από αυτούς **προβάλλουν και προωθούν τη δουλειά** τους μέσω του διαδικτύου, χρησιμοποιώντας μέσα όπως τα κοινωνικά μέσα (Facebook, Instagram), βίντεο και άρθρα σε websites, online shops, άλλοι ανέφεραν διαπροσωπικά και υλικά μέσα όπως από στόμα σε στόμα, προσωπικές επαφές, περιοδικά, καταστήματα, μέσω τουρισμού, φεστιβάλ, εκθέσεις, διοργανώνοντας εκπαιδευτικά σεμινάρια για παιδιά και δωρεάν μαθήματα. Μόνο δύο άτομα δήλωσαν ότι δεν ήταν διατεθειμένοι να προωθήσουν το έργο τους, καθώς έχουν πάρα πολλή δουλειά. Τουλάχιστον έντεκα άτομα ονόμασαν **τοπικές χειροτεχνικές παραδόσεις**, όπως η αρχαία μεταλλοτεχνία και τα εργαλεία, τα υφάσματα, η δαντέλα, η επισκευή των φίλτρων, η αντιγραφή / αναπαραγωγή αρχαίων αντικειμένων, τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα (*foitis*, *lefkoukoku*, *taisto*, *tapisteri*, *kourelou*), παραδοσιακά κουστούμια, κεραμικά και μάρμαρα, και τα 2 αντιπροσωπεύουν μια αρχαία παράδοση στην Κύπρο.

ΕΛΛΑΔΑ

Σύμφωνα με τις συνεντεύξεις στην **Ελλάδα**, οι **κύριοι τύποι χειροτεχνίας** είναι η κατασκευή δερμάτινων ειδών, η κατασκευή σανδαλιών και παπουτσιών, τσαντών και αξεσουάρ, η ύφανση, η αγγειοπλαστική, το πλέξιμο, η ξυλογλυπτική, η παραγωγή παραδοσιακών μουσικών οργάνων, τα φυσικά καλλυντικά, η καλαθοποιία και τα υλικά φυσικής βαφής. Με βάση τις συνεντεύξεις, η **αγορά χειροτεχνίας στην Ελλάδα** παρουσιάζει προβλήματα και κενά, τα οποία συνδέονται κυρίως με την απουσία κεντρικής οργάνωσης που συνδέει όλους τους χειροπράκτες. Πράγματι, ορισμένες οργανώσεις έχουν άδεια από το υπουργείο πολιτισμού και άλλοι από το υπουργείο βιομηχανίας. Άλλοι υπογράμμισαν την ανάγκη κατάρτισης για το μάρκετινγκ και το ηλεκτρονικό εμπόριο. Ένα άλλο πρόβλημα που διαπιστώθηκε είναι ότι δεν υπάρχουν συγκεκριμένοι κανονισμοί για το πώς να γίνει κάποιος χειροπράκτης, δεν υπάρχει εθνικό σχολείο για χειροτεχνία, αλλά υπάρχουν ιδιωτικά σχολεία και μαθήματα για διαφορετικές χειροτεχνίες που παρέχονται από το Εθνικό Γραφείο Εργασίας.

Ένα σοβαρό πρόβλημα αφορά την έλλειψη ενδιαφέροντος στον τομέα μεταξύ των νέων, οι οποίοι δεν είναι καλά ενημερωμένοι για τις ευκαιρίες που προσφέρει η χειροτεχνία και σχεδόν ποτέ δεν επιλέγουν να γίνουν χειροπράκτες. Ως αποτέλεσμα, πολλές παραδοσιακές χειροτεχνίες χάνονται. Επιπλέον, οι επενδύσεις στον τομέα είναι χαμηλές, καθώς δεν υπάρχει χρηματοδότηση για τη χειροτεχνία στην Ελλάδα. Ωστόσο, ορισμένοι ερωτηθέντες τόνισαν ότι από την αρχή της οικονομικής

κρίσης, πολλοί άνθρωποι έχουν αναβιώσει κάποιες παραδόσεις χειροτεχνίας που έχουν χρησιμοποιηθεί στο παρελθόν, μετατρέποντάς τους σε έναν νέο πόρο απασχόλησης.

Όταν μιλάμε για τις **δεξιότητες που απαιτούνται για να είναι κάποιος χειροπράκτης στην Ελλάδα**, οι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι εξαρτάται από το είδος της τέχνης: ορισμένες χειροτεχνίες μπορεί να είναι ευκολότερες, όπως πλέξιμο, αλλά άλλες χειροτεχνίες απαιτούν πολύ συγκεκριμένες δεξιότητες και γνώσεις. Πολλοί άνθρωποι στον κλάδο δεν διαθέτουν συγκεκριμένα προσόντα και / ή ακαδημαϊκά πιστοποιητικά για τη χειροτεχνία που ασχολούνται. Πολλοί από τους ερωτηθέντες έχουν σπουδάσει τέχνες, σχεδιασμός, σχεδιασμός κοσμημάτων κ.λπ., αλλά υπάρχουν και άνθρωποι που βασίζονται μόνο στην εμπειρία, ενώ άλλοι έχουν επαγγελματική κατάρτιση και εξάσκηση με την πάροδο του χρόνου. Συνήθως οι χειροπράκτες πρέπει να διαθέτουν πιστοποιητικό υγείας και ασφάλειας που εκδίδεται από πιστοποιημένο οργανισμό.

Οι χειροπράκτες που έλαβαν μέρος στην έρευνα στην Ελλάδα είναι κυρίως σχεδιαστές κοσμημάτων, πλεκτοβιομηχανίες, σχεδιαστές ρούχων με μερικούς ανθρώπους που εργάζονται με δέρμα ή κεραμική. Άλλοι χρησιμοποιούν υλικά όπως η φυσική βαφή και τα φυσικά καλλυντικά και τεχνικές όπως η ύφανση. Τα υπόλοιπα κάνουν διαφορετικά πράγματα όπως η αποσύνθεση, η ζωγραφική, η εργασία με το ξύλο, οι διακοσμήσεις από γυαλί, η δημιουργία εποχιακών ειδών. Κάποιοι κάνουν κοσμήματα από διαφορετικά υλικά όπως χρυσό, ασήμι, πολύτιμες πέτρες, άλλοι πλέκουν ρούχα, τσάντες, παπούτσια και διακοσμητικά αντικείμενα. **Τα υλικά** που χρησιμοποιούνται είναι κοσμήματα, υφάσματα, πολύτιμοι λίθοι, άργιλος, αργαλειούς κ.λπ., αλλά εξαρτώνται από τα προϊόντα που παράγουν. Οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες **προωθούν και προβάλλουν** τα προϊόντα τους σε καταστήματα, παζάρια και σε τουριστικές περιοχές κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού. Άλλοι έχουν μια σελίδα στο Facebook και χρησιμοποιούν το ηλεκτρονικό εμπόριο. Ορισμένοι έχουν ένα εργαστήριο όπου κάνουν τις χειροτεχνίες τους, μερικές φορές το χρησιμοποιούν σαν σημείο πώλησης.

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

Στη **Λιθουανία**, οι ερωτηθέντες ανέφεραν διάφορες **χειροτεχνίες**, οι οποίες μπορούν να ταξινομηθούν ανάλογα με τη συχνότητα της αναφοράς: σκάλισμα και ξύλινες χειροτεχνίες (όπως κουτάλια, πιάτα και έπιπλα διακοσμημένα με σχέδια και μοτίβα) και γλυπτικά σε θρησκευτικές στέγες σε στύλους (σε μορφές σταυρών), κεχριμπαρένια διακοσμητικά (σκουλαρίκια, βραχιόλια, δαχτυλίδια, εικόνες, αναμνηστικά κ.λπ.), κεραμικά (πλάκες, κύπελλα, κανάτες κ.λπ.), υφάσματα (κουβέρτες, τραπεζομάντιλα, πολύχρωμα χαλιά), ύφανση (καλάθια και έπιπλα από ψάθα), κατασκευή άχυρων κήπων (3D κατασκευές από αποξηραμένο χόρτο), κεριά και πλέξιμο. Άλλες χειροτεχνίες που αναφέρονται λιγότερο συχνά είναι η κατασκευή μασκών για το φεστιβάλ της άνοιξης (για το καρναβάλι Užgavėnės), κατασκευή πασχαλινών αυγών και κατασκευή Verbos (μπουκέτα αποξηραμένων φυτών που χρησιμοποιούνται την Κυριακή πριν από το Πάσχα).

Γενικά, οι χειροτέχνες εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για το πώς οργανώνονται τα πράγματα στη Λιθουανία. **Για να γίνει κάποιος χειροπράκτης**, δεν απαιτείται ειδικό πιστοποιητικό. Ένας χειροτέχνης πρέπει μόνο να εγγραφεί ως ιδιώτης επιχειρηματίας και να πληρώσει έναν αρκετά μικρό φόρο (περίπου 10% από το συνολικό εισόδημα). Ένα από τα μεγαλύτερα **ζητήματα** που ανέφεραν οι χειροτέχνες είναι η γραφειοκρατία: ορισμένοι ερωτηθέντες ανέφεραν επίσης τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν όταν λαμβάνουν νόμιμες άδειες για να συμμετέχουν σε εκθέσεις και αγορές. Επιπλέον, η μεγαλύτερη διαθεσιμότητα φθηνών προϊόντων από την Πολωνία και την Κίνα,

που κοστίζουν πολύ λιγότερο από τα χειροποίητα προϊόντα, αναφέρθηκε από την πλειονότητα των ερωτηθέντων ως σημαντικό εμπόδιο.

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες συμφώνησαν ότι οι **σημαντικότερες δεξιότητες στο τομέα της χειροτεχνίας** είναι τόσο η γνώση όσο και η εξειδίκευση. Πολλοί ερωτηθέντες τόνισαν τη σημασία της συνεχούς αυτο-ανάπτυξης και βελτίωσης των δεξιοτήτων. Ορισμένοι συμμετέχοντες ανέφεραν την ανάγκη να έχουν δεξιότητες μάρκετινγκ και να μπορούν να διαφημίζουν και να διανέμουν τα προϊόντα τους σε όλη τη χώρα ή στο εξωτερικό. Οι νεότερες γενιές δίνουν μεγάλη έμφαση στην ανάγκη να μπορούν να πωλούν προϊόντα μέσω του διαδικτύου, καθώς και στην ανάγκη επικοινωνίας και οικοδόμησης της εμπιστοσύνης των πελατών, ενώ οι παλαιότεροι χειροτέχνες ανέφεραν κυρίως την ποιότητα των προϊόντων. Συγκεκριμένα, οι ερωτηθέντες ανέφεραν όχι μόνο δεξιότητες, αλλά χαρακτηριστικά γνωρίσματα χρήσιμα στον τομέα, όπως η επιμονή (η ικανότητα να μην εγκαταλείψουν τα εμπόδια), υπομονή, πίστη και αυτοπεποίθηση. Επιπλέον, όλοι οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι δεν χρειάζονται **πιστοποιητικά ή ακαδημαϊκά προσόντα** για να εργαστούν στον τομέα της χειροτεχνίας.

Οι χειροπράκτες που έλαβαν μέρος στις συνεντεύξεις είναι κυρίως **ειδικευμένοι** στο πλέξιμο, την κεραμική και το ράψιμο. Η πλειοψηφία των προϊόντων στοχεύει τις γυναίκες και τα παιδιά ως χρήστες. Οι χειροτεχνίες είναι ποικίλες και διαφέρουν μεταξύ των φύλων. Οι άνδρες χειροπράκτες προτιμούν «βαρύτερες» χειροτεχνίες όπως η σιδηρουργία, η ξυλογλυπτική, η ύφανση και τα έπιπλα, ενώ οι γυναίκες προτιμούν το ράψιμο, το πλέξιμο, την κατασκευή αξεσουάρ, τη δημιουργία αρωμάτων κλπ. Αναφέρθηκαν διάφοροι κλάδοι και προϊόντα όπως η σιδηρουργία, πλεκτά ρούχα και αξεσουάρ, βραστά ξύλινα ρούχα, παπούτσια, διακοσμητικά και παιχνίδια, δημιουργώντας διακοσμητικά άχυρα, φυσικά κεριά (κεριά αρωμάτων, παραδοσιακά κεριά), καλλυντικά (αρώματα και φυσικό σαπούνι) και διακοσμήσεις. Αναφέρθηκε επίσης η παραγωγή παραδοσιακών πήλινων ειδών, οικιακών διακοσμήσεων, αξεσουάρ και αναμνηστικών, παραδοσιακή λιθουανική κατασκευή παιχνιδιών, χειροποίητη δημιουργία σαπουνιού, ράψιμο αξεσουάρ γάμου, και δημιουργία διακοσμήσεων γάμου, δημιουργία αξεσουάρ και Βαλτικά κοσμήματα (κυρίως με κεχριμπάρι), κεραμικά, πιατικά (πιάτα, βάζα, γλάστρες, διακοσμητικά), γυναικεία ενδύματα (μαντίλια, παλτά, καπέλα), περιδέραια, σκουλαρίκια, βραχιόλια και πλεκτά παιχνίδια. Διακοσμήσεις από πηλό, souvenirs, απλά μουσικά όργανα, γλυπτά, ξύλινα σκεύη και ράψιμο παιδικών και γυναικείων ενδυμάτων. Σε αυτούς τους τομείς χειροτεχνίας, χρησιμοποιούν **υλικά**, τα οποία είναι οικολογικά ή φυσικά, αφού οι πλειονότητα των χειροτεχνιών είναι λιθουανικές λαϊκές τέχνες που απαιτούν τη χρήση φυσικών υλικών (λινό, ξύλο, μαλλί, άχυρο, βαμβάκι, κλωστοϋφαντουργία κλπ.)

Προκειμένου **να προωθήσουν το έργο τους**, πολλοί χειροπράκτες χρησιμοποιούν ενεργά το Διαδίκτυο. Τα πιο κοινά κανάλια διαδικτυακής διαφήμισης είναι το Facebook και το Instagram. Ωστόσο, σχεδόν όλοι οι χειροπράκτες βασίζονται στον ανθρώπινο παράγοντα, θεωρώντας τις συστάσεις των πελατών ως ο καλύτερο τρόπος να διαφημίσουν τα προϊόντα τους και να προσελκύουν άλλους πελάτες. Η πλειοψηφία των χειροτεχνών στηρίζεται κυρίως στην ελεύθερη δημοσιότητα, αντί να επενδύει ενεργά στην προώθηση. Η φύση των στρατηγικών προώθησης προϊόντων και μάρκετινγκ εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ηλικία των χειροτεχνών και από την εξοικείωσή τους με το Διαδίκτυο: οι νεότεροι καλλιτέχνες χρησιμοποιούν και αξιοποιούν ενεργά τις δυνατότητες χρήσης του διαδικτύου, δημιουργώντας websites, Facebook ή / και Instagram, ενώ οι μεγαλύτεροι προτιμούν κυρίως συστάσεις από πελάτες και τη συμμετοχή σε εκθέσεις (οι οποίες είναι πολύ συχνές στη Λιθουανία).

Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων έδωσε παρόμοιες απαντήσεις όταν ρωτήθηκε ποια πολιτιστική παράδοση από τη Λιθουανία θα ήθελαν να εκφράσουν μέσα από το έργο τους. Συγκεκριμένα, δήλωσαν ότι επιθυμούν να εκφράσουν τη φύση της Λιθουανίας, να δείξουν πόσο πλούσιος είναι ο πολιτισμός τους, να δείξουν λαϊκά μοτίβα, χρώματα και υλικά, προκειμένου να αποδείξουν τη μοναδικότητα της λιθουανικής κουλτούρας και να τη διακρίνουν από άλλους γειτονικούς πολιτισμούς. Πολλοί χειροπράκτες δυσκολεύονταν να αποδώσουν μια πολιτιστική αξία στη δουλειά τους, διότι ποτέ δεν το είχαν σκεφτεί μέχρι να τους ζητηθεί.

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Σύμφωνα με τους ερωτηθέντες, στο **Ηνωμένο Βασίλειο** οι κύριοι **παραδοσιακοί κλάδοι χειροτεχνίας** είναι ιστορικά καπέλα και κατασκευαστές δαντέλας, και σήμερα άλλοι τομείς περιλαμβάνουν ράψιμο, πλέξιμο, κατασκευή καρτών, DIY και ανακύκλωση. Τα κυριότερα υλικά είναι το χαρτί, το ξύλο παλετών και τα ανακυκλωμένα υφάσματα όπως κουρτίνες και παλιά ρούχα. Το Yarn bombing είναι πολύ δημοφιλές, χρησιμοποιώντας ανακυκλωμένο μαλλί από παλιούς βραχίονες για διακόσμηση επίπλων του δρόμου και την ανακύκλωση παλαιών επίπλων όπως καρέκλες, τραπέζια και ράφια, χρησιμοποιώντας χρώματα, βερνίκια. Άλλοι κατασκευάζουν ξύλινα αντικείμενα από ανακυκλωμένο ξύλο, και χαρτικά και κεραμικά.

Σύμφωνα με τους ερωτηθέντες, δεν είναι απαραίτητο να **αποκτήσουν επαγγελματικά προσόντα ή ακαδημαϊκά πιστοποιητικά** για να γίνουν κατασκευαστές και χειροπράκτες, αλλά είναι σημαντικό να έχουν δεξιότητες όπως hand-eye co-ordination, υπομονή, δημιουργικότητα και εμπειρία, αγάπη για το τι κάνουν, αίσθηση οράματος και ακρίβεια. Αnéφεραν **ορισμένα κενά και προβλήματα** που επηρεάζουν τον κλάδο της χειροτεχνίας στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπως η έλλειψη σημείων πώλησης και ευκαιριών όπως εκθέσεις χειροτεχνίας. Είναι φθηνότερο για τους καταναλωτές να αγοράζουν το τελικό προϊόν που παράγεται στην Κίνα παρά ένα χειροποίητο προϊόν. Άλλα προβλήματα που αναφέρθηκαν είναι η έλλειψη προμηθευτών υλικού τέχνης και χειροτεχνίας, καθώς πολλά μαγαζιά τέχνης έχουν κλείσει, έλλειψη χρόνου και χώρων για επίδειξη και πώληση (είναι πολύ δαπανηρό να ενοικιάζονται χώροι γκαλερί), καθώς και χάσμα δεξιοτήτων.

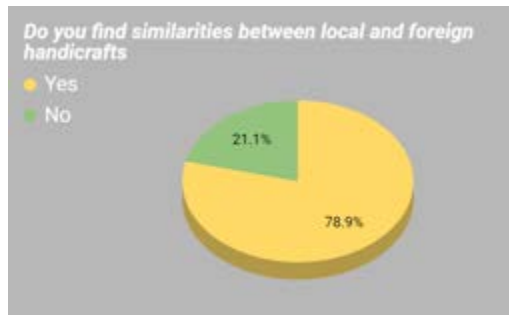
Αυτή η ομάδα χειροπρακτών είναι κυρίως **ειδικευμένη** στη ξυλουργική, ζωγραφική, χαρτικά, αγγειοπλαστική και φωτογραφία. Άλλοι στο dressmaking, glassblowing και κοσμήματα. **Τα υλικά** που χρησιμοποιούν είναι ξύλο, ύφασμα, χαρτί και χαρτόνι, χρώματα, πηλό, στυλό, μελάνι, παλιά έπιπλα, γυαλόχαρτο, βερνίκι, ημιπολύτιμοι λίθοι, δέρμα, ασήμι, χαλκό και κόλλα. Οι **τεχνικές** που αναφέρθηκαν είναι ράψιμο, κόψιμο, συγκόλληση, βίδωμα, χρήση σύρματος, βίδωμα, και περιστροφή και χρώση του ξύλου. Τα **μέσα προβολής και προβολής της εργασίας** τους είναι το Διαδίκτυο, websites και Facebook, γκαλερί και εκθέσεις χειροτεχνίας, οι εκδηλώσεις της τοπικής κοινότητας και από στόμα σε στόμα. Ωστόσο, η πλειοψηφία ασχολείται με τη χειροτεχνία αποκλειστικά για προσωπική απόλαυση και ως χόμπι καθώς αναγνωρίζουν τη δυσκολία να κερδίσουν χρήματα από τα προϊόντα τους.

Οι **πολιτιστικές παραδόσεις** που θα ήθελαν να εκφράσουν μέσω της δουλειάς τους είναι εποχιακά αντικείμενα για φεστιβάλ όπως τα Χριστούγεννα και το Πάσχα, καθώς και κάρτες γενεθλίων, παγανιστικές και κελτικές παραδόσεις, βρετανικό σχέδιο και vintage προϊόντα.

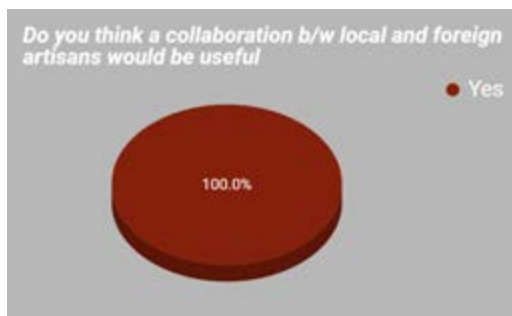
2.4.2.3 Συνεργασία και ενσωμάτωση των δεξιοτήτων μεταξύ μεταναστών και τοπικών χειροπρακτών - Προοπτική τοπικών χειροπρακτών

ΙΤΑΛΙΑ

Οι περισσότεροι χειροπράκτες στην **Ιταλία**, δήλωσαν ότι θα ήθελαν **να μάθουν περισσότερα για τους τομείς της χειροτεχνίας τους**, αλλά δεν ανέφεραν όλοι μια συγκεκριμένη ξένη χώρα από την οποία θα ήθελαν να μάθουν. Μόνο για τον τομέα των κεραμικών, ορισμένοι συνεντευξιαζόμενοι ανέφεραν τις τεχνικές της Νότιας Αμερικής, της Ιαπωνίας και της Αραβίας, ενώ για τον τομέα του δέρματος κάποιος ανέφερε τις αραβικές και γαλλικές τεχνικές. Κάποιος ονόμασε συγκεκριμένους τομείς και / ή τεχνικές που συνδέονται με μια συγκεκριμένη χώρα, όπως βιβλιοδεσία Αιθιοπίας, κεραμικό Raku, ινδικά υφάσματα και ιαπωνικές τεχνικές σχεδίασης. Άλλοι άνθρωποι δήλωσαν ότι θα ήθελαν να μάθουν τα πάντα από διάφορους τομείς. Μόνο 4 άνθρωποι δεν ενδιαφέρονται για κανένα ξένο τομέα ή τεχνική χειροτεχνίας. Μεταξύ αυτών που ενδιαφέρονται για ξένες χειροτεχνίες, 15 ερωτηθέντες πιστεύουν ότι υπάρχουν ομοιότητες μεταξύ της ιταλικής / σικελικής χειροτεχνίας και της ξένης χειροτεχνίας που ανέφεραν και 4 άλλοι όχι. Κανένας από αυτούς δεν διευκρίνισε ποιες είναι οι **ομοιότητες**, εκτός από τις τεχνικές και τα εργαλεία.

Οι 15 άνθρωποι που είναι εξοικειωμένοι με τις ξένες χειροτεχνίες και πιστεύουν ότι υπάρχουν ομοιότητες, και ότι οι τοπικές και ξένες χειροτεχνίες μπορούν να συνδυαστούν όσον αφορά τα υλικά και τις τεχνικές, αλλά μεταξύ αυτών μόνο τρία άτομα περιγράφουν συνεκτικά τεχνικές όπως η μεταξοτυπία και τομείς όπως κοσμήματα κατασκευή, κεραμική, ραπτική και ξυλουργική. Το 100% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι μια **συνεργασία μεταξύ αυτών και των μεταναστών χειροτεχνικών** θα είναι

χρήσιμη για τον τομέα της χειροτεχνίας στη Σικελία / Ιταλία. Και οι 25 ερωτηθέντες πιστεύουν ότι μια συνεργασία μεταξύ αυτών και των μεταναστών τεχνιτών θα ήταν χρήσιμη και για τις δύο ομάδες. Οι παρατιθέμενοι λόγοι βασίζονται σε τρεις αρχές: ανθρώπινη και πολιτιστική ανταλλαγή, εμπλουτισμό χειροπρακτικής και ανταλλαγή εμπειριών και γνώσεων. Άλλα **οφέλη** που αναφέρονται είναι η δυνατότητα να μάθουν περισσότερα για τους ανθρώπους που προέρχονται από διαφορετικά μέρη (για τους ντόπιους) και να ανταλλάσσουν ιδέες με άλλους (για τους μετανάστες). Η ανάπτυξη δεξιοτήτων, η αμοιβαία μάθηση, ο εμπλουτισμός γενικά, η ένταξη στην εργασία, η γνώση των τοπικών πρακτικών και άλλων χωρών και πολιτισμών και η μάθηση σχετικά με τους κύκλους εργασίας και τις τεχνικές, αναφέρονται ως θετικά χαρακτηριστικά και από τις δύο ομάδες. Ένα άτομο είπε ότι θα μπορούσαν να υπάρξουν οφέλη και για τις 2 ομάδες μόνο αν το προϊόν που έχει εμπορική αξία και είναι καλά κατασκευασμένο - βασικά μόνο αν είναι ένα ποιοτικό προϊόν.

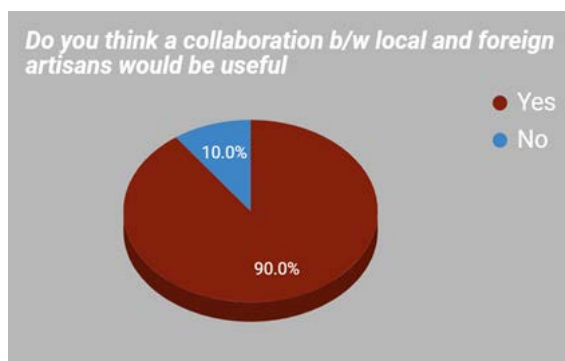
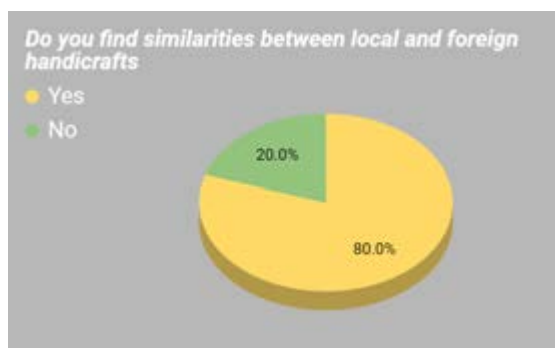
Όταν ρωτήθηκαν αν θα ήθελαν να **διδάξουν μετανάστες τεχνίτες**, μόνο τρία άτομα δήλωσαν ότι δεν θέλουν να διδάξουν γιατί δεν είναι αρκετά ικανά να το κάνουν. Οι 22 άλλοι τοπικοί χειροπράκτες δήλωσαν ότι θα ήθελαν να το κάνουν, κυρίως χωρίς να προσδιορίζουν ποιες δεξιότητες, δύο άλλοι πρόσθεσαν ότι ήδη διδάσκουν interns και ορισμένοι άλλοι είπαν ότι θα ήθελαν να διδάξουν

τις τεχνικές εργασίας τους. Οι αναφερόμενες τεχνικές είναι η εκτύπωση, η μεταξοτυπία, η ξυλογραφία (χαρακτική), οι τεχνικές βιβλιοδεσίας, η κοπή και το ράψιμο τσαντών.

Τέλος, οι περισσότεροι από αυτούς θα ήθελαν **να μάθουν από τους μετανάστες τεχνίτες**. 6 άτομα είπαν ναι χωρίς να προσθέσουν τίποτα άλλο. Οι άλλοι έδωσαν ποικίλες απαντήσεις σχετικά με το τι θα ήθελαν να μάθουν, όπως τεχνικές βιβλιοδεσίας, δερμάτινα είδη, κεραμικά, ραπτική και κοσμηματοποιία, δεξιότητες κεντήματος και ξυλογλυπτικής, διασυνδέοντας με νήματα και πώς να χρησιμοποιούν εργαλεία ξύλου. Ορισμένοι ερωτηθέντες πρόσθεσαν ότι δεν τείνουν να ακολουθούν την προσέγγιση κάποιου άλλου επειδή προτιμούν να δημιουργούν με τις δικές τους προσεγγίσεις, ιδέες και τρόπους. Άλλοι είπαν ότι θέλουν να μάθουν νέα πράγματα για να εμπνευστούν από το έργο τους.

ΚΥΠΡΟΣ

Όταν ρωτήθηκαν για ξένες χειροτεχνίες, 9 άνθρωποι **ενδιαφέρονται να μάθουν συγκεκριμένες ξένες χειροτεχνίες**, συμπεριλαμβανομένου bladesmith (κατασκευή μαχαιριών), της γλυπτικής, των μάσκες των Mayan και Incas, των παραδοσιακών αντικειμένων γάμου που χρησιμοποιούνταν παλιά, κατασκευή παπουτσιών Σουηδίας / Σκανδιναβίας / Αγγλίας / Δανίας, σχεδιασμό εσωτερικών χώρων, σχεδιασμό κοσμημάτων που ανήκουν σε ξένες παραδόσεις, ελληνικά προϊόντα, υφάσματα, βιετναμέζικη κατασκευή καλαθιών, Karaneli, καλαθοπλεκτική, ράψιμο, χρωματισμός υφασμάτων (ειδικά τεχνικές από την Αφρική) και αγγειοπλαστική. Αυτοί οι 9 ερωτηθέντες διαχωρίζονται σε μια πλειοψηφία που βρίσκει **ομοιότητες** μεταξύ τοπικών και ξένων χειροτεχνών και εκείνων που δεν βρίσκουν ομοιότητες. Συγκεκριμένα, δύο άτομα δεν βρίσκουν ομοιότητα, ενώ τα υπόλοιπα βρίσκουν ομοιότητες σε τομείς όπως η αρχιτεκτονική, η μεταλλουργία και η ξυλογλυπτική, ενώ ορισμένοι επεσήμαναν ομοιότητες με την Πορτογαλία και την Ινδία σε κοσμήματα filigree, ψηφιδωτά και καλαθοπλεκτική. Εξετάζοντας τον **πιθανό συνδυασμό υλικών και τεχνικών**, οι ίδιοι ερωτηθέντες χωρίζονται σε δύο ομάδες: το 50% πιστεύουν ότι είναι δυνατόν και αναφέρθηκαν στη σύνδεση του μετάλλου με τα κεριά (κινητική τέχνη). Οι υπόλοιποι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι για τα ξύλινα και σιδερένια προϊόντα τα υλικά είναι τα ίδια παγκοσμίως.

Αν και το ποσοστό εκείνων που βρίσκουν ομοιότητες και ενδιαφέρονται για ενδεχόμενη συνεργασία είναι χαμηλό, όταν τα άτομα ερωτήθηκαν εάν πιστεύουν ότι η **συνεργασία μεταξύ τους και των μεταναστών** μπορεί να είναι χρήσιμη και για τις δύο ομάδες, η πλειοψηφία είπε ναι. Οι συνηθέστερες απαντήσεις σχετικά με το γιατί και ποια θα είναι τα οφέλη για τις δύο ομάδες είναι ότι τόσο οι μετανάστες όσο και οι ντόπιοι θα επωφεληθούν από την ανταλλαγή γνώσεων και από την απόκτηση νέων γνώσεων που θα μπορούσαν επίσης να ανοίξουν νέες ευκαιρίες απασχόλησης. Εκείνοι

που απάντησαν όχι, πρόσθεσαν ότι πιστεύουν ότι η κυπριακή κεραμική θα πρέπει να παραμείνει μόνο στην Κύπρο.

Απαντώντας στις ερωτήσεις σχετικά με την προθυμία **τους να διδάξουν τις δεξιότητές τους σε μετανάστες**, έντεκα άτομα δήλωσαν ότι θα ήθελαν να το κάνουν, να διδάξουν δεξιότητες όπως η σφυρηλάτηση χάλυβα, η συγκόλληση, η κατασκευή βιολιών, η κατασκευές από ξύλο και σίδηρο, ζωγραφική, κατασκευή προϊόντων, κοσμήματα, μεταλλοτεχνία, αγγειοπλαστική, ύφανση, ψηφιδωτά, πανέρια, κεντήματα, χάραξη και εκτύπωση σχεδίου σε χαρτί, ύφασμα και σχεδιασμό επίπλων. Οι λόγοι που έδωσαν περιλαμβάνουν το γεγονός ότι θα ήθελαν να είναι μαζί με άλλους χειροτέχνες ενώ εργάζονται, και ότι μέσω της διδασκαλίας θα μπορέσουν να μάθουν και αυτοί. Οι επτά ερωτηθέντες που δεν θέλουν να διδάξουν σε μετανάστες πρόσθεσαν ότι υπάρχει έλλειψη γνώσης από την πλευρά τους, άλλοι επειδή είναι δύσκολο να διδάξουν και θα χρειαστούν πολύ χρόνο και πρακτική, ορισμένοι δεν διευκρίνισαν και δύο άλλοι είναι δεν ενδιαφέρονται ή δεν έχουν χρόνο.

Από την άλλη πλευρά, το ποσοστό εκείνων που θα ήθελαν **να μάθουν από μετανάστες** είναι λίγο υψηλότερο (σχεδόν όλοι οι ερωτηθέντες εκτός από 3). Εκείνοι που δήλωσαν ότι θα ήθελαν να μάθουν από μετανάστες, ανέφεραν ξένες δεξιότητες και τεχνικές όπως χάλυβα της Δαμασκού, κατασκευή οργάνων, ρούχα, επιγραφές (ετικέτες), κατασκευή παπουτσιών, ξύλο, παραγωγή σιδήρου, χρωματισμό ξύλου, διαφορετικές κατασκευές και σχέδια, και ράψιμο, κοσμήματα, ρούχα, τσάντες, αγγειοπλαστική, ύφανση, διάφορα είδη τέχνης κυρίως από την Αφρική, ύφανση καλαθιών, πλέξιμο, χρωματισμό υφασμάτων και μάρμαρο. Μόνο μερικοί από αυτούς ανέφεραν συγκεκριμένες χώρες ή περιοχές από τις οποίες θα ήθελαν να μάθουν τεχνικές και χειροτεχνίες.

ΕΛΛΑΔΑ

Με βάση τις απαντήσεις που έδωσαν οι χειροπράκτες, η **Ελλάδα** διαθέτει έναν πολύ πλούσιο τομέα χειροτεχνίας από την αρχαιότητα. Τα κοσμήματα, το δέρμα και η αγγειοπλαστική είναι επίσης πολύ σημαντικά και υπάρχουν ειδικά σχέδια ύφανσης που χρησιμοποιούνται στη βιομηχανία ενδυμάτων. Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες **ενδιαφέρονται να μάθουν για τις ξένες χειροτεχνίες**, ειδικά τις παλιές παραδόσεις βαφής με φυσικά χρώματα, πλέξιμο μοτίβα από άλλες χώρες, κοσμήματα ειδικά από τις ανατολικές χώρες και τον τρόπο με τον οποίο παράγονται αφρικανικά υφάσματα. Μόνο μερικοί από αυτούς ανέφεραν συγκεκριμένες χώρες από τις οποίες θα ήθελαν να μάθουν μερικές τεχνικές. Όλοι οι ερωτηθέντες έχουν ευρεία γνώση των διεθνών χειροτεχνιών και ενδιαφέρονται να επεκτείνουν τις γνώσεις τους με νέους τρόπους κατασκευής χειροτεχνιών. Πιστεύουν ότι οι χειροτεχνίες έχουν πολλά κοινά στοιχεία σε όλο τον κόσμο. Υπάρχουν πολλές **ομοιότητες** στα μοτίβα και στα υλικά. Συγκεκριμένα, υπάρχει ενδιαφέρον για τη βαφή του indigo και την κατασκευή αφρικανικών βαμβακερών υλικών. Υπάρχει επίσης μια ισχυρή πεποίθηση ότι η **συνεργασία** είναι πολύ σημαντική στον τομέα αυτό. Για όλη την ομάδα των ερωτηθέντων, τόσο οι μετανάστες όσο και οι ντόπιοι αισθάνονται ότι θα επωφεληθούν από τη συνεργασία. Συγκεκριμένα, πιστεύουν ότι αυτό θα βοηθούσε τους μετανάστες να μάθουν πώς λειτουργεί η ελληνική αγορά, τι χρειάζεται να γίνει ένας δημιουργός, να μάθουν νέους και πιο σύγχρονους τρόπους εργασίας από πλευράς εργαλείων, πρώτων υλών και τεχνικών και οι τοπικοί χειροπράκτες θα μπορούσαν να επωφεληθούν από την πολύ πλούσια ιστορία της χειροτεχνίας που έφεραν άνθρωποι από τη Συρία, την Ινδία, το Πακιστάν και την Αφρική, υποστηρίζοντας έτσι την ανάπτυξη νέων αγορών σε όλο τον κόσμο.

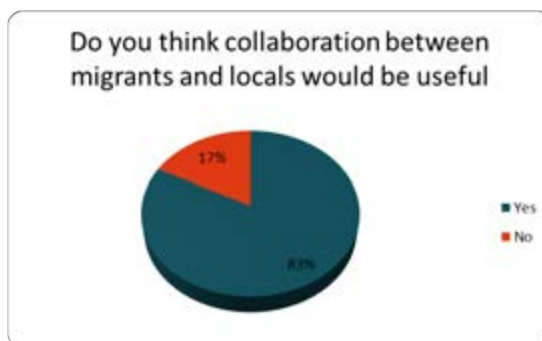
Τέλος, όλοι οι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι **ενδιαφέρονται να διδάξουν τις δεξιότητές τους σε μετανάστες χειροπράκτες**, ιδίως όσον αφορά τις τεχνικές κατασκευής κοσμημάτων, παραδοσιακών και μοντέρνων ενδυμάτων, τεχνικές φυσικής βαφής, εμπορία προϊόντων, υγεία και ασφάλεια στο χώρο εργασίας, περιβαλλοντικά ζητήματα, χειροτεχνίες, ομοιότητες και διαφορές στα μοτίβα. Ένα έντονο ενδιαφέρον για τη διαδικασία της φυσικής βαφής και το αφρικανικό στυλ κατασκευής υφασμάτων με σχέδια υποδηλώνεται σε σχέση με την προθυμία τους **να μάθουν από μετανάστες χειροπράκτες**.

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

Όσον αφορά τη γνώση, τις ομοιότητες και τον πιθανό συνδυασμό τοπικών και ξένων χειροτεχνιών, πολλοί χειροπράκτες στη **Λιθουανία** είναι εξοικειωμένοι με τις ξένες χειροτεχνίες, αφού οργανώνουν ήδη κάποια προγράμματα κατάρτισης και εργαστήρια για τους ντόπιους και τους αλλοδαπούς. Παρόλο που η πλειονότητα των ερωτηθέντων συμφωνούν σχετικά με τη **δυνατότητα συνεργασίας των τοπικών και ξένων χειροτεχνών**, έχουν κάποιες αμφιβολίες σχετικά με πιθανά διαπολιτισμικά ζητήματα όταν συναντούσαν ανθρώπους με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο. Σε γενικές γραμμές, οι χειροπράκτες εξέφρασαν το ενδιαφέρον τους για είδη χειροτεχνίας παρόμοια με αυτά που ασκούν: ορισμένοι συμμετέχοντες, που ενδιαφέρονται για το πλέξιμο αναφέρθηκαν στο ενδιαφέρον τους για την ύφανση χαλιών από μαλλί. Οι ειδικοί αγγειοπλαστικής αναφέρθηκαν στην κατασκευή μαροκινών κεραμικών. Ορισμένοι τεχνίτες που εργάζονται με κερί μέλισσας εξέφρασαν την επιθυμία τους να αποκτήσουν περισσότερες γνώσεις σχετικά με το ρόλο της μελισσοκομίας σε διάφορες χώρες, παρά να μάθουν κάποια νέα χειροτεχνία.

Όταν ρωτήθηκαν αν είναι **εξοικειωμένοι με τις ξένες χειροτεχνίες**, μερικοί από τους ερωτηθέντες δήλωσαν ότι δεν τις γνωρίζουν, άλλοι είχαν δυσκολίες να διακρίνουν αν η τεχνική ήταν ξένη ή όχι. Οι απαντήσεις των χειροτεχνών ήταν ποικίλες. Λόγω της παγκοσμιοποίησης και των κοινών γνώσεων και πρακτικών, ορισμένοι τεχνίτες υποστήριξαν ότι οι χειροτεχνίες τους είναι πραγματικά διεθνείς (ράψιμο, σιδερά, πλέξιμο, σαπούνι), τουλάχιστον στην Ευρώπη. Οι ερωτηθέντες συμφώνησαν ότι **οι τεχνικές και τα υλικά** μπορούν να συνδυαστούν, για παράδειγμα, με παραγωγή κεριού, πλέξιμο, ράψιμο υφασμάτων, επεξεργασία με σίδερο, πέτρα, πηλό, μαλλί και άλλα φυσικά υλικά που χρησιμοποιούνται ευρέως σε όλο τον κόσμο. Οι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι είναι πρόθυμοι να διερευνήσουν νέες δυνατότητες στη χρήση υλικών και τεχνικών. Ορισμένοι ερωτηθέντες δυσκολεύτηκαν να ονομάσουν συγκεκριμένες τεχνικές που χρησιμοποιούνται σε ξένες χώρες, εκφράζοντας αμφιβολίες σχετικά με τη γνώση του θέματος.

Δεκαεννέα ερωτηθέντες έδωσαν θετικά σχόλια σχετικά με μια πιθανή **συνεργασία και αποκομίζοντας οφέλη και για τις δύο ομάδες**. Ορισμένοι τεχνίτες υπογράμμισαν τη δυνατότητα προσέγγισης των μεταναστών ως πελάτες, αλλά άλλοι είπαν ότι δεν το είχαν εξετάσει. Μεταξύ αυτών που δεν συμφωνούν (τέσσερις), ορισμένοι ερωτηθέντες υποστήριξαν ότι οι μετανάστες ενδέχεται να γίνουν ανταγωνιστές στην αγορά. Άλλοι εξέφρασαν κάποιες αμφιβολίες σχετικά με τη συνεργασία αυτή εξαιτίας των γλωσσικών εμποδίων και της θέσης (για παράδειγμα, οι μετανάστες ζουν κυρίως στις μεγάλες πόλεις, αλλά όχι σε μικρά χωριά της Λιθουανίας). Όταν ερωτήθηκαν για τα **οφέλη**, τόσο όσοι συμφωνούν όσο και όσοι διαφωνούν, δήλωσαν ότι η συνεργασία αυτή μπορεί να

ενθαρρύνει την κοινωνικοποίηση μεταξύ μεταναστών και τοπικών πολιτών, να ενισχύσει τις δεξιότητές τους και την αμοιβαία πολιτιστική ανταλλαγή, ενώ μπορεί να βοηθήσει τους μετανάστες να μάθουν τη λιθουανική γλώσσα και να γνωρίσουν τοπικά έθιμα και παραδόσεις.

Όταν ρωτήθηκαν αν θα ήθελαν να **διδάξουν τις δεξιότητές τους σε μετανάστες τεχνίτες**, οι 15 που δήλωσαν ναι και ανέφεραν πλέξιμο, ράψιμο λαϊκών ρούχων, δημιουργία κεριών, δημιουργία λαϊκών παιχνιδιών, σκάλισμα πιάτων, κατασκευή σκευών και κήπων αχύρου. Οι ερωτηθέντες εστίασαν κυρίως στην ανάγκη να εξοικειωθούν οι μετανάστες με τις τοπικές λιθουανικές χειροτεχνίες, έθιμα και υλικά, ώστε να γίνουν πιο σίγουροι και ολοκληρωμένοι. Ωστόσο, ορισμένοι ερωτηθέντες ισχυρίστηκαν ότι οι δεξιότητες εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις ανάγκες των μεταναστών και από το πολιτιστικό τους υπόβαθρο, καθώς και από τη γνώση τους για τα Λιθουανικά και άλλες κοινές ξένες γλώσσες. Μόνο τέσσερις συμμετέχοντες δεν μπόρεσαν να απαντήσουν σε αυτήν την ερώτηση και εξέφρασαν τις αμφιβολίες τους σχετικά με τη διδασκαλία των μεταναστών, λόγω της δέσμευσής τους σε οικογενειακές επιχειρήσεις χειροτεχνίας, γλωσσικά εμπόδια και έλλειψη χρόνου.

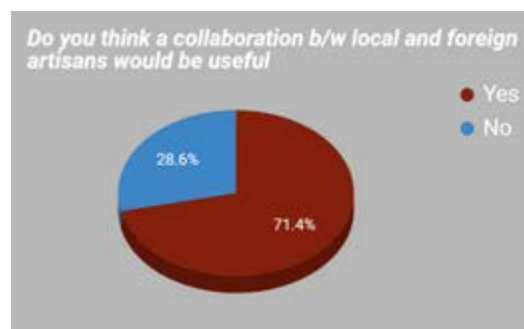
Από την άλλη πλευρά, όταν ρωτήθηκαν αν θα ήθελαν να μάθουν από μετανάστες τεχνίτες, 18 από αυτούς απάντησαν θετικά. Οι τεχνίτες ενδιαφέρθηκαν κυρίως να αποκτήσουν δεξιότητες που σχετίζονται με τη δική τους χειροτεχνία και ανέφεραν την αγγειοπλαστική, να γνωρίσουν νέους τρόπους και υλικά για τη διακόσμηση αγγείων (ολλανδικό, ιαπωνικό και κινέζικο στιλ), ράψιμο εθνικών ενδυμάτων διαφορετικών χωρών, δημιουργία σαπουνιών από διαφορετικές γεύσεις, απόκτηση περισσότερων γνώσεων σχετικά με την κεριά και την μελισσοκομία σε διάφορες χώρες, την τέχνη του σιδηρουργού από τους συριακούς ειδικούς, νέα σχέδια και στυλ ύφανσης. Οι χειροπράκτες δεν ανέφεραν καμία επικοινωνιακή δεξιότητα, εκτός από τη εκμάθηση νέων γλωσσών. Επικεντρώνονται κυρίως σε δεξιότητες που σχετίζονται με τη χειροτεχνική τους δραστηριότητα, οι οποίες βασίζονται στην πρακτική. Ορισμένες δεξιότητες είναι πολύ συγκεκριμένες και αφορούν μεμονωμένες χώρες, άλλες σπάνια ασκούνται (δηλ. σιδηρουργεία), επομένως είναι δύσκολο να εφαρμοστούν. Οι υπόλοιποι επτά ερωτηθέντες δήλωσαν ότι δεν θέλουν να μάθουν από τους μετανάστες λόγω έλλειψης χρόνου, της ανάγκης να διατηρήσουν τη δική τους επιχείρηση χειροτεχνίας, των γλωσσικών εμποδίων και της έλλειψης κινήτρων γενικότερα.

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Όταν ρωτήθηκαν για τις **ξένες χειροτεχνίες** που θα ήθελαν να ασκήσουν ή να μάθουν, μερικοί από τους συνεντευξιασμένους ανέφεραν art nouveau, ενώ άλλοι θα ήθελαν να διερευνήσουν ομοιότητες μεταξύ κλητικής και ιθαγενής αμερικανικής κληρονομιάς (Celtic and Native American heritage). Άλλοι ανέφεραν ιαπωνικά και ρωσικά είδη ξύλου, αγγεία και κεραμικά από το Περού, διαφορετική χρήση χρωμάτων, ζυθοποιία και οινοποίηση. Όταν εξετάζονται **οι ομοιότητες και οι πιθανές συνδυασμοί ξένων και τοπικών τεχνών**, δώδεκα από αυτούς πιστεύουν ότι υπάρχουν ομοιότητες στο σχεδιασμό και τα χρώματα και στη χρήση των υλικών (υπογραμμίζοντας ότι η έμφαση δίνεται περισσότερο στα εργαλειομηχανές και περισσότερο στη χειροτεχνία). Άλλοι ανέφεραν παραδοσιακές τέχνες όπως η καλλιγραφία και η αραβική γραφή που θα μπορούσαν να συνδυαστούν χρησιμοποιώντας μη παραδοσιακά εργαλεία. Άλλες εννέα ερωτηθέντες δεν μπόρεσαν να εντοπίσουν ομοιότητες ή πιθανούς συνδυασμούς.

Δέκα από αυτούς πιστεύουν ότι μια **συνεργασία με τους μετανάστες** μπορεί να είναι θετική επειδή μπορεί να βοηθήσει με τις γλωσσικές δεξιότητες. Άλλοι τόνισαν ότι εξαρτάται από το πότε / πού και ποια υλικά εμπλέκονται. Η πλειοψηφία δήλωσε ότι θα μπορούσε να είναι μια ευκαιρία μάθησης και μπορούν να μάθουν ο ένας από τον άλλο, θα μειωθεί η μοναξιά και θα βοηθήσουν τους μετανάστες να ενταχθούν στην κοινωνία. Άλλοι τέσσερις δήλωσαν ότι δεν θα ήταν δυνατόν.

Όταν ρωτήθηκαν αν θα ήθελαν **να μάθουν από τους μετανάστες τεχνίτες**, 11 δήλωσαν ναι και ανέφεραν χέννα, ύφανση καλαθιών, ξυλουργική, πώς να φτιάξουν ένα χαλί, να κόβουν και να συνδέουν, πώς να φτιάχνουν χαλιά, χειροποίητα ξύλα από ιταλικά χειροτεχνήματα, ζυθοποιία και οινοποίηση. Άλλοι είπαν ότι εξαρτάται από τον τομέα της χειροτεχνίας, ενώ άλλοι είπαν οτιδήποτε θα διευρύνει τις γνώσεις τους. Οκτώ άτομα δήλωσαν ότι δεν θέλουν να μάθουν από αυτά επειδή δεν έχουν χρόνο.

Όταν ρωτήθηκαν αν θα ήθελαν **να διδάξουν μετανάστες τεχνίτες**, έξι άτομα δήλωσαν ναι και ανέφεραν ράψιμο με μηχανές, κεντήματα, μετασκευές και επιδιορθώσεις, καλλιγραφία, ανακύκλωση, στηρίγματα και κοστούμια για θέατρο και ξυλουργική. Άλλοι δήλωσαν ότι τώρα διδάσκουν τέχνη και χειροτεχνία σε ντόπιους μέσω του DCFL, του CAD και της Tenant Academy. 11 άτομα δήλωσαν ότι δεν θέλουν να διδάξουν επειδή δεν έχουν χρόνο, είναι πολύ απασχολημένοι ή επειδή πιστεύουν ότι θα μπορούσε να δημιουργήσει ανταγωνισμό.

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν σε κάθε χώρα των εταίρων, μας επέτρεψαν να προσδιορίσουμε ορισμένες κοινές τάσεις και διαφορές μεταξύ των δύο ομάδων ερωτηθέντων (μετανάστες και τοπικοί χειροπράκτες).

Η ανάλυση των αναγκών μεταξύ της ομάδας των ερωτηθέντων μεταναστών σε όλες τις χώρες των εταίρων που συμμετείχαν στο πρόγραμμα (Ιταλία, Κύπρος, Ελλάδα, Λιθουανία, Ηνωμένο Βασίλειο) **έδειξε ότι η γλώσσα και η απασχόληση γενικά χαρακτηρίζονται ως τα κύρια εμπόδια ενσωμάτωσης**, ακολουθούμενη από υγειονομική περίθαλψη και στέγαση. Επιπλέον, στην Ιταλία, την Ελλάδα και τη Λιθουανία, οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες δήλωσαν ότι έλαβαν υποστήριξη κυρίως από ΜΚΟ, φίλους, οικογένειες και τοπικές εθελοντικές πρωτοβουλίες. Οι ερωτηθέντες στην Κύπρο έλαβαν επίσης υποστήριξη από τοπικούς οργανισμούς, χάρη σε ευρωπαϊκά προγράμματα ή αναζητώντας σε ηλεκτρονικές πύλες. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι έλαβαν κάποιο είδος στήριξης της απασχόλησης χωρίς να διευκρινίζουν από πού. Πολλοί ερωτηθέντες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην τοπική γλώσσα (περισσότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες στην Ελλάδα και τη Λιθουανία, ελαφρώς λιγότεροι στην Κύπρο και στην Ιταλία και λιγότερο από το ένα τέταρτο του συνολικού αριθμού των ερωτηθέντων στο Ηνωμένο Βασίλειο). Σε όλες τις εμπλεκόμενες χώρες, η έλλειψη γλωσσικών γνώσεων αποτελεί το κύριο εμπόδιο για την εξεύρεση εργασίας.

Άλλα **εμπόδια στην εξεύρεση εργασίας** που αναφέρθηκαν από τους ερωτηθέντες και στις πέντε χώρες είναι εκείνα που συνδέονται με την έλλειψη αναγνώρισης των ακαδημαϊκών τίτλων στο εξωτερικό, του ρατσισμού, των προβλημάτων διαχείρισης του χρόνου, της ανάγκης άδειας διαμονής και της έλλειψης επαρκών ευκαιριών απασχόλησης.

Ωστόσο, με βάση αυτή την έρευνα, **ο αριθμός των μεταναστών που έχουν δουλειά στη χώρα υποδοχής είναι αρκετά υψηλός στις 3 από τις 5 χώρες**: συγκεκριμένα στην Κύπρο το 96% των ερωτηθέντων έχει δουλειά και κανένας δεν είναι αυτοαπασχολούμενος και στη Λιθουανία, το 88% έχει δουλειά, ενώ μόνο ένα άτομο είναι αυτοαπασχολούμενος στον τομέα της χειροτεχνίας. Στο Ηνωμένο Βασίλειο 80% των ερωτηθέντων έχουν δουλειά και μόνο ένας από τους ερωτηθέντες είναι αυτοαπασχολούμενος. Οι δύο χώρες με χαμηλότερα ποσοστά είναι η Ιταλία, με 40% των απασχολούμενων ερωτηθέντων, εκ των οποίων μόνο τρεις είναι αυτοαπασχολούμενοι και τέλος η Ελλάδα με μόνο το 28% των ερωτηθέντων που έχουν δουλειά, εκ των οποίων τρεις είναι αυτοαπασχολούμενοι. Σχεδόν όλοι οι αυτοαπασχολούμενοι έχουν το δικό τους κατάστημα χειροτεχνίας. Μεταξύ εκείνων που δεν απασχολούνται, **μόνο στην Ιταλία και την Ελλάδα οι ερωτηθέντες αναζητούν θέσεις εργασίας στους τομείς της χειροτεχνίας**.

Μια κοινή τάση μπορεί επίσης να παρατηρηθεί στη **γνώση τους για τα κανάλια αναζήτησης θέσεων εργασίας**: τα πιο συχνά αναφερθέντα κανάλια είναι από στόμα σε στόμα, οι φίλοι και οι γνωριμίες, ακολουθούμενοι από διαφορετικές διεθνείς και εθνικές διαδικτυακές πύλες και κοινωνικά δίκτυα. Σε αντίθεση με άλλες χώρες, ένα τοπικό κέντρο καταφυγίων και μια ιδιωτική υπηρεσία απασχόλησης αναφέρθηκαν από τους ερωτηθέντες στην Ιταλία και στην Κύπρο.

Σε όλες τις χώρες εταίρους, οι ερωτηθέντες θεωρούν **ότι η βασική δεξιότητα που απαιτείται για την απόκτηση εργασίας** στη χώρα υποδοχής είναι η γνώση της τοπικής γλώσσας, επιβεβαιώνοντας έτσι τις προηγούμενες δηλώσεις σχετικά με τα εμπόδια στην απασχόληση. Άλλες

δεξιότητες που αναφέρθηκαν στις διάφορες χώρες είναι η επικοινωνία, οι δεξιότητες στις σχέσεις και η γνώση του τοπικού πολιτισμού και του συστήματος. Οι ερωτηθέντες τόνισαν επίσης τη σημασία της **απόκτησης τεχνικών δεξιοτήτων για να εργαστούν στον τομέα της χειροτεχνίας**: αυτό ισχύει για τους ερωτηθέντες σε όλες τις χώρες εκτός από τη Λιθουανία, όπου οι δεξιότητες που αναφέρθηκαν σχετίζονται όλοι με τις ικανότητες μάρκετινγκ. Μόνο στην Ιταλία και τη Λιθουανία ορισμένοι ερωτηθέντες ανέφεραν **επικοινωνιακές και προσωπικές δεξιότητες** όπως αγάπη και πάθος για αυτό το είδος εργασίας, υπομονή, θάρρος, περιέργεια και ακρίβεια.

Σχεδόν κανένας από τους συμμετέχοντες δεν φαίνεται να έχει **βαθιά γνώση των ευκαιριών και των κανονισμών αυτοαπασχόλησης**, ούτε έντονο ενδιαφέρον για αυτοαπασχόληση. Οι λίγοι που δήλωσαν ότι έχουν γνώσεις σε αυτόν τον τομέα, ήταν σε θέση να παρέχουν μόνο γενικές πληροφορίες σχετικά με τις διαδικασίες και τους κανονισμούς, εκτός από έναν ερωτώμενο στην Ιταλία που ανέφερε όλες τις σωστές διαδικασίες καθώς έχει ήδη το δικό του κατάστημα χειροτεχνίας.

Όσον αφορά τον τομέα της χειροτεχνίας, στην Ιταλία και την Κύπρο, τα υψηλά ποσοστά των ερωτηθέντων θεωρούν ότι τη **χειροτεχνία σχετικό τομέα απασχόλησης**, αντίστοιχα 84% και 88%. χαμηλότερα ποσοστά βρίσκονται στην Ελλάδα, ενώ το 56% των ερωτηθέντων συμφωνούν για τη σημασία του χειροτεχνικού τομέα, στο Ηνωμένο Βασίλειο (50%) και στη Λιθουανία, με το χαμηλότερο ποσοστό ενδιαφερομένων, που αντιστοιχεί μόλις στο 28%. Μεταξύ αυτών που ενδιαφέρονται να μάθουν τοπικά χειροτεχνήματα, **ο τομέας που αναφέρεται πιο συχνά σε κάθε χώρα εταίρο είναι η ραπτική**. Συγκεκριμένα, στην Ιταλία οι τρεις κύριοι τοπικοί τομείς που θέλουν να μάθουν είναι η ραπτική, η ξυλουργική και η κεραμική, στην Κύπρο ξυλουργική, κατασκευή κοσμημάτων και ραπτική, στην Ελλάδα ραπτική (για παραδοσιακά ελληνικά ρούχα), κατασκευή τσαντών και γλυπτική, στη Λιθουανία η ραπτική, κατασκευή φυσικών καλλυντικών και χειροποίητα διακοσμητικά για γιορτές και στο Ηνωμένο Βασίλειο ραπτική, η μουσική παραγωγή και η μόδα.

Επιπλέον, τα μέσα για τη βελτίωση των δεξιοτήτων χειροτεχνίας που αναφέρονται συνήθως από τους ερωτηθέντες είναι **επίσημες τάξεις**, οι οποίες αναφέρονται ως κύριο μέσο στην Ιταλία, την Κύπρο και το Ηνωμένο Βασίλειο (στη Λιθουανία ως δευτερεύοντα μέσα). Στην Ελλάδα και τη Λιθουανία, το κύριο μέσο που αναφέρθηκε είναι τα **βίντεο διδασκαλίας** (αναφέρεται ως δευτερεύον μέσο στην Κύπρο). Το δεύτερο πιο αναφερόμενο μέσο είναι η μάθηση μέσω εξάσκησης, που αναφέρονται ως δευτερεύοντα μέσα στην Ιταλία, την Ελλάδα και το Ηνωμένο Βασίλειο (δεν αναφέρονται στην Κύπρο και αναφέρονται μόνο τέσσερις φορές στο Ηνωμένο Βασίλειο).

Όσον αφορά τη **χαρτογράφηση των δεξιοτήτων των μεταναστών**, η Ιταλία κατέγραψε το υψηλότερο ποσοστό (88%) των ερωτηθέντων μεταναστών που έχουν προηγούμενη εμπειρία στον τομέα της χειροτεχνίας. Στην Ελλάδα και στο Ηνωμένο Βασίλειο τα ποσοστά είναι αντίστοιχα 56% και 50%. Τα ποσοστά γίνονται χαμηλότερα στην Κύπρο, με 32% και στη Λιθουανία μόνο το 16% των ερωτηθέντων που έχουν κάποια προηγούμενη εμπειρία στον κλάδο. Στην Ιταλία και την Κύπρο, οι τομείς χειροτεχνίας που είναι ειδικευμένοι οι συμμετέχοντες είναι η ραπτική και η ξυλουργική, ενώ η κεραμική είναι η πιο αναφερθείσα στην Ιταλία και τα κοσμήματα στην Κύπρο. Στην Ελλάδα και τη Λιθουανία, το πλέξιμο ήταν η πιο κοινή χειροτεχνία. Επιπλέον, στην Ελλάδα πολλοί ερωτηθέντες είναι ειδικευμένοι σε κοσμήματα και στη ραπτική, στη Λιθουανία, σε κέντημα και ξυλογλυπτική και τέλος, στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι ερωτηθέντες είναι κυρίως ειδικευμένοι στη ραπτική και στη ζωγραφική.

Τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την **προβολή και προώθηση του έργου τους** που αναφέρθηκαν περισσότερο από τους ερωτώμενους είναι τα κοινωνικά μέσα, όπως το Facebook και το Instagram. Αυτό συμβαίνει σε όλες τις χώρες εκτός από το Ηνωμένο Βασίλειο, όπου μόνο ένας ερωτώμενος δήλωσε ότι έδειξε το έργο του σε ένα τοπικό καφέ. Άλλα μέσα που αναφέρθηκαν είναι οι

δικτυακοί τόποι και οι επαφές μεταξύ των ανθρώπων στην Ιταλία και τη Λιθουανία, τα καταστήματα και οι φίλοι στην Κύπρο, καθώς και εκθέσεις και τοπικές εκδηλώσεις στην Ελλάδα.

Μεταξύ των παραδοσιακών χειροτεχνικών παραδόσεων από τις χώρες προέλευσής τους που οι ερωτηθέντες επιθυμούν να εκφράσουν μέσω της δουλειάς τους, η ραπτική αναφέρθηκε και στις 5 χώρες, σχετικά με παραδοσιακά υφάσματα και ρούχα. Παρ'όλα αυτά, στην Κύπρο και τη Λιθουανία, η συνηθέστερη παραδοσιακή χειροτεχνία είναι η αγγειοπλαστική. Στην Ιταλία, την Κύπρο και τη Λιθουανία οι ερωτηθέντες πιστεύουν ότι υπάρχουν ομοιότητες μεταξύ των παραδοσιακών χειροτεχνιών από τη χώρα τους και τη χώρα υποδοχής, με τις ίδιες τεχνικές, με την εξαίρεση ότι οι ερωτηθέντες στη Λιθουανία και στο Ηνωμένο Βασίλειο βρίσκουν επίσης ομοιότητες μεταξύ των υλικών. Όσον αφορά τον **πιθανό συνδυασμό διαφορετικών παραδόσεων χειροτεχνίας και τη χρησιμότητα μιας συνεργασίας μεταξύ μεταναστών και τοπικών χειροπρακτών**, καταγράφηκαν διάφορες απόψεις: στην Ιταλία, την Κύπρο και την Ελλάδα υπάρχουν υψηλά ποσοστά ερωτηθέντων που πιστεύουν ότι ένας συνδυασμός θα ήταν χρήσιμος και για τις δύο ομάδες. Ωστόσο, ενώ η Ιταλία και η Ελλάδα πιστεύουν ότι αυτός ο συνδυασμός θα είναι δυνατός, στην Κύπρο και στη Λιθουανία οι ερωτηθέντες δεν ήταν πολύ ακριβείς. Οι ερωτηθέντες στο Ηνωμένο Βασίλειο πιστεύουν ότι ένας τέτοιος συνδυασμός δεν θα ήταν εφικτός, αλλά ταυτόχρονα πιστεύουν ότι θα ήταν χρήσιμο.

Όσον αφορά τα ερωτήματα που σχετίζονται με τη δυνατότητα **να διδάσκουν τις δεξιότητές τους σε τοπικούς χειροπράκτες**, στην Ιταλία το 100% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι θα το επιθυμούσαν, στην Ελλάδα και στην Κύπρο το ποσοστό ήταν 40%, στο Ηνωμένο Βασίλειο 64%, και στη Λιθουανία 16%.

Όταν ερωτήθηκαν σχετικά με το ενδιαφέρον τους **να μάθουν από τα τοπικούς χειροπράκτες**, το ποσοστό των ερωτηθέντων που έδωσαν θετική απάντηση ήταν υψηλό σε όλες τις χώρες, συγκεκριμένα την Ιταλία και την Ελλάδα 100%, την Κύπρο 68%, τη Λιθουανία 64% και το Ηνωμένο Βασίλειο 52%.

Η **χαρτογράφηση των δεξιοτήτων των χειροτεχνών** έδειξε ότι σχεδόν όλοι οι ερωτηθέντες σε κάθε χώρα έχουν αποκτήσει τις δεξιότητές τους με περισσότερα από ένα μέσα, όπως μαθήματα χειροτεχνίας, επαγγελματική κατάρτιση, μαθητεία και μερικοί από αυτούς μέσω πανεπιστημιακών τίτλων ή μάθησης με εξάσκηση, ή είναι αυτοδίδακτοι. Με βάση τις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν στους τοπικούς χειροπράκτες, οι συνήθεις τομείς χειροτεχνίας που μοιράζονται μεταξύ των εμπλεκόμενων χωρών είναι η ραπτική, η ξυλογλυπτική, η δερμάτινη τέχνη και η κεραμική.

Τα κύρια **ζητήματα και τα κενά** που διαπιστώθηκαν φαίνεται να είναι αρκετά όμοια σε όλες τις εμπλεκόμενες χώρες, δηλαδή η γραφειοκρατία και το χαμηλό ενδιαφέρον από τους πελάτες να πληρώσουν περισσότερα για χειροποίητα προϊόντα. Οι δεξιότητες που χρειάζονται για να γίνουν χειροπράκτες που αναφέρονται σε κάθε χώρα περιλαμβάνουν **τεχνικές δεξιότητες**, με τους ερωτηθέντες να τονίζουν ότι εξαρτώνται από τον τομέα της χειροτεχνίας και **τις επικοινωνιακές δεξιότητες**, μεταξύ των οποίων η υπομονή είναι αυτή που είναι κοινή σε όλες τις χώρες. Σε καμία χώρα δεν δήλωσαν ότι χρειάζονται επαγγελματικά πιστοποιητικά ή ακαδημαϊκά προσόντα για να γίνουν χειροπράκτες, έστω και αν κάποιοι ερωτηθέντες ήταν σίγουροι για αυτό και άλλοι πρόσθεσαν ότι για ορισμένους τομείς μπορεί να χρειάζεται.

Οι χειροπράκτες που έλαβαν μέρος στις συνεντεύξεις είναι εξειδικευμένοι σε διάφορους τομείς, αλλά οι πέντε χώρες έχουν κοινές χειροτεχνίες όπως αγγειοπλαστική/κεραμική,

ξυλογλυπτική, στην Ιταλία, την Κύπρο και το Ηνωμένο Βασίλειο, και κατασκευή κοσμημάτων στην Ιταλία, την Κύπρο, την Ελλάδα και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Το Facebook έχει αναγνωριστεί ως το **κύριο μέσο προώθησης και προβολής του έργου χειροτεχνίας** και στις πέντε χώρες των εταίρων. Άλλα κοινά μέσα είναι το Instagram (σε όλες τις χώρες εκτός από την Ελλάδα και το Ηνωμένο Βασίλειο), ιστοσελίδες (στην Ιταλία, Λιθουανία και Ηνωμένο Βασίλειο) και καταστήματα (σε όλες τις χώρες εκτός της Λιθουανίας).

Η πλειοψηφία των χειροπρακτών σε κάθε χώρα των εταίρων δεν ενδιαφέρεται να εκφράσει τις τοπικές πολιτιστικές παραδόσεις μέσα από τα έργα τους, αλλά θα προτιμούσε να εκφράσει κάτι καινοτόμο. Μόνο μερικοί από τους χειροπρακτών ανέφεραν αυτούς τους τομείς, αναφέροντας κυρίως ότι θα ήθελαν **να μάθουν περισσότερα για τον δικό τους τομέα αλλά δεν προσδιόρισαν κάποια χώρα**.

Δεν κατάφεραν όλοι οι ερωτηθέντες να **βρουν ομοιότητες μεταξύ των χωρών τους και των παραδοσιακών χειροτεχνικών παραδόσεων των ξένων χωρών**, αλλά μεταξύ αυτών που βρήκαν ομοιότητες, σχεδόν κανείς δεν διευκρίνισε τι είδους ομοιότητα και μεταξύ ποιών χωρών. Στην Ιταλία και την Ελλάδα όλοι οι ερωτηθέντες πιστεύουν ότι μια συνεργασία μεταξύ τους και των μεταναστών θα ήταν δυνατή και χρήσιμη. Στην Κύπρο, τη Λιθουανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων συμφώνησε σχετικά με τη **χρησιμότητα μιας συνεργασίας μεταξύ μεταναστών και τοπικών χειροπρακτών**.

Η Ελλάδα και η Ιταλία έχουν καταγράψει τα υψηλότερα ποσοστά ατόμων που είναι πρόθυμα **να διδάξουν τις δεξιότητές τους σε μετανάστες**, αντίστοιχα 100% και 88%. Στη Λιθουανία το ποσοστό είναι 60%. Τέλος, στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Κύπρο το 44% των ερωτηθέντων είναι πρόθυμοι να διδάξουν σε μετανάστες.

Η δυνατότητα **εκμάθησης νέων δεξιοτήτων και τεχνικών από τους μετανάστες** έτυχε ενθουσιώδους ανταπόκρισης σε όλες τις χώρες των εταίρων, με υψηλά ποσοστά θετικών απαντήσεων στην Ιταλία (100%), την Κύπρο (88%) και τη Λιθουανία (72%). Οι ερωτηθέντες δεν ανέφεραν συγκεκριμένες χώρες από τις οποίες θα ήθελαν να μάθουν, αλλά διευκρίνισαν ότι θα ήθελαν να αποκτήσουν νέες δεξιότητες στον τομέα στον οποίο εργάζονται ήδη.

myhandcraft.eu

f @myhandcraft.project

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.